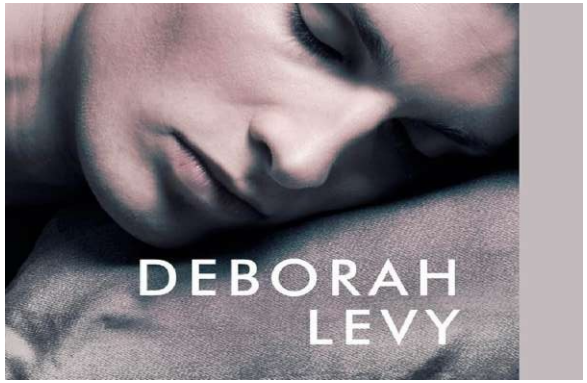
DEBORAH
LEVY

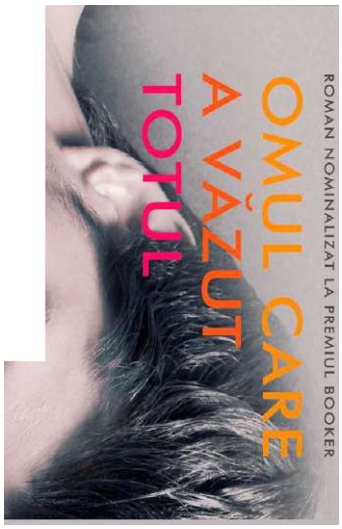

clasici contemporani LITER

A

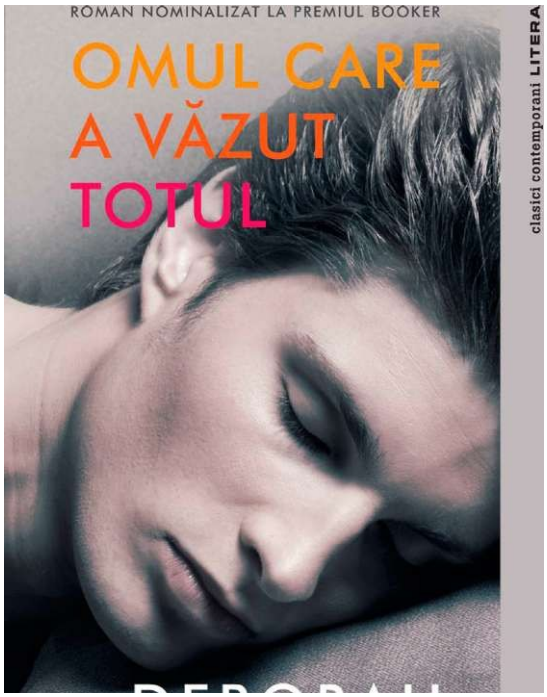
ROMAN NOMINALIZAT LA PREMIUL BOOKER
OMUL CARE A VĂZUT TOTUL
clasici contemporani LITERA

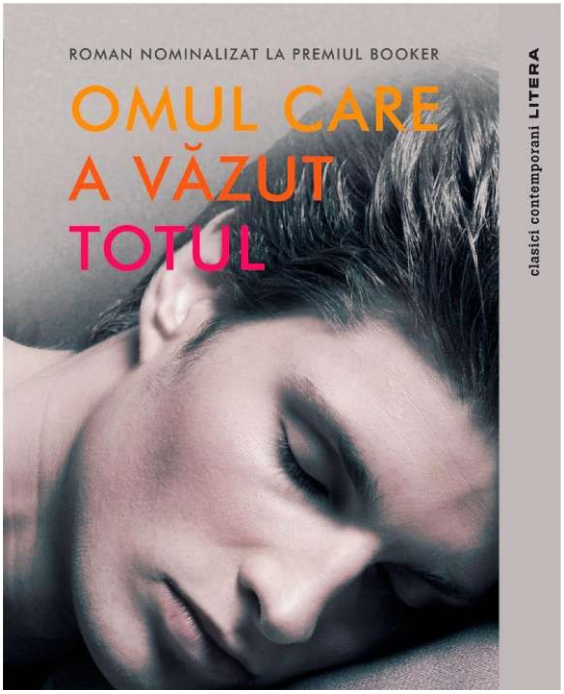
ROMAN NOMINALIZAT LA PREMIUL BOOKER
OMUL CARE A VĂZUT TOTUL
clasici contemporani LITERA

clasici contemporani **L I T E R A**

Clasici contemporani Litera pune laolaltă scriitori contemporani laureaţi sau nominalizaţi ai unor prestigioase premii literare

care le prefigurează statutul de „clasici". Operele de ficţiune cele mai noi, cele mai vândute, cele mai iubite din zilele noastre - cărţi pe care abia aştepţi să le citeşti

.Deborah Levy este o romancieră, poetă şi autoare de teatru britanică. A scris şase romane: Beautiful Mutants (1989), Swallowing Geography (1993), The Unloved (1994), Billy & Girl (1996), înotând spre casă (Swimming Home, 2011), finalist la Premiul Man Booker şi la Jewish Quarterly Wingate Prize, Lapte fierbinte (Hot Milk, 2016), finalist la Premiul Man Booker şi la Premiul Goldsmiths, şi Omul care a văzut totul (The Man Who Saw Everything, 2019), nominalizat la Premiul Booker şi finalist la Premiul Goldsmiths. Deborah Levy este, de asemenea, autoarea unui volum de povestiri, Black Vodka (2013),

finalist la BBC International Short Story Award şi la Frank O'Connor International Short Story Award. A scris pentru Royal Shakespeare Company şi BBC.

DEBORAH LEVY

OMUL CARE A VĂZUT TOTUL

Traducere din limba engleză BOGDAN PERDIVARĂ
L I T E R A
Bucureşti 202

 The Man Who Saw Everything Deborah Levy

Copyright © 2019 Deborah Levy Toate drepturile rezervate

LITERA

'Editura Litera tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90;

031 425 16 19 e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Omul care a văzut totul Deborah Levy

Copyright © 2021 Grup Media Litera pentru ediţia în limba română Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii Redactor: Alexandra Diaconescu Corector: Ionel Palade Copertă: Flori Zahiu Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

Seria de ficţiune a Editurii Litera este coordonată de Cristina Vidraşcu Sturza. Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României LEVY, DEBORAH

Omul care a văzut totul / Deborah Levy; trad, din lb. engleză: Bogdan Perdivară. - Bucureşti: Litera, 2021

ISBN 978-606-33-6799-1

ISBN EPUB 9978-606-33-6839-4

I. Perdivară, Bogdan (trad.)

821.11

1„Gândirea poetică, spre deosebire de orhideele fără rădăcini, n-a crescut într- o seră şi nu s-a veştejit când a fost confruntată cu traumele din prezent."

Karel Teige, *The Shooting Gallery (1946)*

„Fotografierea oamenilor este o formă de viol, deoarece îi vezi aşa cum nu se văd niciodată, dobândeşti despre ei o cunoaştere pe care ei n-o pot avea niciodată; fotografierea îi transformă pe oameni în obiecte care pot fi posedate simbolic."

Susan Sontag, „în peştera lui Platon", din Despre

fotografie (1977)

E aşa, Saul Adler: când
aveam douăzeci şi trei de ani
îmi plăcea mult cum mă
mângâiai, dar apoi a venit
după-amiaza şi tu te-ai lăsat
să aluneci de lângă mine,
căutai deja pe altcineva. Nu,
e aşa, Jennifer Moreau: te-am
iubit noapte şi zi necontenit,
dar îţi era teamă de iubirea
mea şi, la fel, eram şi eu
înspăimântat de iubirea ta.
Nu, a zis ea, pe mine gelozia
ta mă speria, mai mare decât
toată dragostea. Atenţie,
Saul Adler. Ochii mari! Uită-
te în dreapta şi în stânga,

traversează drumul şi treci pe partea cealaltă

.1. Abbey Road, Londra, septembrie 1988

Mă gândeam la cum îmi ceruse Jennifer Moreau să nu-i descriu niciodată, sub nici o formă, frumuseţea, nici ei înseşi şi nimănui altcuiva. Când am întrebat de ce eram redus la tăcere într-un asemenea fel, mi-a răspuns: „Fiindcă nu ai decât cuvinte vechi ca să mă descrii". Asta-mi era în minte când am păşit pe trecerea de pietoni, cu dungile ei albe şi negre înaintea cărora trebuie să se oprească toate vehiculele ca să le permită pietonilor să traverseze şoseaua. O maşină se îndrepta spre mine, însă nu a oprit. A trebuit să sar înapoi, am căzut pe şold, am încercat să atenuez căderea cu mâinile. Maşina a încetinit şi un bărbat a coborât geamul. Trecut de şaizeci de ani, păr argintiu, ochi închişi la culoare, buze subţiri. M-a întrebat dacă am păţit ceva. Văzând că nu răspundeam, a coborât din maşină.

- îmi cer scuze, a zis. Aţi pus piciorul pe trecere şi-am încetinit, eram gata să opresc, dar v-aţi răzgândit şi v-aţi retras pe bordură. Pleoapele, la coada ochilor, îi zvâcneau când a adăugat: Şi-apoi, fără vreun avertisment, aţi dat buzna pe trecere.

Am zâmbit auzindu-i reconstituirea istorică atentă, relatată în aşa fel încât să-l pună într-o lumină favorabilă. A aruncat o privire furişă la maşină, să evalueze eventualele pagube. Oglinda laterală se

spărsese. Buzele subţiri i s- au desfăcut şi a oftat cu întristare, îngânând ceva despre cum comandase el tocmai la Milano oglinda aceea. Nu dormisem deloc în noaptea de dinainte, deoarece avusesem de pregătit o conferinţă despre psihologia tiranilor masculini. începusem cu felul în care obişnuia Stalin să flirteze cu femeile, aruncând în ele cu cocoloaşe de pâine peste masă. Notiţele, cinci pagini întregi, îmi căzuseră din geanta de piele şi, jenant, la fel se întâmplase şi cu o cutiuţă conţinând prezervative. M-am apucat să le adun. Am observat, căzut pe stradă, un obiect mic, plat şi dreptunghiular. Am văzut că şoferul se uita la încheieturile degetelor mele când i-am întins obiectul, care era călduţ la atingere şi părea să-mi vibreze în palmă. Al meu nu era, am presupus deci că-i aparţinea. Dintre degete îmi picura sânge. Palmele îmi erau zgâriate, şi pe degetele mâinii stângi se întindea o tăietură. M-am apucat să sug sângele care picura în vreme ce el, evident afectat, mă ţintuia cu privirea.

- Aveţi nevoie să vă duc undeva?
- Sunt bine.

S-a oferit să mă transporte la o farmacie ca să mi se „cureţe rana", cum a formulat. Când am clătinat din cap a întins mâna şi m-a atins pe păr, gest straniu de reconfortant. M-a întrebat cum mă cheamă.

- Saul Adler. Ştiţi ce, nu-i decât o zgârietură. Am pielea subţire şi mereu sângerez abundent, nu-i mare lucru.
îşi purta într-un fel neobişnuit braţul stâng, sprijinindu-l în braţul drept. Am cules prezervativele şi le-am îndesat în buzunarul hainei. Se stârnise vântul. Frunzele, până atunci adunate în moviliţe pe sub copaci, erau acum spulberate pe drum. Şoferul mi-a spus că traficul fusese deviat fiindcă se organizau proteste la Londra în ziua aceea; se întrebase dacă nu cumva era închisă şi Abbey Road. Ocolul nu era indicat clar de semnele rutiere. Nu înţelegea de ce se încurcase, fiindcă trecea pe aici adesea ca să privească meciuri de crichet la Lord's, în apropiere.
Obiectul vorbea. Se auzea cu siguranţă o voce dinăuntru, o voce de bărbat, şi vocea spunea ceva insultător, plin de furie. Ne-am prefăcut amândoi că nu auzeam cuvintele.

Du-te dracului te urăsc să nu mai calci pe-acasă.

- Câţi ani ai, Soorl? Poţi să-mi spui unde stai?

Cred că aproape-accidentul îl speriase de-a

binelea pe şofer.
Când i-am spus că am douăzeci şi opt, nu m-a crezut şi m-a întrebat a doua oară. Atât de pompos

era în vorbire, că-mi pronunţa numele de parcă ar fi avut o pietricică între cerul gurii şi buza de jos. Părul argintiu îl avea pieptănat pe spate, netezit cu un produs care-l făcea să lucească. L-am întrebat, la rândul meu, cum îl chema.

- Wolfgang, a rostit la repezeală, de parcă n-ar fi

vrut să-i reţin numele.

- Ca pe Mozart, am zis.

Asemenea unui copil care-i arată tatălui său unde a făcut buba după ce-a căzut din leagăn, am arătat spre tăietura de la rădăcina degetelor, repetând, iarăşi şi iarăşi, că eram bine. Tonul lui preocupat începea să mă facă să lăcrimez. Voiam să se suie în maşină, să plece şi să mă lase în pace. Poate că lacrimile aveau de-a face cu moartea recentă a tatălui meu, cu toate că tata nu fusese atât de ferchezuit sau blând ca luciosul, argintatul în plete Wolfgang. Ca să-l fac să se ducă, i-am explicat că iubita mea putea să apară în orice clipă, aşa că n-avea de ce să zăbovească. Intenţia fusese, de fapt, ca ea să-mi facă o poză traversând pe zebră în stilul vestitei fotografii de pe coperta albumului Beatles.

- Ce album e acela, Soorl?
- Se cheamă Abbey Road. Ştie toată lumea. Pe unde-ai umblat, Wolfgang?

A râs, însă părea trist, poate din cauza cuvintelor jignitoare care se auziseră din obiectul care-i vibra în palmă.
- Şi câţi ani are iubita ta?
- Douăzeci şi trei. Abbey Road, de fapt, a fost ultimul album pe care cei de la Beatles l-au înregistrat împreună la studiourile EMI, care sunt acolo, la o aruncătură de băţ, am zis arătând spre o casă mare, albă, de pe cealaltă parte a străzii.

Ştiu asta, firește, a zis el cu mâhnire. E aproape la fel de faimos ca Buckingham Palace. A pornit înapoi spre maşină, murmurând: Ai grijă, Soorl. Ai noroc cu o iubită atât de tânără. Apropo, cu ce te ocupi

?Comentariile şi întrebările tipului începeau să mă irite - la fel şi modul în care ofta, de parcă ar fi dus pe umerii hainei de caşmir bej greutatea lumii întregi. Am decis să nu-i dezvălui că sunt istoric şi că subiectul specializării mele este Europa de Est.

Am ascultat cu uşurare cum se depărta mârâitul ca de animal al motorului şi m-am întors pe trotuar.
întrucât el fusese cel care aproape că dăduse peste mine, poate că el ar fi trebuit să fie atent. I-am făcut cu mâna, dar n-a răspuns. Cât despre tânăra-mi iubită, eram cu doar cinci ani mai mare decât Jennifer, aşa că ce-i venise? Şi de ce voise să-i ştie vârsta? De ce-i păsa lui cu ce „mă ocup"? în fine. Mi-am coborât privirea spre notiţele din mână (care sângera încă), unde scrisesem că tatăl lui Stalin fusese alcoolic şi că-şi maltratase familia. Mama lui Stalin îşi înscrisese fiul, pe Iosif, la un seminar teologic ortodox pentru a-l feri de furia tatălui său, după ce acesta încercase s-o sugrume. îmi venea greu să-mi citesc propriile însemnări, dar sublimasem ceva despre cum Stalin pedepsise necontenit oameni pentru păcatele lor fără de voie ca şi pentru cele săvârşite cu voie - ca, de pildă, devierile de la doctrina partidului.
Şoldul stâng începea să mă doară.
Ai grijă, Soorl. Mersi pentru sfat, Wolfgang.
înapoi la notele mele, mânjite acum cu sângele ce-mi curgea din încheieturile degetelor. Iosif Stalin (scrisesem asta în toiul nopţii) se bucura mereu să pedepsească pe câte cineva. îşi terorizase până şi propriul fiu, cu o asemenea cruzime, încât acesta încercase să se împuşte. Şi soţia lui se împuşcase, având mai mult succes decât fiul, care, spre deosebire de maică-sa, trăise în continuare sub

teroarea paternă. Răposatul meu tată nu fusese un hărţuitor, nu tocmai. Lăsase sarcina asta în seama fratelui meu, Matthew, mereu dispus la un pic de cruzime. Ca şi Stalin, Matthew tăbăra asupra propriei sale familii, sau se asigura că vieţile le erau atât de amărâte, că tăbărau singuri unii asupra altora.
M-am aşezat pe zidul exterior al studiourilor EMI, aşteptând-o pe Jennifer. în trei zile aveam să călătoresc în Germania de Est, în RDG, ca să studiez, la Universitatea Humboldt, opoziţia culturală la ascensiunea fascismului în anii '30. Deşi germana mea era rezonabil de fluentă, mi se repartizase un translator. îl chema Walter Miiller. Mă aştepta o şedere de două săptămâni în Berlinul de Est, cu mama şi sora lui, care-mi oferiseră o cameră în apartamentul închiriat pe care-l aveau lângă universitate. Walter Miiller era parte a motivului pentru care aproape că fusesem călcat pe trecerea de pietoni. îmi scrisese ca să mă anunţe că sora lui, pe nume Katrin - cu toate că apropiaţii îi spuneau Luna -, era o admiratoare înfocată a trupei Beatles. Cu începere din anii '70, albumele celor de la Beatles şi ale lui Bob Dylan căpătaseră permisiunea de a fi distribuite în RDG, spre deosebire de anii '50 şi '60, când muzica pop fusese văzută de partidul socialist aflat la putere drept o armă culturală pentru coruperea tineretului. Oficialii fuseseră obligaţi să analizeze

toate versurile înainte ca albumele să poată apărea în magazine.
„Yeah yeah yeah". Ce putea să însemne asta? Ce era acel lucru căruia i se spunea „da"?
Fusese ideea lui Jennifer să facă o fotografie cu mine trecând pe zebră în Abbey Road, poză pe care să i-o dăruiesc Lunei. în săptămâna de dinainte mă rugase să-i explic întregul concept al Republicii Democrate Germane, însă atenţia îmi fusese atrasă de altceva. Făceam arahide caramelizate în bucătăria apartamentului ei în momentul acela şi eram pe cale să ard zahărul. Reţeta era una mai degrabă complicată, în care ni se cerea să adăugăm arahidele în siropul bolborositor de zahăr şi apoi să le coacem la cuptor. Jennifer nu pricepea cum populaţia unei ţări întregi putea fi zăvorâtă în spatele unui zid, fără a avea permisiunea să plece. Şi, în vreme ce eu peroram despre cum ajunsese Germania separată fizic şi ideologic în două ţări despărţite de un zid, una comunistă în est, cealaltă capitalistă în vest, şi cum autorităţile comuniste numeau Zidul „fortificaţii de protecţie anticapitalistă", degetele ei se strecuraseră pe sub cureaua blugilor mei. Zahărul începuse să ardă; nu se putea spune că Jennifer era dornică să-şi ia notiţe. Ne pierduserăm amândoi interesul pentru Republica Democrată Germană.
Am văzut-o păşind spre mine, ducând sprijinită pe braţ o scăriţă de aluminiu pliabilă. Pe cap avea

cascheta de pilot sovietic pe care i-o cumpărasem la un târg de vechituri din Portobello Road. Am pupat-o şi i-am povestit pe scurt ce se întâmplase. Jennifer se pregătea pentru o expoziţie cu poze de-ale ei la şcoala de arte frumoase, dar îşi luase liber în după-amiaza asta pentru „şedinţa foto", cum îi spunea. Avea prinsă de centura de piele un soi de aparat foto; un altul îi atârna la gât. N-am insistat pe detaliile aproape- accidentului, însă a observat tăietura de pe degete.

- Ai piele subţire, a zis.

Am întrebat-o la ce-i trebuia scăriţa. Mi-a spus că aşa fusese făcută poza originală de la trecerea de pietoni din Abbey Road, în august 1969, la ora 11.30. Fotograful, Iain MacMillan, aşezase scara la capătul trecerii, în vreme ce un poliţist fusese plătit ca să direcţioneze traficul. MacMillan căpătase zece minute să facă poza. însă eu, nefiind defel faimos, nu puteam cere poliţiei să ne ofere nici cinci minute, deci trebuia să ne mişcăm iute.

- Cred că traficul a fost redirecţionat şi că Abbey Road e închisă azi.

în timp ce vorbeam au trecut în viteză trei maşini, urmate de un taxi negru, o motocicletă, două biciclete şi un camion încărcat cu scânduri.

- Mda, Saul, se vede clar că-i închisă, a zis făcându-şi de lucru cu aparatul. Mi se pare că semeni mai mult cu Mick Ronson decât cu vreunul de la Beatles, chiar dacă tu eşti brunet şi Mick, blond.

Era adevărat că în urmă cu două zile Jennifer îmi tunsese părul, lung până la umeri, în stilul chitaristului solo al lui Bowie. Era mândră în secret de ceea ce numea imaginea mea de vedetă rock şi-mi adora corpul mai mult decât mi-l adoram eu însumi, lucru care mă făcea s-o iubesc

.După ce maşinile s-au dus, a potrivit scara în acelaşi loc în care ar fi trebuit să oprească Wolfgang automobilul. S-a căţărat şi şi-a reglat aparatul, ţipând totodată instrucţiuni:
- Bagă mâinile în buzunarele gecii! Uită-te în jos! Priveşte drept înainte! în regulă, acum mergi! Cu paşi mai mari! Porneşte!
Două maşini apăruseră între timp şi aşteptau, însă ea a ridicat palma ca să le ţină pe loc cât şi-a pus în aparat o nouă rolă de film. Când automobilele au început să claxoneze, le-a făcut o reverenţă sfidătoare din vârful scării.Ca să-i mulţumesc lui Jennifer pentru timpul acordat, am cumpărat o sticlă de vin sec şi şase stridii de la pescărie. Ne-am petrecut în pat, la ea acasă, următoarele ore, cât erau pe-afară colegele ei de apartament Saanvi şi Claudia. Apartamentul era într-un demisol îmbâcsit şi întunecos, însă lor le plăcea să stea acolo şi păreau să se înţeleagă. Claudia era vegană şi înmuia mereu vreun soi de algă de mare într-un castron cu apă aşezat în bucătărie.
în timp ce ne sărutam pe pat, cu toate hainele încă pe noi, cascheta îi tot cădea pe ochi, şi asta mă excita teribil. Prin cap îmi străfulgerau când şi când luminiţe albastre, dar nu i-am spus lui Jennifer, care se juca cu şiragul de perle pe care-l port mereu la gât. Când m-am dezbrăcat, într-un târziu, de pantalonii albi, a observat că aveam o vânătaie mare pe coapsa dreaptă şi amândoi genunchii juliţi, însângeraţi.
- Poţi să-mi spui ce s-a întâmplat de fapt, Saul?
I-am mai dat detalii despre cum fusesem cât pe ce să cad sub roţile maşinii şi despre cât de jenat mă simţisem culegând de pe jos prezervativele. A râs, a sorbit o stridie şi-a aruncat pe podea cochilia.
- Ar trebui să ne uităm după perle în stridiile astea, a zis. Cine ştie, poate-ţi facem alt colier?
Voia să ştie de ce mă zoream atâta să ajung în Germania de Est, cu cetăţenii aceia blocaţi după Zid şi Stasi spionând pe toată lumea. Poate că nu era un loc sigur de vizitat. De ce nu-mi puteam face studiul în Berlinul de Vest, unde m- ar fi putut vizita, unde am fi putut să ne ducem la concerte şi să bem bere ieftină?

.- Ce ochi albaştri ai, a zis cocoţându-se pe mine şi aşezându-mi-se călare pe şolduri. E destul de neobişnuit să ai un păr atât de negru, o nuanţă atât de intensă, plus ochi albaştri şi mai intenşi. Eşti mult mai drăguţ decât mine. Vreau să-ţi simt puia în mine tot timpul. Toţi se tem în RDG, aşa-i? Nu pricep şi basta cum oamenii dintr-o ţară întreagă pot fi închişi aşa după un zid, să nu li se dea drumul.
Adulmecam izul dulceag de ylang-ylang în uleiul pe care şi-l întindea întotdeauna pe păr înainte de a se duce în sauna minusculă care venise la pachet cu apartamentul de la demisol de pe Hamilton Terrace. Ajungeam acolo în unele seri, venind de la muncă, şi-o ascultam vorbind cu Saanvi şi Claudia în saună, în vreme ce, la masa din bucătărie, notam lucrările studenţilor mei. Când ieşea în cele din urmă din saună, uneori după un ceas, goală şi unsuroasă de la poţiunea ei cu ylang-ylang făcută în casă, mă chinuia adesea amânând să-şi ofere farmecele: se apuca să facă ceai de muşeţel ori să ungă pâine prăjită cu unt şi abia după aceea se năpustea asupra mea. Nu mi-aş fi putut dori un prădător mai delicios care să mă rupă de lucrarea în care cel mai slab student al meu ajunsese să atribuie unul dintre cele mai cunoscute citate din lume unui autor greşit.
„Proletarii nu au altceva de pierdut decât lanţurile. Au de câştigat o întreagă lume."
Am tăiat Lev Troţki şi am scris Karl Marx în loc.
Ştiam că pe Jennifer o excita corpul meu, însă mi se părea (în vreme ce-mi călăuzea degetele, îndemnându-le s-o atingă în locurile cele mai dătătoare de delicii) că nu era interesată de mintea mea. A început să-mi spună că artiştii precum Claude Cahun şi Cindy Sherman însemnau mai mult pentru ea decât Stalin şi Erich Honecker („Nu, aici, aici şi aici", a zis şi m-a făcut să-i simt spasmul final), după care s-a întins lângă mine (lăsându-mă să-i călăuzesc degetele prin locurile în care-mi găseam eu plăcerea) şi s-a pus pe explicat că o prefera pe Sylvia Plath lui Karl Marx, deşi îi plăcea şi de la acesta din urmă formularea din Manifestul Partidului Comunist, cu stafia care bântuie Europa.
- Vreau să zic - vorbea în şoaptă acum - că de obicei o stafie bântuie o casă,
hai, un castel, dar a lui Marx bântuia un continent întreg. Poate că stafia stătea sub fântâna Trevi din Roma ca să se răcorească după atâta muncă de bântuire, ori îşi cumpăra vreun fleac strălucitor

prin prăvăliile Versace din Milano sau se ducea la un concert al lui Nico?
Ştiam eu că adevăratul nume al lui Nico era Christa (n-aveam nici un chef să ştiu acum chestia asta) şi că Nico/Christa, născută la Koln, era bântuită de-o viaţă de sunetul bombardamentelor din timpul războiului? Nu voiam să ştiu nici că (iar Jennifer s-a oprit din a mă mângâia într-un moment nespus de fierbinte pentru a-şi urma acest gând) exista câte o nălucă în fiecare cadru pe care-l developa în laboratorul foto şi nici nu-mi aminteam scena ei preferată din filmul Cerul deasupra Berlinului (îl văzuserăm împreună, recent), unde unul dintre îngeri zice că vrea „să intre în istoria lumii", dar acum, mi-a spus, ar fi vrut ca năluca din ea să fiu eu.
Am executat o partidă viguroasă de sex, după care am simţit că durerea se înteţea. Era limpede că păţisem ceva la şold, deşi nu se vedea nici o vânătaie.
Am lenevit, am terminat de băut ce era în sticlă şi-am stat de vorbă. Jennifer, după un timp, m-a întrebat ce-mi doream cel mai mult de la viaţă.

- Aş vrea s-o văd iarăşi pe mama.

Nu tocmai cel mai sexy răspuns, dar ştiam că o va interesa pe

Jennifer.

- Atunci probabil c-ar trebui s-o vizitezi.

- E moartă, ştii doar.

- Du-te la casa familiei tale din Bethnal Green şi spune-mi ce se

întâmplă. Găsise un crâmpei de cărbune şi legăna o foaie de hârtie

pe şoldurile goale.
- Pot să văd o alee pietruită şi o universitate gotică, am zis. Cum mâna ei nu se mişca peste foaie, am adăugat: Credeam c-o să te apuci să desenezi.

- Păi... nu-i nici o universitate gotică în Bethnal Green. Aş prefera s-o desenez pe mama ta decât o clădire. Ţi-e dor de ea mai mult decât de tatăl tău?

Era greu să fii încurcat cu cineva precum Jennifer Moreau. în momentul acela am auzit trântindu-se uşa de la intrare.

- Cred că-i Claudia.

Jennifer mi-a aşezat palma în mijlocul colii de hârtie şi mi-a desenat conturul degetelor cu cărbunele. Dormitorul ei era lângă bucătărie, şi-o puteam auzi pe Claudia cum umplea cu apă ceainicul.

Stăteam lungit pe pat şi vedeam un mănunchi de urzici înflorite pe biroul verde, mexican al lui Jennifer din colţul camerei (făcut din lemn câinesc sau altceva care suna sinistru), îi mai vedeam paşaportul şi, alături, un teanc de fotografii alb-negru. Voiam să-i spun lui Jennifer că o iubeam, dar m-am gândit că asta ar fi putut s-o îndepărteze de mine.

Uşa dormitorului s-a întredeschis brusc. Claudia, colega care mereu îşi punea alge la înmuiat de cu seara, s-a ivit goală fiindcă era pe cale să intre în saună, cu un prosop roz înfăşurat pe cap. Căsca fără grabă, căsca imens, languros, de parcă lumea întreagă ar fi plictisit-o nemăsurat, ţinându-şi cu un braţ prosopul şi celălalt braţ pe abdomenul plat şi bronzat.

Am întrebat-o pe Jennifer Moreau dacă ar fi luat în calcul să se mărite cu mine. în momentul acela m-am simţit de parcă aş fi provocat o fisiune nucleară. S-a aplecat spre mine, urmărindu-mi privirea.

- Uite ce, cred că între noi s-a terminat, Saul. Ar trebui să punem punct, dar să ştii că pozele de pe Abbey Road ţi le trimit oricum. Distracţie plăcută în Berlinul de Est. Sper să-ţi dea până la urmă viza.

S-a lăsat iarăşi pe pernă, lângă mine, şi şi-a tras pe ochi cascheta de pilot, ca să nu fie nevoită să mă privească.

M-am dat jos din pat, un pic abţiguit, şi-am închis uşa hodorogită a dormitorului, împiedicându-mă în sticla goală pe care-o azvârlisem pe duşumeaua zgâriată.

- Costumul tău alb e pe scaun, a zis ea. Ai putea să te îmbraci mai repede? Trebuie să ajung la laboratorul foto de la facultate înainte să se termine programul pe seara asta.

Cumpărasem costumul de la Laurence Corner, magazinul de haine la mâna a doua de pe Euston Road. Acolo-şi găsiseră jachetele din Sergeant Pepper cei de la Beatles, în anii '60. Costumul meu alb fusese probabil o uniformă de marină cândva, lucru cum nu se poate mai nimerit, de vreme ce propunerea mea de căsătorie se scufundase în adâncul mării. Eşuasem printre cochiliile goale ale stridiilor, cu marginile zimţuite şi tăioase, simţind gustul lui Jennifer Moreau pe degete şi pe buze. Când m-am ghemuit lângă ea pe pat şi- am întrebat-o de ce era, dintr-odată, aşa de supărată pe mine, n-a părut să-şi dea seama, să înţeleagă ori să-i pese. Era calmă şi cam distantă, de parcă ar fi chibzuit ceva timp la asta.
- Păi, pe lângă toate celelalte, o dată nu m-ai întrebat şi tu de lucrările mele.
- Cum adică? am strigat. Uite lucrările tale, aici, pe pereţi, acolo şi acolo.
Am arătat cu degetul la două colaje lipite pe pereţii camerei. Unul, aşezat deasupra patului ca o icoană, era o reprezentare supraexpusă, alb-negru, a feţei mele văzute din profil. îmi subliniase cu carioca roşie conturul buzelor şi scrisese cuvintele NU MĂ SĂRUTA.
- Mereu mă uit la lucrările tale, am continuat, încă strigând. Mă gândesc la ele şi mă gândesc la tine. Mă interesează.

- Bun, dacă eşti atât de interesat, spune-mi... la ce lucrez acum?

- Nu ştiu, nu mi-ai spus.

- Fiindcă n-ai întrebat. Deci... ce aparat o să folosesc?
Ştia că n-aveam habar. Şi nici ea nu era tocmai interesată de comunismul est- european. Adică nu-mi ceruse o bibliografie pe subiect, dar nu-i purtam pică pentru atâta lucru.
- A, da, am zis, ai luat un negativ cu mine, ţi l-ai lipit pe piele, ai stat în soare şi după aia l-ai cojit şi te-ai ales cu un fel de tatuaj.
A izbucnit în râs.
- Mereu e vorba despre tine, nu?
într-un fel aşa şi era. Jennifer Moreau, până la urmă, îmi făcea mai mereu poze.
Când uşa de la dormitor s-a crăpat iarăşi, am văzut-o pe Claudia mâncând, cu o lingură gigantică, iahnie de fasole dintr-o cutie metalică.

- Jennifer - tonul îmi devenise rugător -, îmi pare rău. De când a murit tata am încercat şi eu să mă descurc cum pot.
Se auzea şuieratul apei fierbând în ceainic, de cealaltă parte a uşii.
- De fapt, a zis ea sărind din pat şi trântind iarăşi uşa, un curator din America a venit la studio şi-a cumpărat două fotografii de-ale mele. Mi-a oferit şi o rezidenţă artistică la Cape Cod, Massachusetts, după absolvire.
Aşadar, de aceea îi era paşaportul pe masă.
- Felicitări, am zis amărât.
Părea teribil de încântată, de tânără şi de afurisită. Eram împreună de mai bine de un an, dar ştiam că-mi găsisem perechea. Pentru început, înţelegerea pe care Jennifer Moreau (tată francez, mamă englezoaică, născută în Beckenham, în sudul Londrei) o făcuse cu mine era că putea să-mi ridice în slăvi sublima frumuseţe (formularea îi aparţinea) în orice fel ar fi socotit nimerit, forma corpului, ochii cei „albaştri, intenşi", în vreme ce eu nu aveam voie să-i descriu corpul sau să-mi exprim vreo frântură de admiraţie pentru acesta decât prin atingere. Aşa voia Jennifer să ştie tot ce simţeam şi gândeam despre ea.
între timp, Claudia oprise ceainicul văicăreţ. Mi-am aruncat privirea pe perete şi-am observat o fotografie de-a lui Saanvi prinsă cu bandă adezivă pe ipsosul sfărâmicios. Apartamentul era umed, şi un soi de mucegai se întindea, ca un şirag de furnici în dezordine, pe pereţii dormitorului lui Jennifer. în fotografie, Saanvi zăcea transpirând pe partea ei de saună. Citea o carte şi- avea sfârcul stâng străpuns de-o verigă de aur.
- Ia-o din loc, Saul. Nu ştiu de ce mai atârni pe-aici.
Jennifer s-a strecurat într-un chimono cu un dragon brodat pe spate şi şi-a vârât degetele în sandalele ei favorite, făcute din cauciucuri de maşină.
Mă dădea, practic, afară pe brânci.
*
Am petrecut ceva vreme bâjbâind pe la zăvorul porţii. Niciodată nu putusem să intru ori să ies pe poarta aceea; le văzusem pe Jennifer şi Claudia sărind peste ea în zilele când întârziau la cursuri. Cealaltă colegă, Saanvi, n-avea probleme cu zăvorul fiindcă era răbdătoare, însă Jennifer pretindea că abilitatea avea de-a face cu faptul că era licenţiată în matematici superioare şi ştia o mulţime despre nemărginirea timpului.

Soarele de sfârşit de după-amiază mă înţepa în ochi. Ochii mei albaştri, intenşi. M-am răsucit brusc pe călcâie, intuind că Jennifer se uita la mine. Aşa şi făcea. Cu un aparat de fotografiat în mână. Stătea la fereastra mare, în chimonoul cu dragon şi sandalele făcute din cauciucuri de maşină, încă îmbujorată de la partida de amor cu mine, scociorând cu mâna stângă în buzunarele de mătase, căutând dropsurile de jeleu care nu-i lipseau niciodată. Ochiul aparatului foto era îndreptat spre mine. După ce l-a declanşat, cu zumzet şi ţăcănit, a zis pe-un ton deloc lipsit de dramatism:
- Rămas-bun, Saul. O să fii mereu muza mea.
M-am gândit un moment că o să-mi azvârle şi-un drops cu jeleu, cum fac dresorii la circ cu animalele din spectacole după ce-au sărit printr-un cerc în flăcări.
- O să-ţi trimit pozele cu Abbey Road înainte să pleci. îmi pare rău pentru tatăl tău. Sper să-ţi revii curând. Şi nu uita să-i duci ananas la conservă translatorului.
Abbey Road e la douăsprezece minute de mers pe jos de Hamilton Terrace. Ceva mă îmboldea să revin la locul aproape-accidentului. Trebuia s-o iau uşor, fiindcă mi-am dat seama că şchiopătam şi că sacoul alb se deströmase în dreptul umărului. Jennifer Moreau era necruţătoare şi părea să ştie multe despre viaţa mea. De unde aflase că Walter Miiller ceruse să-i aduc o cutie cu ananas în suc propriu când ajungeam în RDG? Nu-mi aminteam dacă-i spusesem eu sau dacă întrebase ea. Era adevărat, mă însoţise cu trei zile în urmă la înmormântarea tatălui meu, deci despre moartea lui ştia. Tatăl ei murise când Jennifer avea doisprezece ani, aceeaşi vârstă pe care-o aveam şi eu când murise mama. Vorbeam adesea despre cum ne pierduserăm la aceeaşi vârstă părinţii. Era o legătură între noi, cu toate că ea se socotea eliberată de moartea tatălui fiindcă acesta nu i-ar fi îngăduit în veci să studieze artele. Eu, unul, nu eram atât de sigur că mă eliberasem de moartea mamei. Nu, nu vedeam nimic bun în privinţa asta, cu excepţia faptului că nu mă îndoisem niciodată de iubirea ei pentru mine, fapt care-i făcea absenţa şi mai catastrofală. La fel, înmormântarea tatei era un ecou al pierderii suferite de Jennifer în copilărie şi mă făcuse să am o atitudine protectoare faţă de ea. Nesimţitul de frate-meu, Matthew, cunoscut şi drept Matt cel Umflat (mic dejun englezesc complet, şapte zile pe săptămână - trei ouă englezeşti, trei cârnaţi

englezeşti), se ocupase de aranjamentele funerare fără să mă consulte.
Aş fi fost mândru s-o am pe superba Jennifer Moreau la braţ, cu numele ei de familie franţuzesc, exotic, pantaloni şi taior de epocă albastru-pastel şi pantofi platformă asortaţi, din piele întoarsă. îi urmărisem pe Matt cel Umflat, pe soţia lui ponosită şi pe cei doi băieţi ai lor aşezându-se în primul rând de bănci de parcă ar fi fost rudele de sânge regal din familie, întrebându-mă cu ce le greşisem atât de cumplit în afara faptului că purtam un şirag de perle la gât. Eu eram o rubedenie de rang secund, se părea: neînsurat, fără copii, exilat în rândul al doilea. Asta îmi amintea de zdrobitoarea singurătate a anilor adolescenţei, când Matt, încă neumflat şi erou bolşevic în ochii tatălui meu,
începuse să lucreze ca electrician şi să câştige binişor, în vreme ce eu încercam creioanele de conturat ochii de la drogheria locală. Până ce-am ajuns la Cambridge, el ştia deja cum să refacă instalaţia unei case întregi, pe când eu îmi născoceam căi prin care să-mi deghizez ignoranţa (ochii albaştri intenşi sunt de ajutor în această străduanie) şi să mă descurc cât mai bine în poziţia în care mă aflam, de motan proletar cu părul negru ca pana corbului (fără gheare, pomeţi înalţi) printre porumbeii sofisticaţi.
Matt şi-a adus prinosul de iubire tatălui nostru. Când mi-a venit rândul, eu, cel mai educat din familie, n-am putut spune decât: „La revedere, tati".
Totuşi, fratele meu s-a arătat de acord cu ideea mea de a lua o parte din cenuşa tatălui nostru comunist cu mine, ca s-o îngrop în RDG. El, până la urmă, credea în toată povestea.
Mi-am aruncat privirea asupra conacelor înalte, în stil edwardian, care mărgineau ambele laturi din Hamilton Terrace, cât am şchiopătat pe strada largă şi lungă, încercând încă să-mi amintesc de unde aflase Jennifer despre ananasul la cutie pe care îmi ceruse Walter Miiller să-l cumpăr. Citise scrisoarea pe care mi-o trimisese el? Informatorii Stasi erau cunoscuţi drept „ochi şi urechi", Horch und Guck. Se părea că, atunci când venea vorba de arta lui Jennifer, ochii mei erau închişi, urechile-mi erau astupate, dar mă pregăteam frenetic de călătoria în Germania de Est, făcând aranjamente administrative pentru accesul la arhivele de care aveam nevoie pentru studiul meu. Motivul pentru care mi se dăduse permisiunea era că promisesem o abordare nuanţată în

lucrarea pe care urma s-o scriu despre realităţile cotidiene din RDG. în loc de obişnuitele clişee ale Războiului Rece, intenţionam să pun accentul pe educaţie, pe sistemul de sănătate publică şi de locuinţe la care aveau acces cetăţenii, toate dezbătute cu tatăl meu înainte să moară.

- Dacă te-ai fi luptat vreodată cu fasciştii, ai fi ridicat şi tu un zid să-i ţii la respect.

Când i-am amintit că Zidul fusese înălţat ca să ţină oameni nu în afară, ci înăuntru, mi-a spus că eram Maria Antoaneta a familiei şi că perlele nu mă
avantajau.

- Scoate-le de la gât, fiule.

în opinia lui, libertatea cuvântului şi cea de mişcare nu erau la fel de importante ca eliminarea inegalităţilor şi munca pentru binele colectiv; totuşi, putea să ia oricând avea chef un feribot către Franţa şi nimeni nu-l pândea la Dover să-l împuşte din turn. Se făcuse că nu bagă de seamă tancurile sovietice care invadaseră Praga în 1968, fiindcă credea, vezi bine, că ne înrudim cu Stalin.

- Uniunea Sovietică este bunica RDG. Rudele trebuie să aibă grijă unele de altele şi să-şi apere neamurile de adversarii reacţionari. Bla bla bla.

Aşa cum avusese Matt grijă de fratele lui când încercaseră băieţii să mă spânzure cu cravata de puntea de sus a autobuzului. Tatei îi displăcea chestia numită de Jennifer „sublima mea frumuseţe"; îl deranja, din nu ştiu ce motiv. Colac peste pupăză, eram şi mai fragil fizic decât fratele meu, şi uneori, când îl întovărăşeam pe tata la cârciumă, purtam o cravată portocalie de mătase. L- am auzit odată cerând o halbă de bere tare pentru el şi „un pahar de vin roşu pentru băiatul ăsta sclifosit". Barmanul l-a întrebat pe tata dacă-i convenea nişte Merlot şi mi-a întins mie berea. în chip de compromis, am renunţat să- mi dau genele cu rimei când am participat la dezbaterile Partidului Comunist şi-am înlocuit cravata oranj cu o bască verde făcută din piele de şarpe falsă. Ori de câte ori era prost dispus (adesea), în timpul adolescenţei mele, răcnea la Matt, în stilul lui Stalin: „Bate-l, bate-l măr", iar Matt, în calitate de complice, mă pocnea trimiţându-mă la podea. Matt devenise un vajnic pocnitor după moartea mamei. îmi despicase şi buza o dată şi mă înzestrase cu noi ochi negri şi intenşi, care erau mai uşor de acceptat, se părea, decât obişnuiţii mei ochi albaştri şi intenşi. Era

de parcă tancurile tatei ar fi fost deja parcate în camera de zi a casei noastre din Bethnal Green, gata să strivească sub şenile trupul meu nevrednic, de treisprezece ani, înaintând cu tunurile ridicate.
„La revedere, tati." Ce altceva aş fi putut spune la înmormântarea lui?
Multe altele.
Diferenţa între tatăl meu şi mine, dacă nu pui la socoteală educaţia şi pomeţii mei proeminenţi, era asta: eu credeam că oamenii trebuie convinşi, nu siliţi, însă acum, că murise şi nu-mi putea replica, îmi lipsea siguranţa lui.
Eram cam la şapte minute distanţă de trecerea de pietoni. Trebuia să mă opresc, când şi când, ca să-mi trag sufletul. Vocea lui Jennifer îmi tot revenea în minte. Poţi să-mi spui ce s-a întâmplat de fapt, Saul?
Am decis să-mi notez undeva să nu uit de cutia cu ananas. Voiam să scriu asta cu litere mari pe-un bileţel şi să-l lipesc pe frigider cu magnetul „Zeus Stăpânul Zeilor" de îndată ce ajungeam acasă. În schimb, scrisese Walter Miiller, avea să-mi dea un borcan cu castraveţi muraţi, Smaraldul Estului, cu zahăr şi oţet, aromatizaţi cu fenicul şi cimbru. Ştia el oare că Stasi îi va citi scrisorile? Dacă informatorii Stasi erau ştiuţi ca „ochii şi urechile", atunci părea că Jennifer mă părăsise fiindcă urechile nu-mi ascultau şi ochii îmi erau orbi când venea vorba de lucrările ei artistice; dacă mă gândeam mai bine, şi chiar mă gândeam, grăbind pasul, nu-mi venea nimic în minte legat de proiectul ei actual, cu excepţia faptului că-i eram muză. Mi-am dat seama totodată că, după tot efortul de a culege prezervativele de pe jos după accident, nici măcar nu le folosisem. Rămâneau nedesfăcute în buzunarul sacoului meu alb, destrămat.
Era straniu de reconfortant să mă întorc la zebra de pe Abbey Road. Nu se circula deloc, deci probabil că până la urmă închiseseră strada.
M-a izbit adevărul că, atunci când păşisem pentru prima oară pe trecerea aceea, aveam încă o iubită şi nu şchiopătam. Mi-a venit în minte felul în care bărbatul care fusese cât pe ce să mă calce îmi atinsese părul, de parcă ar fi atins o statuie sau alt obiect neînsufleţit.

Cât cugetam eu la asta, a apărut o femeie, fluturând între degete o ţigară neaprinsă. Purta rochie albastră şi m-a întrebat dacă am un foc. Părul scurt şi blond avea o nuanţă atât de deschisă, că părea argintiu. Avea ochi de un verde şters, ca sticla adusă de valuri pe plajă. Am băgat mâna în buzunar şi am scos bricheta Zippo de metal pe care o port cu mine mereu, o versiune antivânt, de modă veche şi mai voluminoasă a brichetei folosite de armata americană în al Doilea Război Mondial. M-a înhăţat de palma cu bricheta şi s-a uitat la iniţialele săpate în metal. I-am explicat că fusese a tatei în perioada când, făcându-şi baia lunară, obişnuia să mai pufăie câte-o ţigară. Că murise recent şi că intenţionam să iau puţină cenuşă de-a lui într-o cutie de chibrituri ca s-o îngrop în Berlinul de Est comunist. Vorbind, îmi tremurau mâinile. Am rugat-o să stea cu mine un pic şi aşa a şi făcut, cocoţându-se pe zidul scund al studiourilor EMI, cu umerii atingându-ni-se. O auzeam cum inspira şi expira. îi ieşea fum pe nări ca dragonului brodat pe chimonoul lui Jennifer. M-a întrebat dacă-s genul de tip smucit.
-Nu.
- Agitat, atunci?
Un fragment dintr-un poem pe care nu ştiusem că-l ştiu mi-a apărut în minte. L-am rostit cu glas tare femeii care fuma.

- „Noi suntem Morţii. Acum puţine zile *Trăiam şi noi, iubeam şi noi, copile..."*

A încuviinţat din cap de parcă m-aş fi purtat cu totul normal, ceea ce nu era cazul.
- E de John McCrae, am spus. Un doctor canadian care s-a înrolat voluntar ca mitralior în Primul Război Mondial.
Am întors faţa spre ea şi ea s-a întors spre mine; vântul, pe lângă tălpile noastre, umfla o pungă de supermarket.

Ce ciudat, a zis arzând un picior pungii. Nu e american Wal-Mart-ul?Ne-am sărutat aşa, pe zid, ca adolescenţii, limba ei îndesată pe

gâtul meu, genunchiul meu înfipt între coapsele ei. Când ne-am desprins, în cele din urmă, a întrebat cu ce parfum mă dădusem.
- Ylang-ylang, am zis în vreme ce-şi scria pe podul tremurând al palmei mele numărul de telefon.
Am citit, când a dat să plece, cuvintele imprimate pe spatele uniformei albastre. Fiindcă o uniformă era. Mi-am dat seama că era asistentă medicală şi că în cântecul „Penny Lane" există o asistentă care vinde maci dintr-un coş.Ajuns acasă, am luat telefonul şi am comandat la o florărie locală, ca să fie trimis pe Hamilton Terrace, un buchet de floarea-soarelui. Voiam ca Jennifer să primească buchetul în ziua expoziţiei de absolvire.
- Nu avem decât trandafiri, a răspuns florăreasa părând indignată, de parcă alte feluri de flori nici c-ar fi existat pe lume.
A părut jignită să audă că, deşi floarea-soarelui era la apogeul inflorescenţei în august, se putea găsi cu uşurinţă şi în septembrie. Era ciudat să vorbesc cu o florăreasă care părea îngrozită de flori. Când i-am spus şi că, pe măsură ce floarea-soarelui se deschide, alte specii de flori îşi încheie sezonul, de pildă macii, mi s-a părut că era pe punctul de a izbucni în lacrimi.
- Avem trandafiri galbeni, albi, trandafiri roşii, trandafiri dungaţi din China şi Birmania. Vă folosesc? Avem mulţi trandafiri albi pe stoc, momentan.
Trandafiri albi. Die Weiße Rose - „Trandafirul Alb". Acesta fusese numele mişcării de tineret antinaziste ce activa la începutul anilor '40 la München. Tradusesem un manifest pentru studenţii mei, scris de liderii Die Weiße Rose în februarie 1943.
Tineretul Hitlerist, SA-ul, SS-ul au încercat cu toţii să ne drogheze, să ne pună stavile în anii cei mai plini de promisiuni ai vieţilor noastre.
Poate că ar fi trebuit să comand doisprezece trandafiri albi pentru Jennifer? Era, până la urmă, în anii cei mai plini de promisiuni ai vieţii sale.
Nu, musai floarea-soarelui trebuia să fie. Erau singurele flori la care îi plăcea să se uite când se aflau în vază, în mare parte din

cauza centrului negru, care îi amintea, pare-se, de o eclipsă, deşi nu sunt sigur că văzuse vreodată una.
Am sunat la altă florărie, dar nici acolo nu aveau în stoc floarea-soarelui. A
treia oară, norocosul de mine, am găsit ce căutam. De data asta am vorbit cu un bărbat care mi-a spus că era din Cipru şi că-l chema Mike. Când a întrebat ce mesaj să scrie pe cartonaşul din buchet, vocea mea s-a auzit straniu de tremurată şi de piţigăiată. Nu mi-o recunoşteam.

- Scumpă Jennifer, mult noroc la vernisaj, de la nesimţitul care te

iubeşte. Florarul pe nume Mike şi-a dres vocea.

- Pardon... aţi putea să vorbiţi în engleză?

Nu-mi dădeam seama ce voia să zică. Am repetat mesajul, împreună cu numele şi datele de pe cârdul de credit. Pe un ton ceva mai ferm de data asta. După un moment de pauză, Mike a zis:
- Nu vorbesc germana. Cred, cel puţin, că e germană, dar orice aţi spune, nu uitaţi că războiul l-am câştigat noi.
I-am auzit râsul în receptor cât am repetat, iarăşi şi iarăşi, mesajul. Şi, cum hohotea el, mi-am dat seama că mesajul îl gândisem în engleză, dar îl rostisem în germană, aşa că am trecut la engleză: „Scumpă Jennifer, mult noroc la vernisaj, de la nesimţitul care te iubeşte". După ce am confirmat că „nesimţit" e un singur cuvânt, nu două, treaba a mers ca unsă. Mike a zis că a fost o plăcere să facă afaceri cu mine şi că numele lui adevărat nu este, de fapt, Mike. Plus că, dacă ar fi ştiut că vorbesc alte limbi, mi-ar fi zis numele întreg.
- Dar, în orice caz, ai grijă, Saul.
Două persoane îmi ziseseră în ziua aceea: „Ai grijă, Saul".

Când am dat drumul la duş şi mi-am spălat sângele de pe genunchi, m-am trezit înfiorat de faptul că Jennifer nu observase, cât făcuserăm dragoste, cât de zgâriat şi însângerat eram. îi

simţeam pe piele izul uleiului de ylang-

ylang. Mă excită teribil ylang-ylangul. După aceea m-am apucat să calc cămăşile pe care voiam să le pun în bagajul pentru Germania de Est

.A durat mult să amplasez masa de călcat şi să-mi umplu cu apă fierul de epocă. Era ori prea fierbinte, ori prea rece, însă mă relaxa apăsatul plăcii grele de oţel asupra mânecilor, coborâtul spre manşete, aburul care se ridică din ţesătură. Am desfăcut manşetele şi le-am întors pe dos, ca să pot călca în zona nasturilor. Era crucial ca aceştia să nu fie atinşi de căldură, care lasă mereu urme. Sincer să fiu, după accidentul de maşină şi prima cerere în căsătorie din viaţă respinsă, mă simţeam ca bătut. Asta urâse şi Stalin cel mai mult, bătăile încasate de la tătâne-său. Am pus cămăşile pe umeraşe şi-am ieşit pe balcon. Nişte ciori, un stol întreg de culoarea funinginii, ţopăiau greoaie prin iarba din Parliament Hill Fields. Una şi-a luat deodată zborul şi s-a îndreptat spre o adăpătoare pentru păsări. Ducea ceva în cioc, un lucruşor pe care l-a lepădat în scăldătoare. Un şoarece poate, care-mi amintea de faptul că Stalin îşi iubise fiica, pe Svetlana, cum iubeşte pisica şoarecele. Eu cum o iubeam pe Jennifer? Ea cum mă iubea pe mine? Nu sunt sigur că mă iubea câtuşi de puţin. Era cu siguranţă pisica aici, iar eu, şoarecele. Asta m-a făcut să mă gândesc că-mi puteam încerca şi eu norocul în calitate de pisică, însă perspectiva nu părea deloc atâţătoare.
Până atunci îmi ţinusem partea mea de înţelegere: să nu descriu niciodată în cuvinte cât de uluitor de frumoasă era, nici ei şi nimănui altcuiva. Nici culoarea părului ori a ochilor, nici forma sânilor, a buzelor ori a sfârcurilor, sau lungimea coapselor, textura părului pubian ori dacă avea braţele tonifiate, ce măsură avea în talie, dacă se rădea sub braţ sau îşi dădea unghiile cu ojă. Nu aveam, se pare, cuvinte noi-nouţe cu care s-o descriu, dar dacă voiam să spun: „Jennifer e nespus de frumoasă", era în regulă în ce-o privea, fiindcă nu însemna nimic. Ţinând cont că ea nu contenea să-mi laude sublima frumuseţe, mă întrebam dacă însemna, totuşi, ceva. Pentru ea. îi dădea o însemnătate în fotografii, zicând însă că acelea nu aveau cu adevărat de-a face cu mine, că întreaga compoziţie avea de fapt importanţă, iar eu nu eram decât un element. De ce-mi conturase buzele cu cariocă roşie în fotografia pusă deasupra patului? Ştiam cât îi plăcea să mă sărute, aşa că de ce scrisese NU MĂ SĂRUTA? Era de parcă s-ar fi gândit că atunci când făcea sex era vulnerabilă, că-mi oferea prea

-Da.- Adler e nume evreiesc.
- Şi? Aştepta să mai zic ceva, aşa că am zis: Saul e tot nume evreiesc. Aveţi ceva împotrivă?
Gura i-a rămas căscată, de parcă femeia ar fi căutat o fantă şi mai mare prin care să respire. Se părea că numele meu era stafia care-o bântuia pe madam Stechler.
M-am ridicat, deoarece era prea abject să-i vorbesc stând în genunchi. Am întrebat-o, după un moment de zăbavă, dacă ştia de unde puteam să cumpăr o cutie cu ananas.
- De peste tot. în orice prăvălie găseşti ananas la conservă. Până şi la magazinul din colţ. Vrei feliat, sau bucăţi? Cu sirop, sau cu suc?
Se holba la mine prin lentilele groase ale ochelarilor de parcă aş fi fost un hoţ venit cu intenţia să jefuiască toate cutiile poştale din clădire. Găsisem un plic în cutia mea şi abia aşteptam să-l deschid, însă nu voiam s-o fac în văzul ei. Mi-a spus că voia să-şi ia o bucată de prăjitură cu mac de la noul magazin polonez şi că, totodată, trebuia să găsească pe cineva care să-i cureţe pata de pe divanul ei verde-ţestoasă. M-am dus cu gândul la ţestoase şi la ce fel de verde reprezentau ele în industria ţesăturilor, când a început să se plângă iarăşi de durerea în articulaţii şi de vreme. Nu-mi aminteam să fie nici un magazin polonez pe strada pe care o menţionase. Erau o măcelărie, un chioşc de presă şi un salon de coafură care se ocupa în cea mai mare parte de pensionare ca ea, însă nimic care să aducă a magazin polonez, asta, dacă bengalezul care ţinea chioşcul de ziare nu se apucase cumva să vândă produse de patiserie est-europene. Eram absent fiindcă deschisesem între timp plicul şi mă uitam ţintă la fotografii, trei la număr, alb-negru. Iată-mă, păşind în tălpile goale pe zebră, în costumul alb cu pantalonii evazaţi, cu mâinile în buzunarele sacoului alb. Era şi un bilet de la Jennifer:
Apropo, nu John Lennon a mers fără pantofi. Ăla a fost Paul. JL a purtat pantofi albi. Am reuşit să te surprind cu piciorul ridicat ca în original, mulţumită scăriţei mele credincioase.
Nu-mi aminteam să-mi fi dat pantofii jos, dar aşa era, apăream în picioarele goale în poză. Când am ridicat privirea, am văzut că madam Stechler îşi lăsase în hol cadrul de mers, îndesat în spatele mesei portarului. Am văzut-o prin geamul uşilor cu blana în

spinare, luând-o repejor la picior către staţia de autobuz. Nu era, parcă, imobilizată de artrită?
Am pus fotografiile la loc în căsuţa poştală, am încuiat-o şi am pornit spre cel mai apropiat supermarket ca să cumpăr ananasul la cutie pentru Walter Miiller. Oare ce făcea Jennifer azi? Probabil rezolva cu biletul de avion spre America. Ar fi fost de găsit, evident, în laboratorul foto de la facultate, pregătindu-se pentru expoziţia de absolvire, şi apoi, mult, mult după aceea, ar fi lenevit în saună cu Saanvi şi Claudia, vorbind despre infinitate şi despre cum găsise un matematician maniaco-depresiv pe nume Georg Cantor o cale de a reprezenta grafic numerele infinite. între timp, încercam să decid dacă ananasul trebuia cumpărat rondele ori bucăţi, în sirop sau în suc propriu. Am cumpărat până la urmă două banane, o chiflă, o bucată de friptură şi m-am trezit poposind la raionul cu brânzeturi. începeam să simt compasiune pentru florăreasa care vindea exclusiv trandafiri. Dacă exista o infinitate de trandafiri din care să aleg, la fel stăteau lucrurile şi cu brânza. Shropshire Blue, Stilton, Farmhouse Cheddar, Lancashire, Red Leicester, Gouda, Emmental.
L-am rugat pe vânzător să-mi taie un triunghi mare de Brie mustind de zeamă. îi picura de pe cuţit. Avea mâini blânde.
Cerul era cenuşiu, la fel ca trotuarul. începuse să plouă. Un bărbat într-un veşmânt african se chinuia cu o umbrelă stricată în vreme ce picurii de ploaie îi cădeau pe sandale. M-am oprit la un pahar de ceai şi-o baclava la o cafenea turcească. Prăjitura era lipicioasă, plină de miere. Am cerut un şerveţel, dar chelneriţa a părut să nu-mi audă solicitarea. S-a dus la o fetiţă la vreo şapte ani, care citea o carte la o masă alăturată, şi i-a şoptit ceva la ureche. Am crezut că-i spunea fetei să-mi aducă şerveţelul, însă nu făcea decât să aşeze mai bine una dintre fundele roşii din părul împletit al fetei.
- E aşa, Saul Adler: subiectul principal nu eşti întotdeauna tu. E aşa, Jennifer Moreau: tu m-ai făcut subiectul principal.Se petrecea ceva în blocul meu. Lumea dădea buzna afară înspăimântată. Inginerul de la trei răcnea ceva despre un foc. Nu simţeam miros de ars. Umbla vorba că pompierii erau în grevă, deşi protestul nu fusese anunţat oficial. Proprietarul ne sfătuise pe toţi să ţinem la îndemână o găleată cu nisip în caz de ceva, şi totodată să scoatem

din priză dispozitivele electrice neesenţiale, cu excepţia frigiderului. Madam Stechler s-a întors cu ce zisese că era prăjitură cu mac, însă prin punga de plastic vedeam ce ţinea în mâinile înmănuşate: arăta a halcă de carne însângerată, ciopârţită. Când şi-a cules din hol cadrul, mi-a spus că era posibil să fi lăsat prăjitorul de pâine în priză, ba că, dacă se gândea mai bine, nici radiatorul electric nu era sigură că îl deconectase. Dar la ce i-ar fi trebuit un radiator electric în septembrie? M-am oferit să dau o fugă până la ea acasă şi să verific. S-a stârnit o dezbatere printre ceilalţi chiriaşi adunaţi afară dacă era un lucru înţelept de făcut. S-a decis că, în caz că se declanşase vreun incendiu, nu ar fi trebuit să-mi asum riscul, însă, când am insistat, m-au povăţuit ca măcar să evit ascensorul.
- Vrea să moară, lăsaţi-l.
Madam Stechler chiar a zâmbit înmânându-mi cheile. Era pentru prima oară când o vedeam voioasă.

Nu am pornit în fugă pe scări; am urcat încetişor cele cinci etaje fiindcă şchiopătam încă de la căzătura de pe trecerea de pietoni din Abbey Road. N-am văzut pic de fum după ce-am descuiat uşa. Totul, în apartamentul ei, era scos din priză. Un telefon negru, masiv, era aşezat în mijlocul mochetei. Un loc neobişnuit pentru amplasarea unui telefon, mai ales dacă proprietara avea artrită şi nu se putea apleca prea uşor. Am urmărit firul şi-am văzut că era conectat la o priză din spatele

televizorului. Am strâns pumnul şi-am
început să ciocănesc în perete. Nu
eram sigur, presupunând că mă
aşteptam să găsesc ceva, ce voiam să
găsesc. Era peretele gol pe dinăuntru,
sau solid? De asta voiam să bat în el?
Am ciocănit iarăşi. Era ca şi cum
acţiunea asta îmi dăde

ao senzaţie de importanţă, lucru care m-a făcut să mă întreb de ce în restul timpului mă simţeam neimportant. Cei de la Stasi se simţeau mai importanţi când ciocăneau pentru întâia oară pereţii cu pumnul? Chiar atunci, telefonul a început să sune; am ridicat receptorul.

- Alo. Telefonul doamnei Stechler.

- Cine-i acolo?

- Mă numesc Saul. Sunt un vecin.

- Isaac la telefon.

Am simţit o împunsătură în piept.

- Doamna Stechler nu e aici. Pot să preiau un mesaj?

- Saul şi mai cum?

Cuvintele „Saul şi mai cum?" m-au umplut de goază, şi frică, şi

regret. Chiar şi aşa, am făcut un efort ca să vorbesc clar şi calm în

receptor.

- Saul Adler.

Abia reuşeam să îngaim vorbele.
Mi-am dat seama că aveam inima frântă. Punga de la Wal-Mart purtată de vânt pe Abbey Road fusese cândva conectată cu America, iar numele Isaac era şi el conectat cu America.
în receptor s-a făcut linişte.
Am auzit în apropiere o respiraţie.
M-am răsucit pe călcâie şi m-am uitat direct în ochii speriaţi ai unui animal. Un pudel negru sărise pe rezemătoarea sofalei. Ochii îi erau umezi şi scâncea. Chiriaşii nu aveau voie să ţină animale în apartament. Habar nu avusesem că madam Stechler găzduia un câine. Avea noimă, acum, halca de carne pe care
o cumpărase în loc de prăjitura cu mac.

M-am aşezat pe sofa cu pudelul în braţe. Telefonul a început iarăşi să sune. Deveneam din ce în ce mai calm pe măsură ce mângâiam creştetul cald al câinelui. Răsuflările, cumva, ni se sincronizau; respiram împreună şi aşteptam ca telefonul să se oprească din sunat. Simţeam că mă cuprindea o linişte mare aşa, cu câinele în braţe şi încercând să menţin acelaşi ritm al respiraţiei cu al lui.
Mi-era foame. O foame de lup. Poate că uitasem să mai mănânc de când cu aproape-coliziunea din Abbey Road. Aşezat pe sofaua verde-ţestoasă, în mijlocul a ceea ce putea fi o situaţie de urgenţă (bănuitul incendiu), m-am dus cu gândul la prietenul meu Jack, care-mi spusese că nu voia să aibă copii niciodată. Jack credea că părinţii sunt extraterestri care le vorbesc cu glasuri ciudate copiilor şi, în orice caz, voia să fie în centrul atenţiei, mai ales în centrul atenţiei sexuale a iubitelor sale. N-ar fi acceptat în ruptul capului ca atenţia asta să-i fie răpită de nevoile unui copil sau de nesfârşitele, acum, nevoi ale părintelui extraterestru.
îl aprobasem cu căldură. Jack avea cu zece ani mai mult decât mine, însă arăta mai tânăr decât lăsau să se vadă cei treizeci şi opt de ani ai săi. Purta sacouri elegante de in şi le asorta cu bascheţi negri de adolescent, o imagine care mi se păruse mereu că arată bine.
Nu fusesem atât de sigur că gândeam aşa în ziua în care mâncaserăm moules frites într-un bistro franţuzesc din West London. Pe parcursul acelui prânz devenisem conştient că ne socoteam pe noi înşine bărbaţi culţi, sofisticaţi şi arătoşi, mai presus de taţii extenuaţi care, probabil, nu mai făcuseră sex de mult timp. Sau, cel puţin, nu cu partenerele lor extenuate.
Totuşi, chiar şi atunci, nu mă crezusem cu totul când îmi manifestasem acordul. Deşi Jack era voios şi amuzant, îi lipsea ceva în profunzimea sentimentelor. I-am zis asta cu voce tare câinelui care, acum, îmi adormise în poală.
- îi lipsea ceva în profunzimea sentimentelor.
Jack, aruncând o privire în farfuria mea, observase că nu mâncasem tot. A
întrebat dacă mă putea scăpa de restul, de parcă mi-ar fi făcut un serviciu imens. Am împins bolul spre el şi l-am privit cum hăpăia, sorbind cochiliile şi mestecând repede-repede - credea că leorpăitul a ce mai rămăsese din porţia mea îl făcea adorabil.
Lucru bizar (i-am repetat asta cu voce tare pudelului: „A fost

bizar".) îmi plăcea să depăn amintiri cu Jack aşa, stând cu un câine ilegal şi decorativ în poală. Dacă totuşi se declanşase un incendiu, poate că ar fi trebuit să-i scap viaţa? Miroseam, ce-i drept, o chestie acră, dar era fum oare?
Aveam de trecut în revistă mai multe gânduri despre Jack cel arătos.
Am luat laba câinelui în palmă şi-am strâns-o. După ce Jack îmi mâncase scoicile, îşi îndreptase atenţia spre nota de plată, sosită pe o farfurioară. I-a aruncat o privire şi, în loc s-o împărţim egal, a insistat că, de vreme ce eu comandasem pâine în plus şi ne-o puseseră la plată, costul pâinii trebuia acoperit de mine, cu toate că se înfruptase şi el. între timp, nu slăbea din ochi o felie de tartă cu lămâie pe care-o lăsase neterminată un tip ce stătuse singur la o masă de alături. Jack voia să întindă mâna şi s-o înhaţe. Când s-a uitat la mine conspirativ, m-am întrebat de ce era atât de greu de iubit. Cred că avusesem întrebarea asta în minte şi când mă apucasem să bocănesc în pereţi cu pumnul. Răspunsul era evident: fiindcă Jack însuşi nu era în stare să iubească. M-a cuprins brusca îngrijorare că Jennifer se putea gândi că eram de neiubit. După masă, Jack ar fi trebuit să joace tenis. îmi spusese că luase câteva lecţii în plus ca să-şi pună la punct serviciul pentru meciul ăsta anume. Nu pricepeam de ce băgase în el ca spartul înainte de meci, însă arăta foarte subţirel. Presupun că era chiar el copilul pentru care simţea atâta lehamite. Un copil care avea nevoie să fie hrănit.
Nu era exclus ca între timp, cât mă odihnisem eu pe sofa mângâind câinele ilegal, blocul să fi fost cuprins de flăcări. M-am ridicat şi-am lăsat pe podea căţelul negru. A scos un sunet indignat când am cules punga de hârtie cu bucata de Brie înăuntru şi-am ieşit trântind uşa. Am coborât şchiopătând treptele, iarăşi fără să adulmec pic de fum.
Vecinii erau adunaţi afară, arătând cu degetul spre diverse ferestre. Au fost cu toţii uşuraţi să afle că madam Stechler nu lăsase în priză radiatorul electric.
Am informat-o că fusese căutată.
Şi-a scos ochelarii cu lentile groase cu un aer nedumerit.
- Nu cred. Mi-au tăiat telefonul. S-a apucat să sufle peste lentile, apoi să le şteargă cu tivul rochiei. S-a frecat la ochi. Apropo, a zis, şi eu sunt evreică. M-am născut la Cracovia.

Inginerul m-a bătut pe umăr.
- Vă mulţumesc pentru verificare, domnule Adler, mi-a spus cu sinceritate. Ne-a mai liniştit.
Mă întrebam de ce purta madam Stechler mănuşi şi ce fel de nălucă sălăşluia pe sub ele, dar nu aveam chef să mă gândesc la asta, aşa că am dat fuga peste stradă şi am sunat-o pe Jennifer de la telefonul public din colţ.

- Ce mai faci, Jennifer?

- De ce m-ai sunat?

- Fiindcă pompierii au intrat în grevă.

- Cine zice că au intrat în grevă? E prima oară când aud aşa ceva.
Strângeam în palmă punga cu brânza Brie pe cale să se topească. Jennifer vorbea într-o manieră prietenoasă, firească, de parcă nu mi-ar fi refuzat cererea în căsătorie şi, după ce se folosise de corpul meu, nu m-ar fi izgonit, mai mult sau mai puţin, din pat, încă învineţit şi însângerat în urma accidentului.
- Au ieşit bine pozele, nu?
A început să vorbească despre lumini, umbră şi unghiul din care făcuse fotografiile şi despre cum, în poza originală cu cei de la Beatles pentru albumul Abbey Road, apăruse un turist american care se nimerise să fie acolo, sub un copac. M-am uitat în pungă, la felia de brânză care se topea. Pe
colţul din dreapta al pungii părea să fi fost inscripţionat un soi de mesaj.
- Eşti bine, Saul?
Vânzătorul cu mâini blânde scrisese cu pixul preţul brânzei şi-l subliniase de două ori.

- Nu, nu sunt bine deloc.

- E aşa, Saul Adler: du-te învârtindu-te.

- E aşa, Jennifer Moreau: exact asta am de gând să fac.
în acea noapte, făcându-mi bagajul pentru Berlinul de Est, mi-am dat seama că uitasem să cumpăr ananasul la cutie.6. Berlinul de Est, septembrie 1988

Am petrecut mult timp râzând cu Walter Miiller. Era o uşurare să-mi petrec vremea cu un om a cărui viaţă nu avea ca principiu câştigul material. Walter era un lingvist de renume. Preda limbi est-europene est-germanilor care se duceau să muncească în alte ţări socialiste şi era totodată fluent în engleză. Mi-a plăcut de el din clipa în care l-am văzut aşteptându-mă în gara Friedrichstrasse. Stătea în capătul depărtat al peronului, ţinând o bucată de carton cu numele meu pe ea. Avea cam treizeci de ani, păr cânepiu lung până la umeri, ochii într-o nuanţă deschisă de albastru. Era înalt, cu umeri laţi. Musculos. Din corp îi emana un soi de energie, o vitalitate relaxată, dar incitantă. I-am povestit despre călătoria de coşmar cu trenul la aeroportul britanic şi cum trenul, rămas fără combustibil, trebuise înlocuit cu un autobuz. Walter Miiller a scuturat din cap într-un fel vag batjocoritor pentru a-şi exprima profunda compasiune. Era limpede că, în opinia lui, problemele mele se situau la capătul inferior al urgenţei.

- Sistemul de transport al ţării tale e foarte prost gestionat.

M-a scos din gară şi m-a întrebat dacă preferam să mergem la apartamentul mamei lui pe jos ori să luăm un tramvai. Am fost de acord cu plimbarea. Engleza lui era oficială, un pic cam scorţoasă, deloc în consonanţă cu încrederea şi vioiciunea corpului.

- Ăsta e oraşul nostru de pe Spree, a zis dând din braţe în direcţia râului.

Ne plimbam pe lângă undele cenuşii ale râului Spree, îndreptându-ne către Teatrul Berliner Ensemble, fondat de Brecht, care petrecuse în exil anii nazismului. Locuise în cel puţin patru ţări. Le-am enumerat pentru Walter.

- Suedia, Finlanda, Danemarca, în cele din urmă America.

- A, da, Brecht, a făcut Walter. Ştiai că Bruce Springsteen a dat un concert aici, în iulie? Trei ore a cântat. S-a corectat. Nu. Patru ore.

Ştiam că Brecht fusese privit cu suspiciune de autorităţi fiindcă alesese să locuiască în America şi nu în Uniunea Sovietică. Revenise totuşi în Germania de Est ca să-şi scrie piesele, sperând să ia parte la construirea unui nou stat socialist. Păream mai interesat de Brecht decât translatorul meu, aşa că nu i- am spus că ştiu toate cuvintele din Opera de trei parale („o operă pentru cerşetori") şi că fredonez adeseori în baie „Surabaya Johnny". Mi-am coborât privirea spre ape, unde două lebede albe înotau una lângă cealaltă.

- Lebedelor le place să stea împreună, am zis. Stabilesc relaţii lungi şi de durată.

Walter a încercat să pară interesat.

- Mulţumesc pentru informaţie.

Vocea îi era serioasă, însă râdea cu ochii.
Mi-a spus că tocmai se întorsese de la Praga, unde tradusese din cehă în germană pentru nişte tovarăşi care se înscriseseră la un curs de inginerie. Când i-am mulţumit pentru că mă aşteptase în gară, dat fiind că abia revenise la rândul lui din călătorie, a râs:
- Plimbatul ăsta cu tine e norocul meu. Pot să fac ceva cu sens, ca, de pildă, să te scot la o bere.
în jurul buzelor îi bâzâia o muscă. A alungat-o cu dosul palmei şi-a izbit cu bocancul în caldarâm ca să stârnească un plus de frică.

- Magie.

A râs şi-a bătut iarăşi din picior.

- Magie, am repetat, neştiind exact ce se întâmpla şi de ce râdea

el.
- Orice ai face, a zis, când îţi scrii raportul despre republica noastră să nu spui că totul a fost cenuşiu şi dărăpănat, în afară de petele de culoare ale drapelelor roşii de pe clădiri.
- Sub nici o formă, am replicat privind în ochii săi albaştri spălăciţi cu ochii
mei albaştri intenşi. O să trec la catastif că aveţi muşte. Şi că mulţi vatmani sunt femei.
Nu-l cunoşteam suficient de bine cât să-i spun că mă obişnuisem cu cenzura, pentru că Jennifer îmi interzisese s-o descriu cu vechile mele cuvinte.
Ne-am continuat agreabila conversaţie. Walter mergea iute, cu paltonul lui, în vreme ce eu, cu o geacă mai subţire, încercam să ţin pasul. Mi-a spus că-i plăcuse mult numele unei prăjituri pe care o găsise la Praga. Era numită „sicriaşul" şi era făcută în mare parte din frişcă. Mi-am închipuit că se referea la eclere.

M-a întrebat dacă eram la curent cu opera artistei cehe Eva Svankmajerovâ. N-o cunoşteam. Admira o propoziţie scrisă de aceasta; avea să încerce să mi- o traducă. A închis ochii - „Acum îi dau drumul" -, şi s-a încruntat mult timp, încercând să invoce cuvintele potrivite la trei limbi distanţă, cehă, germană, engleză, după care a deschis ochii, mi-a ars un pumn în braţ şi şi-a aruncat peste umăr părul cu o zvâcnire a capului.
- Nu se poate traduce.
Ce-i plăcuse de fapt să facă în Praga fusese să dea de duşcă câte un ţoi de şliboviţă, „foarte veche, din Moravia". Avea să mă prezinte curând directorului universităţii, care, foarte probabil, avea să-mi ofere nişte şnaps de calitate.
După un timp a vrut să ştie de ce şchiopătam. I-am povestit în germană despre aproape-accidentul de pe Abbey Road, iar el mi-a zis în engleză:

- Deci o să vorbim în germană, sau în engleză?

- Ce-ai zice s-o facem jumate-jumate? am propus în germană.

- Cum de vorbeşti germana fluent? m-a întrebat în engleză.
- Mama s-a născut la Heidelberg.
- Deci eşti pe jumătate neamţ?

- A venit în Marea Britanie la opt ani.

- Acasă vorbea germana?

- Niciodată.

De data asta nu mi-a mai mulţumit pentru informaţie.
Când a văzut că şchiopătam mai departe, m-a întrebat de la obraz dacă eram beteag.
- Nu sunt. Am doar un şold învineţit.
Am zis-o tare şi înflăcărat. Nu voiam să-i par jalnic lui Walter. Nu, câtuşi de puţin. Voiam să par altcumva, însă adevărul e că mă înţepa o chestie în stomac. De parcă mi s-ar fi scos ceva din măruntaie cu un cuţit.

S-a oferit să-mi ducă geanta. Deşi am refuzat, a luat-o, aruncându-şi-o pe umăr în vreme ce păşeam pe o stradă pietruită numită Marienstrasse. După un timp a arătat spre spitalul unde lucra sora lui, asistenta.

- Doctorii sunt foarte buni, mi-a spus, dar ar fi mai bine să nu rămâi aici peste noapte. Ar putea să-ţi aranjeze să faci o radiografie, dacă vrei.
- Nu! am zis izbindu-l cu palma peste umăr, atât de tare, că l-am făcut să izbucnească în râs.
- Eşti mai puternic decât pari.

Nu cred că vorbea serios, fiindcă m-a împins cât colo când am încercat să-mi recuperez bagajul.

Un tramvai se apropia zăngănind.

- Ia loc, Saul.

Walter a arătat spre treapta de piatră de la intrarea unui bloc. Am făcut întocmai. S-a aşezat lângă mine, cu geanta mea între genunchi. Totul era liniştit şi paşnic. Am observat că Walter îşi pusese acum nişte ochelari pe nas şi citea ziarul. Cerul se întuneca, şi el îşi petrecuse braţul stâng peste umerii mei. M-a cuprins fericirea. Eram inexplicabil de fericit. Ca în clipa în care mă aşezasem pe sofaua doamnei Stechler cu pudelul ilegal în poală. Am stat vreme lungă aşa.

După un timp, şi-a strâns ziarul şi m-a bătut pe umăr.

- Povesteşte-mi despre accident.

Am început să vorbesc. M-am auzit rostind lucruri pe care nu ştiusem că le gândeam. I-am spus lui Walter că pe Abbey Road mă dusesem cu gândul la mama, care murise într-un accident de maşină când aveam doisprezece ani. Cumva, iraţional, crezusem că Wolfgang - aşa-l chema pe şofer, l-am lămurit - era poate aceeaşi persoană care-o omorâse pe ea.

- E de înţeles să te temi, a zis Walter.

I-am spus cum începuseră să-mi tremure mâinile când mă întorsesem la locul accidentului şi cum şezusem pe zid cu femeia care mă întrebase dacă n-am un foc. Tremurul, i-am spus, avea de-a face cu amintirea primelor secunde în care aflasem vestea că mama murise şi că n-avea să se mai întoarcă acasă. Şi apoi

amintirea conştientizării faptului că asta însemna să locuiesc cu tatăl şi cu fratele meu, fără mama, care îşi folosise corpul ca pe un scut uman ca să mă apere de ei.

- Aveai nevoie să fii apărat de fratele şi tatăl tău?

- Da, erau tipi solizi. Le-ar fi plăcut de tine. A clătinat din cap

râzând.

- Nu prea cred.

- Walter, am spus, unde e Zidul? Nu-l văd.
- E peste tot.
I-am spus că accidentul fatal al mamei şi accidentul meu neînsemnat mi se contopiseră în minte şi eram cuprins încă de-o furie nemărginită faţă de şoferul care o călcase. îl socoteam asasinul ei. Trecerea timpului nu tocise moartea mamei. Dar nici nu fusesem tocmai atent la trecerea străzii.
-A, da.
Walter şi-a împăturit ziarul, întâi în două, apoi iarăşi în două. Privindu-i degetele cum netezeau colţurile, am observat că erau pline de cerneală cenuşie luată de pe ziar. Cuvinte la nimereală se făcuseră dâre pe buricele degetelor lui. Auzeam în cap ţăcănitul maşinii de scris. Literele izbind o foaie. Era de parcă mă informam pe mine însumi. Herr Adler e un nesimţit. Dar nu acelea erau vorbele pe care mi le spunea acum Walter.

- Poate ai nevoie s-o repeţi, sau ceva?

- Ce să repet?

- Istoria.
S-a plecat spre mine şi m-a întrebat dacă mă putea ajuta cu legatul şiretului stâng. Umilinţa nu se mai sfârşea. Era de treabă, fără să judece, cum sunt câteodată necunoscuţii, de obicei fiindcă istoria nu li s-a pus în cale. M-am ridicat şi-am pornit fără el. Habar n-aveam încotro, dar nu voiam să-mi vadă lacrimile. Nici nu ajunsesem bine, şi uite-l, îmi căra geanta de voiaj, îmi lega

şireturile, iar acum mă pusesem pe bocit. Când m-a ajuns din urmă am văzut că îşi dăduse jos ochelarii. Pe nas, unde plasticul apăsase în piele, avea o adâncitură.
- Hei, Saul, aşteaptă-mă.
S-a oprit lângă o femeie care ducea o lădiţă de lemn. Lădiţa s-a dovedit plină cu conopide mici. Walter i-a vorbit într-un dialect pe care nu-l pricepeam. Cred că-mi dădea timp să mă şterg discret pe la ochi. Problema era că ochii nu voiau să se usuce. îi ştergeam, şi alte lacrimi o luau la vale. Mă simţeam peste măsură de jenat că aduceam o halcă atât de mare din propria-mi mâhnire acolo, în RDG. Da, şi ce mă mai ajuta! Aveam nevoie de prietenul meu Jack, omul care termina mâncarea tuturor, să ia şi de la mine un pic. Firea lipsită de generozitate a lui Jack era opusă felului de-a fi al lui Walter, cu toate că Walter nu era mai puţin sofisticat. Era cu siguranţă mai puţin elegant şi mai puţin agresiv. Am început să înţeleg mai mult din ce-i spunea femeii cu lădiţa. Vorbea despre cireşe. Ceva despre cireşul de pe parcela unde-şi făcuse familia lui o cabană. Plantase şi conopidă, dar nu se făcuse. O mâncase mana. Femeia privea în gol, parcă un pic mai sus de capul meu, însă eram convins că la mine se uita.
I-am făcut cu mâna. N-a răspuns, cu chipul stană de piatră. Am înţeles deodată că ar putea fi periculos pentru ea să ia contact cu un occidental. Cineva ar fi denunţat-o că-mi răspunsese la salut. Nu vedeam cerşetori, drogaţi, peşti sau hoţi ori oameni fără adăpost. Şi totuşi expresia din ochii ei mi s-a imprimat pe retină, la fel ca şi buzele roşii. Aş fi preferat să mi se fure portofelul dacă asta însemna că mă puteam simţi liber să discut fără teamă cu un străin? Ea şi cu Walter păreau să se cunoască, fiindcă el a pupat-o pe obraz, iar ea i-a întins o conopidă. Walter a scos din buzunar un săculeţ roşu, din cele strânse cu sfoară la gură. A lăsat conopida să cadă înăuntru şi şi-a trecut peste umăr săculeţul.
- Ce noroc, mi-a strigat.
Ne-am văzut de drum. Era mai uşor acum, că mi se mai domolise durerea de stomac. L-am întrebat despre lotul lui de pământ. Mi-a răspuns că se gândea să crească albine şi m-a invitat la cabana lui, în marginea oraşului, ca să văd cu ochii mei.
- Mi-ar plăcea mult, mulţumesc.

Eram încă la distanţă de apartamentul mamei lui, se părea. L-am întrebat de ce-o chema Luna pe sora lui.

- Luna e o sursă de lumină. Iar sora mea, Luna, e sursa de lumină a mamei. Prima ei fiică n-a supravieţuit.

Cuvintele acelea îmi răscoleau o durere lăuntrică, pe lângă toate celelalte dureri. Ca un heleşteu cu apă neagră. Luminat de lună. Când nu şchiopătam, plângeam. Era un început groaznic.

- Nu mai e mult până la birt, a zis Walter, dar mai întâi trebuie să las conopida.

M-a călăuzit prin curtea interioară a unei clădiri vechi de piatră şi mi-a spus să aştept lângă casa scării.

M-am aşezat, încă o dată, pe trepte. De data asta mi-am legat singur şireturile.

Pereţii blocului de apartamente erau ciupiţi de găuri de glonţ din timpul războiului. Tata s-ar fi pus pe treabă, s-ar fi apucat îndată să tencuiască zidurile din RDG. Mă preocupa descrierea făcută de Walter cireşului mănat din grădina căbănuţei lui. Deşi stăteam pe o treaptă de piatră în Berlinul de Est, recepţionam imagini de altundeva. Toate alb-negru, ca pozele lui Jennifer. O casă de lemn în Cape Cod, America. Construită din buşteni de cedru şi pin. Cu un şemineu mare înăuntru. Ferestre imense, cu obloane de lemn. Jennifer se afla undeva în acea casă şi părul îi albise.

Auzeam ţipetele pescăruşilor de pe coasta din Cape Cod şi de pe malurile râului Spree din Berlinul de Est.

Când a coborât Walter, avea în mână un trenuleţ de jucărie minuscul, cioplit în lemn.

- Trebuie să-l repar, a zis strecurând trenuleţul în buzunarul hainei. Cleiul e la maică-mea acasă.

încerca acum să-mi explice, în germană, ceva complicat pentru mine. Părea să aibă legătură cu faptul că nu locuia cu mama şi sora lui. N-am priceput şi am întrebat dacă puteam vorbi şaptezeci la sută în engleză, în loc de cincizeci la sută, până ce mă mai obişnuiam.

I-am pus pe piept palma, sprijinindu-mă de el ca să-mi revin din şocul pe care-l simţisem privind trenuleţul de lemn. Una dintre roţi, vopsită în roşu, se iţea din buzunarul paltonului lui Walter. Mai văzusem trenul acela, sau îl visasem, ba poate că-l îngropasem chiar, şi uite-l acum, se întorsese, ca o stafie, să mă bântuie.

Te simţi bine, Saul
?- Absolut, am răspuns.
Walter a sugerat să luăm tramvaiul până la cârciumă
.Apartamentul pe care urma să-l împart cu mama şi sora lui Walter era surprinzător de spaţios. Trei dintre pereţii camerei de zi erau acoperiţi cu un tapet de hârtie portocalie încreţită. Walter mi-a spus că iernile camera lui era încălzită cu lignit. Mi-a arătat soba de teracotă. Izul era acru, nu avea nimic din mirosul de funingine al cărbunelui negru, de bună calitate, dar se părea că foloseau lignitul deoarece se găsea sub formă de brichete. Era una dintre puţinele resurse naţionale ale RDG, şi una exploatată intens, aşa încât regiuni întregi fuseseră pustiite. Omul cu cărbunii sosea dimineaţa devreme şi căra în curte sacii cu aceste brichete compacte. Era treaba Lunei să cureţe cenuşa şi se plângea mereu ca o ţarină răsfăţată, însă treaba nu era cine ştie ce. în clipa asta sora lui stătea probabil la coadă, după orele de serviciu, să prindă la magazin vreo raritate precum bananele. îi plăceau la nebunie fructele. Orice fel de fructe, cu excepţia merelor.
- Nu mă stresez niciodată din cauza bananelor, a zis Walter, sunând destul de stresat. Nu simt nevoia să mănânc banane, când se găsesc. Dar îmi plac portocalele sosite din Cuba.
M-am uitat prin încăpere cât a vorbit el. Ne apropiam de subiectul periculos, ananasul la cutie, şi cred că-mi căutam un ungher unde să mă ascund.
Telefonul, pus în mijlocul mesei, arăta precum cel al lui madam Stechler din Londra. Pe o tavă, alături, stăteau un ceainic alb, înalt, două ceşti de porţelan şi un mic vraf de farfurioare.

O oglindă cu cadru de lemn masiv, întunecat era pusă pe perete şi, straniu, alături se afla un calendar din anul 1977 cu imaginea unei femei pozând în bikini aurii cu model leopard şi cu unghii aurii asortate. Avea prins în păr, în partea stângă, un trandafir galben fals. După ce-am vorbit o vreme despre fructe, Walter mi-a arătat camera mea. Un pat cast, de-o singură persoană, era lipit de perete. Ca aşternuturi avea două pături şi-o pernă mică. Pe cuvertură era şi un prosop albastru, împăturit meticulos. Mi-a spus că maică-sa urma să revină curând acasă şi să se apuce de gătit, însă de obicei el gătea pentru familie. Am auzit o bătaie în uşa de l

aintrare. Un ciocănit tare, urmat de trei mai timide.
S-a dovedit a fi un coleg de la universitate de-al lui Walter. îl chema Rainer şi-şi trecuse oblic o chitară acustică peste geaca kaki. Rainer purta haine de hipiot şi deţinea un soi de post administrativ, ocupându-se de fotocopierea materialor didactice şi de programarea seminarelor în săli. Era visător şi tăcut în geaca lui kaki şi pantalonii vineţii evazaţi. îi erau prea lungi, aşa că şi-i suflecase. Rainer mi-a zis că-i plăceau poeţii beatnici americani, dar era nevoit să introducă ilegal în RDG volumele lor. Walter a întrebat de sora lui, care în ultimul timp nu fusese tocmai în apele ei.
- A, e încă supărată.
A ciupit corzile chitarei, explicând că sora lui făcea parte dintr-o brigadă de tineret care ajutase recent la renovarea unui bloc dărăpănat. Se cocoţase pe acoperiş şi executa nişte reparaţii mărunte; fiindcă era vară şi caniculă, n-avea pe ea decât pantaloni scurţi şi bustieră. Prietena ei, şi ea în brigadă, îi făcuse o fotografie, însă aparatul fusese confiscat şi filmul, distrus de autorităţi, prin urmare, mama ei decisese că nu mai putea să-şi vadă prietena. Mai devreme, cât stătusem la bere cu Walter în cârciumă, îmi spusese că şi el făcuse parte dintr-o asemenea organizaţie de tineret în adolescenţă şi că scopul acestora era să creeze solidaritate între tinerii care se simţeau inferiori din punct de vedere material Occidentului. I se părea un lucru bun, dar nu-i plăcuse să poarte uniforma.
îl asculta pe Rainer serios, fără să zâmbească. După un timp i-a spus că se îndoia că aparatul ar fi fost confiscat şi filmul scos din el dacă n-ar fi conţinut nimic deranjant. Parcă nu suna ca el însuşi. Mi-am amintit de Jennifer spunându-mi că în fiecare fotografie pe care o developa în laborator exista câte o stafie. Rainer a început să râdă în vreme ce se opintea în corzile chitarei.
- Mda, e drept că avem duşmani mulţi, care încearcă să comită acte de sabotaj ori de câte ori pot.
Nici Rainer nu suna ca el însuşi, dar abia îl cunoscusem, ca, de altfel, şi pe
Walter, aşa că de unde puteam şti? Poate că era un dispozitiv de ascultare ascuns după oglinda cea mare de pe perete.
Oricum, Rainer era un tovarăş plăcut. Mi-a povestit că făcea parte dintr-un grup evanghelic de discuţii care promova pacea şi un stil

de viaţă mai relaxat, în opinia lui, dacă guvernul e violent cu cetăţenii de acasă şi totodată propovăduieşte pacea internaţională, ceva nu e în regulă. Deşi erau şanse mari ca grupul său să fie supravegheat fiindcă se găseau în el destui punkişti şi tineri activişti ecologişti care-şi doreau un sistem diferit, printre ei numărându- se preotul însuşi, principalele lor activităţi erau zdrăngănitul la chitară, cântatul şi statul de vorbă.

- Ce-ai făcut azi? Te-a scos Walter la o bere?

- Am cumpărat o conopidă, a răspuns Walter.

- Mişto.

Rainer zâmbea iarăşi. Dinţii îi erau foarte albi şi drepţi, cu un aspect deloc britanic - şi nici est-german, de fapt.

M-am uitat la Walter, dar el nu zâmbea. Poate că obosise cărând bagajul meu, legându-mi şireturile, mergând în pas de melc şi prefăcându-se că nu băga de seamă că mă buşise plânsul. După un timp, Rainer a zis că trebuia să plece, dar să-l anunţ dacă aveam nevoie de ajutor cu cercetarea. I-am zis că trebuia să fac copii după notiţele pe care le pregăteam în vederea unei prelegeri.

- Nici o problemă.

S-a ridicat şi şi-a făcut de lucru cu cureaua chitarei cât mi-am adunat eu laolaltă vraful de notiţe boţite, ilizibile.

Nu i-am dat, fireşte, notiţele despre psihologia tiranului de gen masculin. Despre cum tatăl lui Stalin fusese un beţiv cu obiceiul să-şi cotonogească fiul, aşa că acesta avusese motive să nu se mai lase vreodată dominat. Nu, i-am dat lui Rainer o listă amănunţită cu realizările lui Stalin şi o cronologie.

- Au să fie gata până luni, a zis făcându-mi un semn din două degete, pe cel care înseamnă pace, şi îndemnându-mă să mă îmbăt.

La câteva minute după plecarea lui, oglinda de pe peretele portocaliu a căzut. Bubuitul izbirii ei de podea m-a făcut să sar ca ars. Ultima oară văzusem o oglindă spărgându-se pe trecerea de pietoni din Abbey Road. Oglinda retrovizoare a maşinii, a maşinii lui Wolfgang, explodase într-un mănunchi de şrapnele reflectorizante. Ne-am dus la oglindă, Walter şi cu mine, şi-am observat că era intactă. Nici măcar o crăpătură nu avea. M-am uitat la tapetul portocaliu în căutarea unui eventual dispozitiv de

ascultare, însă suprafaţa părea plată şi tapetată uniform. Am apucat fiecare de câte o latură a oglinzii şi am atârnat-o iarăşi pe perete. După ce s-a prins bine de cuiul ruginit, m-am uitat la Walter în oglindă. Mă privea ţintă. Ochii săi trimiteau un mesaj grăitor. Apoi şi-a ferit privirea. Văzându-l în oglindă cum se uita altundeva, mi-a venit în minte felul în care eradicase Stalin trecutul ştergând din arhive ce nu-i convenea. Şi totuşi ştiam că acea privire era o înregistrare istorică a dorinţei lui Walter. Nu avea cum să fie ştearsă.
Ochii lui nu mă slăbeau nici o clipă.
M-a privit cum băgăm mâna în geanta de umăr din pânză cenuşie, de obicei înţesată cu cărţile pe care le căram după mine la seminare. Am scos o cutie de chibrituri, am deschis-o şi i-am arătat cât aveam din rămăşiţele tatei, o linguriţă de cenuşă. Walter a făcut o mutră perplexă. I-am explicat că tata, comunist de la paisprezece ani, decedase recent şi că voiam să îngrop o parte din el în solul Republicii Democrate Germane. Admirase RDG pentru încercarea de a construi o societate diferită de cea a predecesorilor fascişti, aşa că trebuia să găsesc un loc unde să-i înmormântez cenuşa.
Walter examina trenuleţul de lemn. Una dintre roţile roşii se rupsese. Părea dezamăgit şi încordat. Mi-am dat seama că se aşteptase probabil să scot cutia de ananas pe care promisesem să i-o aduc de la Londra. Când făcusem drumul până la magazinul din apropiere, încă bulversat de accident, rămăsesem să mă holbez vreme lungă la şirurile de conserve de fructe de pe rafturi, toate fructele de pe pământ şi toate soiurile de ananas conservat cu putinţă. Şi totuşi, cumva, fusesem distras şi trecusem la raionul de brânzeturi. Walter se uita acum la tapet, la tavan, la duşumea, la orice în afară de cutiuţa din mâna mea.
- îmi cer scuze, Walter. Am uitat de ananas.
I-am explicat că părăsisem Marea Britanie într-o viteză nebună. întâlniri la universitate, de notat disertaţiile studenţilor, de rezolvat probleme de ultim moment cu viza. M-am gândit că era mai bine să nu menţionez abundenţa raionului de brânzeturi, unde îmi luaseră minţile mâinile blânde ale bărbatului care-mi arăta felia de Brie.
Walter a aruncat o privire scurtă la cutia de chibrituri cu cenuşă de pe masă şi a clătinat din cap. Să înlocuieşti cu rămăşiţe de cadavru o conservă de ananas era un afront, o insultă. Cum de uitasem de

ananasul ăla amărât pe care-l ceruse? Simţeam cum mă îmbujorez în obraji. Era de parcă întregul corp îmi luase foc, lucru care m-a dus cu gândul la incendiul din blocul meu, de după ce mă întorsesem fără ananas de la supermarket. M-am întrebat dacă nu cumva focul care nu se iscase nicicând era de fapt văpaia ruşinii mele.

- E-n regulă, a zis, se mai întâmplă.

Am scos un teanc de mărci vest-germane şi l-am pus pe masă. Mă simţeam foarte stânjenit.

- Putem cumpăra ananas de la Intershop.
- N-ar trebui să avem mărci vest-germane, ia-le de aici.

M-a surprins tonul său autoritar. Mai precis, faptul că-şi asuma o autoritate pe care nu crezusem iniţial că o deţinea sau că voia măcar s-o deţină. Scotea din burtă vocea statului şi izbutea să sune ca tatăl meu.

Voiam, cred, să fiu în ochii lui şi altceva decât un burghez decadent care uitase să-i aducă un ananas la conservă gazdei sale. I-am spus că tata lucrase în construcţii, ca tencuitor, şi i-am povestit cum amesteca în mortar păr de cal ca să-l împiedice să crape. Numea unealta de tencuit, placa de lemn cu mâner
prins la mijloc, „gletieră".

Cu gletiera asta şi cu mistria lucrase o viaţă. Uneori, când lucra la vreun exterior, adăuga în ipsos şi nişte praf de marmură. Fratele mai mare al tatălui meu era fierar, confecţionând nu doar potcoave, ci şi piese pentru căi ferate şi şantiere navale. Iar fratele meu lucra ca electrician. Eram primul din familie care frecventase universitatea.

- O, da, bravo ţie.

A pus un disc cu Bruce Springsteen şi a ieşit din cameră. L-am văzut dansând prin bucătărie în vreme ce umplea o oală cu apă. Am băgat la repezeală cutia de chibrituri înapoi în geantă. Mi se îmbujoraseră până şi dosurile palmelor. Am strâns pumn mâna dreaptă, stacojie, şi-am început să bat în peretele apartamentului. Bătutul ăsta mă făcea să mă simt mai puţin fragil, de parcă aş fi căutat ceva ce doar eu ştiam că era acolo. Walter, din bucătărie, mă privea. Dansa şi râdea. La un moment dat, a strigat:

- Ai găsit ceva până acum?

Când s-a întors, cu două ceşti, privirea i s-a oprit asupra locului de pe gâtul meu unde erau descheiaţi nasturii. încă simţeam că mă arde roşeaţa.

- Mama aproape că a rămas fără cafea, dar are o provizie suficientă de zahăr, aşa că am pus mai mult zahăr, iar restul e cicoare.
Ne-am aşezat pe două scaune tari, unul cu faţa la celălalt.
S-a aplecat şi, cu degetul mic, mi-a atins coada ochiului. O bucăţică de ipsos de pe perete mi se lipise lângă pleoapă.
Apoi a ridicat ceaşca.
- Pentru întâlnirea cu tine, Saul, aici, în Berlinul de Est, în 1988.
Am sorbit din cafeaua care nu avea gust de cafea, însă, cum zisese, era dulce şi fierbinte.
- Ştii ce, Walter, cred că nu e data corectă.
- Tu în ce zi trăieşti?

- într-o zi viitoare.

Soarele apunea peste clădirile rănite de gloanţe.

M-am aplecat şi i-am şoptit lui Walter la ureche, ca un iubit:
- Germaniile de Est şi de Vest vor fi una. Se va declanşa o revoluţie. Şi, cu excepţia României, nu va curge sânge pe străzi.
- Dar ce motiv ar fi pentru revoluţiile astea? a zis el tot în şoaptă, cu buzele aproape de urechea mea.
- în Germania de Est motivaţia nu constă doar în obţinerea unei situaţii economice mai bune, cum e de partea cealaltă a Zidului. Da, ştiu că vă frustrează regimul autoritar, însă nici asta nu e motivaţia. Economia Uniunii Sovietice va ajunge la colaps. Comunismul sovietic va cădea. Secretarul general Gorbaciov este omul care va pune capăt Războiului Rece. Genunchii ni s-au atins.
Am continuat: Ascultă-mă, Walter. Va fi posibil ca cetăţenii din RDG să treacă graniţa după bunul lor plac.
A început să tuşească.
Nu ştiu dacă viitorul pe care-l schiţasem se înfipsese ca un os în gâtlejul lui Walter ori dacă era doar copleşit.
S-a ridicat, s-a dus la bucătărie şi şi-a dat cu apă rece pe faţă. Când s-a întors, s-a apucat să se plimbe încoace şi încolo prin cameră, cu braţele încrucişate pe piept. Faţa îi era izbitor de palidă.
Am întins mâna şi i-am atins catarama centurii. Auzeam o voce în cap, ca pe un difuzor în gară, anunţând „Atenţie", dar era prea târziu. Mâna mea dreaptă s-a întins spre vârfurile părului său lung,

mirosind a cărbune brun. Mi-a dat-o deoparte. Un gest insultător, dar şi unul de flirt, o dovadă a forţei sale fizice, poate o ameninţare.
Uşa s-a deschis şi a intrat o femeie cu o pungă de făină în mână.
- *Hallo, a zis trântind pe masă făina. Mă cheamă Ursula, sunt mama lui Walter. E aşa de cald azi, că, după cum am aflat de la soră-mea, tineretul din Leipzig se bălăceşte în bazinele fântânilor publice.*
Paltonul lui Walter era întins peste speteaza unui scaun. Poate că nu avea haine pentru finele verii, când încă mai era cald. Am simţit că mă ia de cap damful de trandafiri. Ursula se dăduse cu un parfum puternic, dulceag.
- Bună seara. Eu sunt Saul Adler.
- Ştiu. Cine altul ai putea să fii?
Mi-a strâns mâna. Avea părul vopsit într-o nuanţă intensă de roşu, mai ştearsă în dreptul rădăcinilor.
- Mi-am făcut provizii de făină, a zis în engleză, fiindcă o să-i coc Lunei o plăcintă cu ananas.
Mâna ei zăbovea într-a mea.
Săptămâna viitoare e ziua ei şi zice c-ar mai mări cu un metru zidul, doar pentru o bucată de ananas.Bibliotecara responsabilă cu arhiva universităţii părea să aibă o părere foarte proastă despre mine. Ba vorbeam prea tare, ba prea încet, ba prea repede, ba, parcă, nu destul de repezit. Nu părea să ştie mare lucru despre feluritele cotidiene şi reviste care-mi trebuiau pentru studiul meu. Când am cerut să vorbesc cu altcineva din administraţie, mi-a replicat, cu o voce care semăna cu două sute de kilometri de gard de sârmă ghimpată, că eram impertinent.
Manualele pe care mi le dăduseră la rectoratul universităţii erau propagandă pură, la fel ca ziarele şi programele TV, însă nu eram surprins. Auzisem de toate acestea, deja, de la tata. Ştiam că cei de la Stasi aveau să fie interesaţi de prezenţa mea la universitate, dar nu fascinaţi. Nu eram totuşi vreun spion şi nici nu venisem să îndemn pe cineva să fugă din ţară. Şi totuşi era probabil că, undeva prin apropiere, aveau să se aţină nişte ochi şi urechi invizibile. Ochii şi urechile mele deveniseră hipervigilente, însă deocamdată, dacă n-o puneam pe bibliotecară la socoteală, nu văzusem pe nimeni care să mă ţină sub observaţie. Dar faptul că mă aflam în cătarea cuiva care putea fi acolo, de parcă absenţa i-ar fi fost mai

amenințătoare decât prezența, de parcă lipsa de supraveghere era mai neobișnuită decât supravegherea necontenită, îmi amintea de cum mă simțisem după ce murise tatăl meu. îmi era greu să cred că nu se mai afla printre noi, să caute nod în papură la tot ce spuneam şi făceam, să mă pedepsească pentru neajunsurile mele. Cred că paranoia mă atinsese cu mult înainte să ajung în Berlinul de Est.
începeam să-mi socotesc ochii şi urechile tehnologii avansate de supraveghere.

Cu excepţia bibliotecarei, angajaţii ceilalţi erau, în mare parte, binevoitori şi dornici să ajute. Plănuiam să-mi petrec mare parte a timpului acolo, cercetând înălţătoarea mişcare de tineret care începuse în Valea Rinului ca alternativă l

acultura cvasimilitară a celor din Tineretul Hitlerist, organizaţie în care înscrierea devenise obligatorie după 1936. îşi numiseră grupul, cu afecţiune, Piraţii Florii de Colţ. Multe oraşe vest-germane avuseseră un grup de Piraţi, chiar dacă numele nu fusese acelaşi pentru toţi. Cu vârsta între doisprezece şi optsprezece ani, purtau cămăşi cadrilate boeme, cântau parodii ale imnurilor hitleriste şi le plăceau jazzul şi bluesul venite din Franţa. Băieţii îşi lăsau părul lung ca să protesteze faţă de mentalitatea părinţilor. Le-aş fi împrumutat bucuros cravata mea de mătase oranj şi şapca din piele de şarpe falsă. Erau cu atât mai impresionanţi în condiţiile în care majoritatea Piraţilor îşi primeau educaţia în şcoli aflate sub control nazist. Nu le fusese uşor să-şi ferească minţile de invazie înainte ca Polonia să fie invadată.

Libertate, iubire şi viaţă pentru toţi Suntem Piraţii Florii de Colţ

Părinţii lor citeau probabil cotidiene precum Der Stiirmer, înţesate cu caricaturi groteşti ale evreilor. Puteau trece, în drum spre şcoală, pe lângă prăvălii care vindeau instrumente de măsurare a diferenţelor dintre craniile ariene şi cele non-ariene. Tinerii Piraţi se străduiau să uite de toate acestea în cele câteva ore în care se strângeau împreună. Subiectul lucrării mele era rezistenţa culturală la nazism, însă programul rasial nazist primise blagoslovirea entuziastă a unui sobor de savanţi, doctori, academicieni şi avocaţi. Genocidul oferea ocazii de îmbogăţire: fabrici abandonate, magazine, locuinţe şi mobilier. Şaptezeci şi două de trenuri încărcate cu aur fuseseră trimise de la Auschwitz la Berlin. Aurul provenea din lucrările dentare smulse din gurile unor bărbaţi şi femei care n-aveau să se mai întoarcă vreodată acasă. Fascismul, mână în mână cu naţionalismul, făcuse din uciderile în masă o industrie, organizând transportul de gaze otrăvitoare ieftine şi recrutând operatori pentru eutanasiere.
Găsisem într-un buzunar un creion dermatograf, unul albastru, denumit Strop
de Ocean, pe care mi-l dăruise Jennifer cu ocazia ultimei zile de naştere. De obicei mă prezentam la bibliotecă la sacou şi cravată, sperând să indic că eram un cercetător serios, cu gânduri în absolută sincronizare cu un regim străjuit ideologic de bărbaţi vârstnici, la costum. Da, regimul şi cu mine puteam să stăm pe divan şi să respirăm în acelaşi ritm, senini, calmi şi iubitori,

împărtăşind o tăcere complice. începeam să semăn prea mult cu tata, aşa că m-am dat cu niţel Strop de Ocean pe sub ochi şi m-am pus pe cercetat rezistenţa culturală la nazism din Germania anilor '30.
Strop de Ocean s-a dovedit a fi un val uriaş.
Bibliotecara s-a aplecat peste pupitru şi m-a privit ţintă în ochii Oceanici. Păream nişte motani puşi pe harţă, încremeniţi în poziţii bizare, încercând să evalueze ce ameninţare reprezintă celălalt. Dar nu era decât creion dermatograf. Ne-am holbat aşa unul la altul. Făcea un lucru ciudat ca să-şi arate dezaprobarea. Mişca din muşchii mandibulei şi din buze, în aşa fel încât nasul i se încreţea şi nările i se dilatau. M-am bucurat că nu avea un pistol la îndemână.
Nu discutasem despre cercetarea mea cu translatorul, care, ca şi Luna, de altfel, se făcuse nevăzut. încă nu făcusem cunoştinţă cu ea. Ursula îmi explicase că fata ei rămăsese peste noapte în apartamentul unui radiolog de la spital, fiindcă se înscrisese la nişte cursuri suplimentare.
- Cursuri de transfuzie, rostise sec.
Ursula nu mă iertase încă pentru că uitasem să aduc ananasul. Eram singur, însă Rainer se dovedea un tovarăş bun. Mă dusese la librării, la spectacole de teatru, ba chiar mă prezentase câtorva prieteni punkişti din grupul de la biserică.

*

într-o seară, întorcându-mă de la bibliotecă, mi-am dat seama că eram urmărit. Un bărbat înalt, musculos, mergea pe cealaltă parte a străzii, păşind mereu în acelaşi ritm cu mine. Ochii mei Oceanici, desigur, fuseseră raportaţi autorităţilor. Când m-am oprit ca să cumpăr un soi de hotdog numit Ketwurst, s-a oprit să mă aştepte lângă un stâlp de iluminat. îşi aprindea când şi când câte o ţigară, trăgea două fumuri şi-o stingea. Purta un palton gri, şi părul cânepiu îi ajungea până la umeri. Şchiopăta odată cu mine. Când m-am oprit să mă uit la ruta unui tramvai s-a oprit şi el, să se holbeze la o gaură din trotuar. Cum aflasem din acea primă plimbare cu Walter, din ziua sosirii mele, era capabil de răbdare infinită. Ochii săi albastru-deschis nu mă slăbeau, asta era sigur, dar nu-i consideram sinistră uitătura. Cred că se simţea mai degrabă jenat şi ruşinat că i se ceruse să mă pândească. N-o făcea cu tragere de inimă. La un moment dat, am bătut cu gheata în

caldarâm şi-am zis cu voce tare „Magie", ca să ştie că nu-l învinovăţeam pentru că fusese silit să se ţină după o musculiţă neînsemnată ca mine. Descifrasem în oglindă mesajul ochilor săi şi înţelesesem că priveliştea nu i se păruse neplăcută.
Walter a revenit în bibliotecă la finele săptămânii, fără să se mai furişeze atâta, şi mi-a cerut să vorbim afară. întrucât avea un weekend liber, eram disponibil să merg cu el la cabana familiei de la periferia oraşului?
începuse sezonul ciupercilor. Puteam, cu un pic de noroc, să „recoltăm" câteva pentru cină.

- Mi-ar plăcea foarte mult, Walter.

M-a întrebat apoi, din senin, dacă aveam o iubită acasă.

- Am avut, i-am răspuns, dar nu mă consideră un candidat serios.

- Aşa? De ce?

- Nu ştiu. E interesată mai degrabă de carieră.
- Cu ce se ocupă?
- E studentă la arte.

- Ce fel de arte?

- Fotografie.

- Ce fel de fotografie?

Mi-era jenă că nu ştiam să vorbesc despre arta lui Jennifer şi nu voiam să-i spun că, din câte ştiam, majoritatea cadrelor ei erau cu mine. Şi că nici pe acelea nu le pricepeam, cu excepţia celui intitulat „Saul la Masa de Lucru", îmi aminteam încă tonul plin de reproş al lui Walter când îi povestise Rainer cum autorităţile confiscaseră aparatul foto al prietenei surorii lui şi lăsaseră filmul să se voaleze. Momentul fusese ciudat de-a binelea. Cred că tonul îi era un pic nesigur fiindcă nu credea cu adevărat în valoarea cuvintelor pe care le rostise. Jennifer credea că fotografiile ei valorau ceva, însă nu dădea greutate vorbelor mele când implicau în vreun fel persoana ei. Mă făcea să mă întreb de ce era oare

nevoie ca să crezi în ceva, orice. Dumnezeu, Pacea Mondială sau Societatea Fără Clase? Poate că era nevoie de magie.
- Şi cum stai cu mersul? m-a întrebat Walter gesticulând vag spre picioarele mele. încă eşti beteag?
Am închis ochii şi mi-am atins vârful unei şuviţe de păr, cum fac mereu când mă simt copleşit.

Walter, dacă o să te ţii după mine, o să afli totul în privinţa

asta.Buruienile din marginea drumului, în dreptul cabanei, fuseseră tăiate şi făcute morman. Walter mi-a spus că plănuia să le dea fermierului, să le folosească drept nutreţ. Ploua cu găleata. Am dat o tură pe parcela lui de pământ. Voia să-mi arate ce legume cultiva, mai ales verzele şi cartofii.
- îţi ies o mulţime de cartofi când pui cartofi.
Walter părea mulţumit că ploua, fiindcă îşi renovase de curând acoperişul cabanei. Ciocănelile îl iritaseră pe un vecin, unul care fusese cândva crainic la televiziunea de stat, aşa că spera să nu fi fost degeaba atâta muncă grea. Era ud leoarcă pe jeanşi şi pe tricou, la fel ca şi pe păr, însă n-a vrut să vină sub umbrela mea. Mă simţeam, în orice caz, foarte englez şi scorţos agăţându-mă de ea; prin urmare, am aşezat-o pe iarbă şi m-am dat mai aproape de el, în vreme ce ploaia cădea cu stropi mari. Voia să-i povestesc despre celebrele graffiti de pe partea vestică a Zidului. Nu le văzuse niciodată, fireşte - ce părere aveam eu?
Nu i-am putut spune ce gândeam, deoarece mă urmărise de la bibliotecă până acasă. I-am spus, în loc de asta, că în Anglia cultivam trei soiuri de roşii.
- Am pus întâi din cele obişnuite, prunişoare, apoi San Marzano şi din cele mari, Costoluto Fiorentino.

- Ce fel de sol? a întrebat curios Walter.

Nu mă vedea ca pe un cultivator de tomate. Nici eu nu mă vedeam.

- Le cultiv în Suffolk, o regiune din estul Angliei.

Nu credea o iotă şi nici eu nu mă credeam cu totul. Plantasem, în altă epocă, trei varietăţi de tomate. Cineva plantase roşiile cu mine în viitorul sol al Angliei de Est. Părul îi e argintiu şi-l poartă strâns moţ pe creştet. Unghiile îisunt roase. Stăm pe pământ în genunchi, degetele lui sunt pe spinarea mea, îmi masează coloana în vreme ce-mi spune că ar trebui să plantăm merii înainte să plouă şi să se inunde câmpul.
Ploaia părea să-l stârnească pe Walter la vorbă. Mi-a spus că se gândea să-şi încerce norocul cu o stupină.
- Cum o să faci asta?
Intenţiona să înceapă cu un stup sau doi, să-i ducă unde se găsea nectar, aproape de polenul plantelor înflorite. Trebuia să fie umbră şi soare, însă nu şi vânt.
- Sora mea are obiecţii. Una-două ţipă când îi aterizează o albină pe mână. E asistentă medicală şi are mereu o pensetă cu care să scoată acul.
- N-ar fi mai bună o pisică, în cazul ăsta?
- Pff, a zis scuturând din cap, nu începe cu pisicile. Luna are o fobie cu pisicile.
Se apleca din când în când ca să desprindă câte o frunză moartă de pe câte o tulpină. Peste câteva momente a continuat:
- Până acum am vorbit despre cartofi şi varză, albine, pisici şi roşii. Aşa că ce-ar fi să vorbim domol, în ploaie, despre cenuşa din cutia ta de chibrituri? Vrei să-l îngropi pe tatăl tău în grădina mea?
-Da.
- Dă-i drumul.
Am rămas acolo, în ploaie, incapabil să mă mişc. Parcă nu mă puteam urni să-l îngrop pe tata. Mă simţeam, fără veste, ameţit şi dezorientat. Am ridicat capul spre cer şi-am deschis gura ca să primesc ploaia. De parcă ar fi fost un opiaceu, poate morfină, de parcă mi-ar fi putut amorţi o suferinţă ascunsă. Walter a cules umbrela pe care o aruncasem pe iarbă.
Cred că încerca să-mi spună că-i părea rău de mine.
După ce s-a terminat cu aversele, Walter m-a luat la cules de ciuperci în pădure. Purta, nu ştiu de ce, o pălărioară de fetru. Nu arăta prea grozav, însă părea teribil de ataşat de ea. Walter ştia locurile în care ciupercile izbucniseră la suprafaţa pământului.

- Au un sistem de rădăcini răsfirat la adâncime şi le place ploaia, aşa că, atunci când vedem că se iţeşte vreuna, mai întâi trebuie să vedem dacă nu e dintr-un soi otrăvitor.
Mi-a spus că purta pălăria ca să se poată apleca pe sub ramurile umbroase sub care se adăposteau ciupercile. Voia să mă înveţe totul despre ciuperci. Vorbind, îmi atingea câteodată braţul ca să accentueze importanţa celor spuse, în vreme ce ne afundam tot mai adânc în pădure.
- Când campează pe-aici, mai sunt unii care se îmbolnăvesc, ba chiar şi mor fiindcă au mâncat din cele otrăvitoare.
Exista, se părea, un tip interesant care ţinea farmacia locală. Ştia să recunoască orice fel de ciupercă şi oferea servicii de identificare profesională a ciupercilor. îmi suflecasem mânecile, dar Walter m-a sfătuit să-mi acopăr la loc braţele, de teama căpuşelor însetate de sânge. Ciupercile mai mici erau mai gustoase decât cele mari, deci aşa ceva căutam. Dacă se lăsase cumva bruma, însemna final de sezon, însă acum aveam noroc că mai era călduţ încă.
Stăteam pe vine amândoi, pitiţi sub crengile grele şi picurătoare ale unui copac înalt, şi contemplam un mănunchi de ciuperci.
- Asta e foarte probabil otrăvitoare, a zis împungând-o cu un beţişor.
Walter s-a aplecat să se uite mai cu atenţie, ceea ce a făcut să ni se atingă capetele. Ploaia ni se scurgea pe obraji. Apoi m-a sărutat pe buze. Cum nu m- am ferit, cum rămăseserăm amândoi ghemuiţi peste ciuperca otrăvitoare, m-a muşcat de buza de jos, mai întâi blând, apoi cu furie. Al doilea sărut a fost mai puţin politicos, cu degetele umblându-mi peste sprâncene, trasându-mi dâre invizibile peste obraji. Pământul umed, ţipetele animalelor mici, mirosul reavăn al ciupercilor şi gustul lui erau viaţa pe care o voiam. Eram electrificat de Walter Müller. Când ne-am desprins, a rostit în germană:
- E aşa o frumuseţe.
Nu mi-am dat seama dacă la ciupercă se referea, sau la mine.
*
Fiindcă lumina începea să scapete, am tras draperiile la cabană. Hainele tot ude rămâneau; băuserăm şnaps şi aproape sfârşiserăm sticla. Eram beţi amândoi.
- Când am pus ochii pe tine, Saul, la gara din Friedrichstrasse, arătai ca un înger, cu buze pline, pometi înalţi, ochi albaştri, corp

clasic ca de statuie, apoi însă am descoperit că eşti rănit. A trebuit să-ţi duc geanta şi ai devenit uman.

începea iarăşi să plouă. Auzeam pe acoperiş susurul apei.

- M-am străduit să fiu un om pe care să-l poţi respecta, am

răspuns.

- Şi când am ajuns acasă ai zis tot ce ţi-a trecut prin cap.

Vorbea în germană, iar eu eram prea beat ca să înţeleg tot ce spunea, apoi însă a schimbat subiectul, fără avertisment, iar vocea autoritară i s-a întors în gâtlej ca un spectru care sălăşluia înăuntrul său. M-a întrebat dacă nu voiam să-l ajut cu traducerea prelegerii pe care urma s-o ţin luni în faţa a opt studenţi dintr-un program de schimburi culturale. „Nu", i-am spus, „nu e complicată." M-a privit într-un anume fel şi, fără cuvinte, m-am simţit de acord cu ceva ce înţelesesem când schimbaserăm priviri în oglindă, în apartamentul mamei lui. Am zis da cu ochii şi am întins braţul (iarăşi) ca să-l trag mai aproape. Poate că mă făceam mai mult pisică decât şoarece. I-am simţit forţa fizică atunci când ne-am întins pe duşumea. Dorinţa lui era ca o lampă, o lampă de modă veche, un opaiţ fumegând şi pâlpâind, trupul îi era mai mare decât al meu, coapsele mai tari, pielea alburie, nespus de palidă. Comparat cu Walter, mă puteam considera bronzat.

Când şi-a dat jos blugii, s-a ridicat şi i-a împăturit, apoi i-a aşezat pe un scaun. Nu s-a întors la mine după aceea, ci a rămas acolo, lângă scaun, silindu-mă pe mine să mă apropii. Eram îngrozit, fiindcă prin asta dovedeam că-l doresc. Îl doream la fel de mult cât mă dorea şi el, dar îmi tot oferea ocazii să mă retrag. Nu ştiu de ce-o făcea. Mă tachina, însă tachinarea asta era un fel de „da, tu alegi asta, o vrei şi tu".

După aceea, lungiţi pe spate pe podea, cu braţul lui traversându-mi pieptul, mi-am dat seama că temperatura scăzuse. Se făcuse brusc foarte frig. M-a întrebat ce era cu vânătaia de pe coapsă, mare cât o farfurioară. Când i-am explicat că mi se trăgea de la o coliziune evitată în ultimul moment pe Abbey Road, mi-a pupat vânătaia şi

apoi m-a sărutat pe buze, care nu erau învineţite deloc. îmi auzeam bubuind în timpane ritmul frenetic al bătăilor inimii.

- Walter, trebuie să te întreb ceva.

- Spune.

Ploaia cădea acum în rafale grele. Clipocit de apă de jur împrejur.

- Dacă am fi fost prieteni mai demult, să zicem prin 1941, ar fi trebuit să te rog să mă ascunzi.

-Da.

- M-ai fi ajutat?

- Evident. Fără nici o îndoială.

- Şi dacă am fi fost colegi de şcoală şi ai fi descoperit că n-am voie să înot cu tine la bazinele publice? Ai mai fi fost prieten cu mine?

- Ba şi mai mult, Saul. Aş fi făcut tot ce-mi stătea în puteri ca să te salvez.

întrebările pe care i le puneam lui Walter nu erau oneste. Pricepeam că-s întrebări tabu, dar ce era să fac cu întrebările astea?

Aş fi făcut tot ce-mi stătea în puteri ca să te salvez.

Credeam cuvintele lui Walter Müller. Se exprimau prin intermediul sunetului. Ca tastele unei maşini de scris ţăcănindu-mi în cap.

Ai mai fi fost prieten cu mine?

Ba şi mai mult, Saul. Aş fi făcut tot ce-mi stătea în puteri ca să te salvez.

Şi totuşi ştiam, în acelaşi timp, că mă urmărise când trecusem pe la ambasada britanică să beau o ceaşcă de ceai englezesc şi să răsfoiesc presa. îl zărisem fumând lângă clădire ori de câte ori ajunsesem pe-acolo. Ştiam că n-o făcea cu tragere de inimă, însă trebuia să se salveze.

Walter nu părea defel ruşinat de goliciunea corpului său. Se învârtea despuiat prin bucătărie, pregătind cafeaua. Nu avea nici lapte şi nici zahăr, însă cumpărase nişte carne pe care plănuia s-o gătească cu mere acre şi cartofi de cum se mai trezea din beţie. Aerul era rece, în ciuda celor spuse de Ursula despre oamenii din Leipzig care se bălăceau în fântânile publice. Walter era cu doar

câţiva ani mai în vârstă ca mine, dar părea mult mai bătrân. Era protector cu mama şi sora lui. Mai domestic. Mai blând. Se pricepea la grădinărit, la gătit şi să dreagă un acoperiş. Mi-am tras o pătură peste umeri. Cât căuta zahărul a început să mă întrebe iarăşi despre tata, evitând subiectul cutiei de chibrituri şi al tristului ei conţinut de cenuşă.
- Tata ne-a crescut, pe fratele meu şi pe mine, în spiritul socialismului şi al păcii. Trebuia să avem principii înalte şi să nu exploatăm niciodată pe cineva ca să ne sporim averea. Era internaţionalist, nu naţionalist, îşi declara solidaritatea cu proletarii din întreaga lume. Mai cred că, în acelaşi timp, se gândea să mă epureze din familie. Din punctul lui de vedere, eram mereu supus judecăţii, am spus, tremurând de frig sub pătură.
Ca replică, Walter a arătat spre colierul meu de perle.
- A fost al mamei tale, presupun?
-Da.
I-am povestit că, la moartea ei, îi cerusem tatei colierul. Perlele absorb căldura corporală şi devin parte din trup. Nu mă gândisem până atunci că perlele ar marca apartenenţa la un sex sau altul. Dacă aş fi fost nevoit să lupt într-un război, ar fi trebuit să-mi scot de la gât şiragul, aşa că, evident, eram de partea păcii mondiale. Walter mi-a spus că părinţii lui divorţaseră şi că tatăl lui era reprezentant sindical. Se înţelegeau bine, dar se simţea mai apropiat de Ursula, care avea un „spirit mai fericit". Mi-a cerut să fiu discret în privinţa weekendului nostru petrecut la cabană. Deşi era considerat un cadru politic de încredere la universitate şi un foarte bun specialist, putea fi dat afară dacă se considera că sexualitatea lui ameninţa în orice fel să destabilizeze regimul.
- înţeleg.
- Cât despre îngropatul cenuşii tatălui tău, o să trebuiască s-o întrebi pe sora mea. Cabana asta e în aceeaşi măsură şi a ei.

- Mi-ar plăcea să ne mai vedem, Walter. -Da?

-Da.

Toate acele da-uri erau aidoma cu pornirile şi opririle lui când ne murmuraserăm şi gemuserăm pe duşumea.

Da?

Da.

Da?

Poate că Stasi avea dreptate să analizeze cu creionul în mână versurile pieselor pop.
Da da da. Ce putea să însemne asta?
Tremuram încă sub pătură.
- Vouă, englezilor, nu vă place să staţi în pielea goală, a spus Walter, care curăţa acum, extrem de concentrat, trei cartofi mici şi ţuguiaţi. Dar o să mergem să înotăm într-unui din lacurile noastre cele mai frumoase, şi pentru înotatul ăsta o să trebuiască să te dezbraci, fiindcă nu e igienic să stai îmbrăcat în apă.
L-am întrebat despre Luna. Unde era, de ce n-o cunoscusem încă?
- Ehei, o s-o cunoşti pe Luna, a zis el şi a pornit să râdă, cum făcea mereu când aducea vorba despre soră-sa.
Fata, se părea, refuza să vină singură la cabană. Era insomniacă, o persoană nocturnă. Şi se temea de multe chestii. în special de animale. întâia ei frică, deşi nu cea mai puternică, era de lupii care migraseră din vestul Poloniei şi uneori dădeau târcoale în căutare de oi. Lupii au motive întemeiate să urle la lună, mi-a explicat Walter. Ridicatul capului ajută la propagarea sunetului. Urletul e o formă de comunicare la distanţă şi conţine felurite informaţii. Luna nu se temea că avea s-o sfâşie vreun lup, ci o înspăimânta felul în care- şi înălţau capetele.
Carnea pe care o adusese pentru cină s-a dovedit a fi o halcă de ficat. L-am urmărit cum clătea în chiuvetă, sub jet, venele şi tendoanele. Sunt tendoane în ficat?

- îmi place să gătesc. Şi lui Katrin.

- Cine e Katrin?

- Luna. O să-i las ei ciupercile.

M-am ridicat în cele din urmă, cu ceaşca de cafea în mână, şi-am început să mă fâţâi prin bucătărie, încercând să-mi alung frigul din oase, până ce-am
izbutit să mă împiedic de un morman de ghete vechi adunat pe podea. Ceaşca mi-a căzut din mână, iar cafeaua s-a vărsat pe blugii

care fuseseră împăturiţi şi aşezaţi pe scaun. Walter a lăsat baltă ficatul, a dat fuga la scaun, şi-a înhăţat pantalonii şi s-a grăbit să se întoarcă la chiuvetă. A umezit o cârpă şi-a început să frece pata neagră de pe ţesătura albastră de bumbac.
- Căcat, căcat, căcat, s-a apucat să ţipe.
Mi-am dat seama că blugii erau marca Wrangler's, greu de găsit în RDG, şi că probabil îi îmbrăcase special pentru mine.
Am încremenit de ruşine. Nu ştiam ce să fac.
- Poţi să-i iei pe ai mei, Walter. Eşti mai solid decât mine, dar au să-ţi vină.
Mai apoi, mult după aceea, întinşi în pat, pe când soarele urca pe cer, a zis:
- OK, mersi pentru blugi. Se acceptă.
Am simţit cumva că eram chit după ce uitasem să aduc ananasul la cutie. A sugerat să petrecem următorul sfârşit de săptămână cu Luna, acolo, la cabană, fiindcă ea se temea să stea singură. Sora lui promisese să aibă grijă de un vecin mai în etate care nu se simţea bine, dar se temea nespus de jaguar.

- Nu de lupi îi era teamă ei?

- Ba da. Şi de jaguar.

- Adică... jaguarul, ruda leopardului?

- Da, a răspuns întins într-o rână, fumând şi izbucnind iarăşi în râs.
Umbla vorba că un jaguar negru fusese zărit prin apropierea cabanei, cu nişte ani în urmă. Nu ştia nimeni de unde până unde. Apăruseră fotografii în toate ziarele. Mister total, fiindcă jaguarii provin de obicei din America de Sud sau Arizona. îi plăcea să se caţăre în copaci şi să se arunce asupra prăzii, aşa că acum Luna nu mai voia să treacă pe sub copaci. Walter râdea încă.
- Dar, mai presus de orice, jaguarilor le place apa, m-a informat. Jaguarul est-german fusese văzut, zice-se, pescuind într-un lac. Apăruse presupunerea că era o femelă, una gestantă. Aşa că unii s-au apucat să scrie pe la ziare şi să spună că nişte pui de jaguar fuseseră văzuţi în pădure, lângă lac.
în timp ce Walter dezvolta subiectul jaguarilor, eu m-am uitat la calendarul prins de lemnul cabanei, care aniversa primul zbor spaţial comun sovieto-est- german.

- Ştii ce, Walter, cred că am văzut jaguarul.

- Eşti şi tu razna ca Luna? Unde l-ai văzut?

- E argintiu, aşa cred. Nu negru.

- Pe aici l-ai văzut, sau prin zona universităţii?

- Nu ştiu.

Şi-a strivit chiştocul ţigării într-o fostă cutie de sardine.
- Când o s-o cunoşti pe soră-mea, cel mai bine ar fi să-i spui că suntem amici şi atât. îţi convine aşa?
- îmi convine.
A arătat spre o pereche de balerini rozalii, aflaţi sub masă.
- Sunt ai Lunei. Uneori, când nu poate să doarmă, dansează în toiul nopţii ca să se calmeze.
După ce-am făcut curat în cabană şi-am încuiat uşa de la intrare, am văzut un Wartburg alb parcat vizavi de parcela de teren a lui Walter. în el erau doi bărbaţi care fumau şi vorbeau. Walter n-a părut să-i bage de seamă pe cei din maşină când i-am atras atenţia în şoaptă asupra lor. în prag am avut parte de

un moment bizar.

- Nu mai ţăcăni, Walter, i-am zis, la care el mi-a replicat:

- Chiar că eşti nebun, Saul.
Totuşi, când a băgat cheile în buzunar am văzut că privirea i-a fugit în direcţia Wartburgului care, se părea, nici nu se afla acolo.Când, în cele din urmă, am cunoscut-o pe Luna, era cu susul în jos. îşi pieptăna părul lung cu mişcări repetitive, nesfârşite, lângă soba de teracotă din apartament, şi simultan citea o carte. Faţa nu i-o vedeam, fiindcă îşi lăsase capul spre podea şi părul blond deschis îi atingea mocheta. Citea „Urlet" de poetul Allen Ginsberg. Am întrebat-o cum făcuse rost de volum.
- De la Rainer, evident.
Mi s-a părut că vorbea sâsâit mai întâi, dar ulterior mi-a spus că avusese o frântură de ciocolată sub limbă şi că, dacă vorbea prea

mult, îşi strica plăcerea. O mătuşă din Vest îi trimisese un pachet de ziua ei şi încerca să facă ciocolata să dureze. Era firavă, cam de douăzeci şi cinci de ani, foarte diferită de fratele mai mare şi mai musculos. Când a scuturat iarăşi din cap, părul blond-deschis, de culoarea unui nor, a scânteiat electric de la atâta pieptănat, îi ajungea până la talia subţire. Când într-un târziu a catadicsit să mă privească, am avut impresia că trăsese de timp, pregătindu-se parcă să-şi arunce privirea pe ceva dureros, aţâţător ori înfricoşător. Ochii ei aveau o nuanţă palidă de verde, pielea îi era luminoasă. Trăsăturile lui Walter nu erau atât de definite ca ale Lunei. Era ca şi cum chipul lui era încă în devenire, nu tocmai el însuşi deocamdată, aspect care mi se părea foarte atrăgător. Ca şi felul în care mă privea necontenit. Nu-şi lua ochii de la mine, lucru pe care, mărturisesc, îl găseam flatant. Cu Luna era invers, nu îndura să mă privească. Mi-a strâns mâna într-un fel oficial şi m-a întrebat dacă mă distrasem în weekend la cabană cu fratele ei.

- Da, mulţumesc. Am strâns ciuperci şi-am băut nişte tărie. O binevenită şi odihnitoare pauză de la studiu.

- îi porţi blugii, a remarcat. Sunt prea mari pentru tine.

Da. I i-am dat pe ai mei

.Ochii verzi ai Lunei erau ca nişte oglinzi. Mă vedeam zâmbind în amândoi, de parcă aş fi devenit o conştiinţă dublă, lucru care, într-un sens, era adevărat, învăţam în RDG să nu fiu eu însumi.
- De ce ai făcut schimbarea asta, Wrangler pentru Wrangler?
- Am vărsat cafea pe ai lui.
A râs şi a ridicat braţele, cumva ca într-o poziţie de balet. Braţele înălţate alcătuiau în aer forma literei O.
A supt totodată din aşchia de ciocolată care i se topea sub limbă.
- Mie ar fi trebuit să mi-i dai. Sunt mai subţire în talie ca el, la fel şi tu. Blugii lui cad de pe tine. Nu ţi-ai adus decât o pereche?
Adusesem un costum - cam exagerat - şi două cravate în Berlinul de Est, precum şi două perechi de blugi. Costum şi cravată purtasem la bibliotecă şi cu ocazia prelegerii pe care le-o ţinusem studenţilor din programul de schimburi culturale. Acasă, la Londra, aveam evident mai multe perechi, însă mă bucuram să fiu mai puţin occidental, lucru pe care blugii mei, aici, îl strigau sus şi tare. Şi totuşi întrebarea Lunei despre ce-aş fi putut să-mi iau cu mine din magazinele londoneze bine aprovizionate mă făcea să nu mă simt în largul meu.
Era de parcă ar fi aşteptat să-i dau ceva. Şi chiar eram pe cale s-o fac.
- Stai aşa, Luna. Am un cadou pentru tine.
Am scormonit prin geanta cenuşie de pânză şi-am scos plicul pe care mi-l trimisese Jennifer, cu pozele de pe Abbey Road înăuntru. Erau trei, şi m-am oprit s-o aleg pe cea destinată Lunei. I-am întins până la urmă fotografia înfăţişându-mă cu piciorul ridicat şi tălpile goale, traversând zebra cu mâinile băgate în buzunarul uniformei albe cumpărate de la Laurence Corner.
- îmi pare rău că nu sunt adevăraţii Beatles, am zis.
A apucat-o atentă cu amândouă mâinile şi a contemplat-o vreme îndelungată.
- Trebuie să ajung la Liverpool, a şoptit în cele din urmă spre fotografie, cu vârfurile firelor de păr electrizate căzând peste dungile alb-negru ale zebrei. Ştiu că o să-mi găsesc de lucru la un spital. O să câştig bani şi-o să mănânc peşte în Penny Lane, ca în cântec. A dus la buze fotografia şi a sărutat-o. Mulţumesc, Saul.
Arătând cu degetul spre costumul alb la mâna a doua, m-a întrebat: Ce e asta?
M-am apropiat să mă uit peste umărul ei la fotografie. Indica trei pete mici pe buzunarele jachetei.

- Cred că e sânge.
- Şi eu cred la fel, a zis Luna.
I-am povestit cum aproape fusesem călcat în ziua în care pozasem pentru fotografie, cum căzusem pe zebră, cum îmi folosisem palmele ca să mă protejez şi cum pielea despicată de pe degete nu se mai oprea din sângerat.

- Cine a făcut poza? E fantastică. Da, o imagine foarte bună.

- Iubita mea a făcut-o.

- Cum o cheamă?

- E fosta iubită, de fapt.

- Dar nume tot are.

Dinţii Lunei erau strâmbi şi încălecaţi, cu excepţia strungăreţei din faţă.

- Jennifer.

- Ce n-a mers, deci?

- Nu ştiu. Habar nu am, sincer să fiu, ce n-a mers.

- A observat că ai pete de sânge pe haină?
Am ridicat din umeri. Nu prea aveam chef să-i spun că ne întorseserăm la ea
în apartament, că făcuserăm dragoste şi că nu zisese nimic despre hainele mele fiindcă eram mai interesaţi să ni le scoatem de pe noi.
- îţi pare rău că ai pierdut-o?
Luna a păşit spre capătul celălalt al camerei, cu fotografia încă în mână.
Era o întrebare pe care nu mi-o pusesem direct. Nici măcar în engleză. Şi acum mi se pretindea un răspuns în germană. îmi părea rău c-o pierdusem? De unde ştiam că-mi pare rău?
Era, într-un fel, o uşurare. O cerusem totuşi în căsătorie, îi cerusem să-şi lase prietenii în urmă, să-şi facă bagajul, să-şi schimbe adresa, să-şi redirecţioneze corespondenţa şi să-şi ducă viaţa cu mine. îi

supusesem atenţiei acest plan şi, trei secunde mai târziu, îmi dăduse papucii. Atunci, am cugetat, dacă voisem să-şi lase în urmă viaţa, prietenii, plus preaiubita saună reprezentând bonusul exotic care venea împreună cu apartamentul din Hamilton Terrace, să-şi ia de acolo hainele şi încălţămintea, ceainicul, oalele, aparatele foto şi tot echipamentul necesar muncii ei, probabil că-mi părea rău că ne despărţiserăm.
De ce insistase că între noi se sfârşise totul? Era de parcă Jennifer m-ar fi pedepsit pentru o infracţiune inconştientă pe care ştia că voiam s-o comit şi pusese capăt legăturii noastre fiindcă oricum avea să se termine. Mă mai părăsise o dată, înainte de oferta mea maritală. Atunci avusese degetele pline de vopsea în ulei. Ne înţeleseserăm să ne vedem în librăria Foyles din Charing Cross Road, la doi paşi de şcoala ei de arte. Când ridicasem braţele, dând s-o îmbrăţişez, se repezise spre pieptul meu şi-şi lipise palmele de tricoul meu alb, mânjindu-l cu oranj. „Nu e oranj", zisese. „îi spune Permanent Yellow Deep." O cunoşteam de numai trei luni. Ce te zguduia la Jennifer Moreau: că, deşi abia trecuse de douăzeci de ani, deţinea un simţ al scopului pe care eu nu-l posedam. îi dădea încredere chiar şi când nu ştia ce face. îmi spusese, cu o hotărâre de fier, că avea de gând să spele pentru ultima oară pensulele şi apoi să se apuce de fotografiat. Ce făcusem atât de grav? Ar fi trebuit să bocesc pierderea pensulelor ei? Cu o noapte în urmă fusesem la dans cu una dintre prietenele ei. Nu se întâmplase nimic între noi, dacă nu punem la socoteală faptul că pusesem mâinile pe şoldurile Claudiei.
- Nu, precizase Jennifer, mâinile îţi erau pe şoldurile ei, dar pe sub cămaşă.
Mă întrebasem dacă în timp ce dansam ar fi trebuit să ignor faptul că prietena ei Claudia avea un corp. Băgăm şi eu de seamă că o grămadă de studenţi la arte erau interesaţi de Jennifer, dar cum să nu fie fermecaţi de frumuseţea ei? Când i-am spus că arăta ca Lee Miller, fotografa americană, Jennifer a replicat:
- Asta nu înseamnă nimic.
Luna îşi aştepta încă răspunsul. Se uita atent la fotografie, apropiind-o de faţă şi apoi depărtând-o.
- Da, am zis, îmi pare rău.

Intuiam că Luna avea să-şi facă o părere mai bună despre mine dacă îmi părea rău. Mi-am atins vârful unei şuviţe de păr şi am închis ochii.

- Te simţi bine, Saul? -Da.

Mă simţeam?

Care ar fi fost răspunsul adevărat la întrebare? Da şi Nu. Da-ul şi Nu-ul existând în paralel, ca dungile albe şi negre ale zebrei de pe Abbey Road. Dar dacă Nu-ul era mai mare decât Da-ul? Mult mai mare. Şi traversam apoi strada?
Am deschis ochii.
încă nu-i spusesem Lunei că uitasem să aduc ananasul la cutie, şi mi-era groază de momentul viitor al mărturisirii. Şi-mi era dor de Walter. M-am întrebat, pentru prima oară, dacă avea un iubit. De ce să nu aibă? Ursula îmi spusese că Walter urma să treacă pe la ele în seara aceea. Promisese să repare o ţeavă spartă în apartamentul vecinului de deasupra şi se plânsese că va trebui să mute o masă grea, s-o aşeze sub spărtură. Scara se stricase, aşa că era nevoit să se suie pe masă ca să ajungă la tavan. îmi era dor de Walter. îmi era dor de Jennifer. îmi era dor şi să scriu articolul început la Londra despre
psihologia tiranilor de sex masculin, începând cu felul în care flirta Stalin, aruncând cu biluţe din pâine în femeia pe care o dorea. Ştiam că nu trebuia să mă gândesc acolo la lucrarea respectivă, că ar fi fost un delict de gândire, deşi socoteam că aş fi putut vorbi despre asta cu Rainer. Mi-era teribil de frică să nu fiu lăsat singur cu Luna, în principal din cauza cutiei de ananas. Ursula pe unde era? întârzia mai mult decât de obicei să ajungă acasă după serviciu.
Luna era încă interesată de numărul perechilor de blugi pe care le adusesem cu mine în Berlinul de Est. Era atât de insistentă, încât am înhăţat până la urmă perechea de Levi's din bagaj şi i-am adus-o din dormitor ca pe un trofeu.
- A, mulţumesc, Saul!
Era în culmea entuziasmului.
Trebuia deci să-mi petrec restul sejurului în RDG în costumul cel un pic exagerat ori în blugii Wrangler pătaţi de cafea ai lui Walter.
- O să-i încerc, a zis desfăcându-şi fermoarul fustei.

Cât a rămas în chiloţi şi şi-a tras pe ea blugii, m-am întors cu spatele şi m-am aşezat la măsuţa de lângă lampă. Am deschis cartea şi-am început să-mi iau notiţe pe margini.

- Ai şi-o curea, Saul?

I-am spus că nu adusesem decât una.

- Altă pereche nu ai, cu număr mai mic? I-am spus că nu.
După ce mama ei s-a întors de la lucru s-au apucat să-şi vorbească şoptit. Probabil că venise şi altcineva cu ea, fiindcă am auzit zăngănit de oale în bucătărie. Ursulei i se cerea o părere despre blugi. După un timp am observat o rochie albastră atârnând într-un cuier de pe perete, plus, înfăşurat pe cui, un stetoscop. Ursula a arătat spre trenuleţul de lemn pe care încercase Walter să- 1 repare. Se iţea deasupra poşetei ei.

- E bine făcut, nu?

Eram plictisit şi iritat, căci încercam să citesc la măsuţă.

- Ai treabă acum, Saul?

Am încuviinţat din cap şi mi-am coborât ochii în carte.

- Ce scrii acolo?
- îmi fac însemnări despre condiţiile economice şi sociale care au dus la a doua Revoluţie rusă din octombrie 1917.
- Poţi să fumezi dacă vrei. Avem trei scrumiere în apartament. Apropo, am impresia că revoluţia din octombrie a avut loc în noiembrie.
A apucat-o de mână pe Luna şi-au dispărut amândouă în baie. Le auzeam discutând despre blugi şi despre cum puteau fi modificaţi mai bine ca să-i vină Lunei celei minuscule, să-i poată purta în orice lună din an.
Mă uitam când şi când la calendarul prins de perete, la fotografia color cu femeia în bikini aurii. Prezenţa ei era o erupţie stranie în odaie, cu unghiile aurite şi genele false, cu surâsul prefăcut şi atitudinea mimat erotică. Arăta obosită şi tracasată. Nu înţelegeam

ce le plăcea la calendarul ăla celor două femei care locuiau acolo, o mamă şi o fiică. Mi-a trecut prin cap că, dacă ar fi existat un dispozitiv de ascultare în cameră, ar fi fost ascuns sub calendar şi nu după oglindă, cum crezusem iniţial. încă auzeam oale zăngănind în bucătărie. în acelaşi timp, Ursula şi Luna vorbeau tare în baie. în bucătărie era un bărbat. Părea să se întindă după ceva aflat pe raftul cel mai de sus. Tricoul îi ieşise din cureaua pantalonilor. I-am văzut spinarea goală şi am ştiut că era Walter. în clipa aceea Ursula şi Luna s-au întors în camera de
zi. Luna a început să facă parada modei, plimbându-se încoace şi-ncolo îmbrăcată cu blugii mei, prinşi cu nişte agrafe în talie. M-am cutremurat. Acelaşi gen de tremur ca atunci când un stetoscop rece e lipit de pielea caldă. Am auzit fâsâit de chibrituri aprinse în bucătărie şi pe bărbat, care era cu siguranţă Walter, bombănind: „Of, ce rahat!" Părul vopsit roşu al Ursulei fusese încreţit cu drotul. Femeia purta o fustă largă cu buline. Când a observat că o priveam, a zâmbit.

- Nu m-ai văzut decât în haine de lucru.

- Adevărat.

- Nici n-ai întrebat unde lucrez.

- Unde lucrezi, Ursula?

- într-o fabrică. Fac cârlige de pescuit. Azi e ziua Lunei. împlineşte douăzeci şi şase de ani.
Ursula a vârât două degete între buze şi a fluierat cu putere. Walter a ieşit din bucătărie purtând un tort în ambele mâini. Era plin cu lumânărele rozalii, o multitudine de flăcărui. A început să cânte „Mulţi ani trăiască", iar Ursula i s- a alăturat.
Au intonat pe două voci, în armonie, ultimul „La mulţi ani", după care Luna a suflat în lumânări şi a început să le smulgă din tort. Se purta ca o fată mult mai tânără decât cei douăzeci şi şase de ani noi-nouţi ai ei, şi arunca pe jos fiecare lumânare înainte de a întinde mâna după încă una. Mama şi fratele ei se amuzau, indulgenţi. Acum, că tortul fusese jupuit de lumânări, a început să-l cerceteze din toate unghiurile. Era decorat circular cu piersici. Din cele conservate. A luat cuţitul din mâna lui Walter şi, cu o energie

sălbatică, s-a pus pe tăiat, apoi a lepădat pe podea cuţitul şi, cu mâna, a tras o felie şi şi-a îndesat-o în gură. Faţa îi era mânjită cu frişcă şi bucăţele de piersică. în clipa următoare a deschis gura şi-a scuipat tortul. Posibil să fi scos şi un urlet.
Am auzit-o răcnind cuvântul german pentru ananas. A izbucnit în lacrimi.
- Piersicile au gust de săpun!
Luna a zbughit-o afară din cameră, ori mai degrabă a zbughit-o în paşi de balet, încă plângând, şi a tras uşa în urma ei cu zgomot. Walter rămăsese năuc în picioare, ţinând tortul decorat cu piersici în mâini. Ursula s-a aplecat să culeagă lumânările de pe jos. Nu ştiam cu ce să mă îndeletnicesc eu însumi. N-aveam scăpare, fiindcă dormitorul meu era lângă al Lunei. Walter mă privea. Se uita adânc în ochii mei. Mereu mă cerceta cu privirea, şi cred că vedea acolo tot ce aveam în mine bun, rău şi trist. Aşa se uita şi Jennifer, dar nu ştiu ce vedea, fiindcă între noi se interpuneau întotdeauna lentilele camerei foto. Walter, ca de obicei, râdea. Când Ursula s-a ridicat, am văzut că şi ea râdea.
- Asta-i Luna noastră, a zis aruncându-mi o privire întru câtva seducătoare şi aprinzându-şi o ţigară. Luna e prescurtarea de la Lunatica.
De data asta am izbucnit în râs la rându-mi.
- Vrei o bere, Saul?
Walter a pus tortul cel ticălos la loc pe masă şi şi-a lăsat braţul peste umerii mamei lui.

- Da, a răspuns Ursula, cred că ne trebuie câte o bere tuturor. O

auzeam pe Luna plângând în dormitorul ei.

Mai târziu în acea seară, după plecarea lui Walter, am văzut-o pe Luna în baie, morocănoasă, privindu-se în oglinda de deasupra chiuvetei.
- îmi pare rău. Ţi-am stricat aniversarea, Luna?
- Da şi nu. A dat drumul la robinet şi-a împins uşa cu piciorul ca s-o închidă. Apoi, după două secunde, a redeschis-o ca să-mi explice: Nu din cauza ananasului am plâns. Ci fiindcă lui Rainer i s-a dat un paşaport care-i permite să călătorească în Occident patru zile pe an. Vreau să văd Penny Lane, în Liverpool. Şi sunt înţepenită aici.

A luat o bucată de săpun, l-a aruncat în mine şi-a trântit din nou

uşa.

Apoi iarăşi a deschis-o.

- Dă-mi înapoi săpunul.

Talia îi era minusculă, însă avea ditai vocea.

Mi-am petrecut noaptea gândindu-mă la Walter. După ce plecam din Berlinul de Est şi intram în cel de Vest, urma să fim separaţi de un zid. Şi totuşi, dacă Luna putea fi crezută, Rainer avea voie să treacă zidul de patru ori pe an. îmi era dor de Walter. Tânjeam fizic după apropierea lui. Nu voiam să dorm în pătucul acela cast, ci lângă el. Mi se părea că-l ştiam mai bine dacă-şi ţinea ochii închişi. Gândurile lui se puteau mişca nestingherite între cer şi linia orizontului, putea să colinde lumea fără vreo oprelişte, picioarele ne erau încolăcite în întunericul nopţii.

Lungit în patul meu îngust şi rece, i-am scris lui Walter o epistolă în

care îi declaram simţămintele mele cele mai profunde. Cuprins de febrilitate, îmi căutam cuvintele, întinzându-mă pe şoldul care nu era vătămat, sprijinindu- mă în cot. Am descris cum voiam să-l ating şi i-am mărturisit că mereu îmi dorisem să văd Marea Baltică pe timp de iarnă. Scrisoarea mea era o invitaţie de a mă însoţi în acea călătorie. Auzeam totodată vocea tatei, Vocea Stăpânului, tare şi aspră. în noaptea aceea l-am doborât la pământ şi m-am suit peste pieptul lui, cu mâinile cuprinzându-i beregata. Şi-am apăsat până ce n-a mai suflat şi stăpânirea lui s-a sfârşit.Nu toate lacurile sunt la fel. Walter mi-a explicat conceptul în vreme ce străbăteam pădurea către porţiunea de mal rezervată pentru persoane importante.

- Avem permisiunea să înotăm aici fiindcă eşti puntea noastră între Est şi Vest şi-o să scrii un raport despre miracolul nostru economic.

Mergeam în acelaşi ritm, unul lângă altul, printr-un nor de ţânţari. Lui Walter i se dăduse o bucată galbenă de hârtie pe care să i-o arate paznicului aflat lângă o gheretă de securitate, la jumătatea distanţei dintre gară şi pădure. Nu-i dădusem atenţie din cauza a ce se întâmplase cât aşteptaserăm trenul. Walter îmi spusese ceva de o importanţă imensă. Nu chiar în şoaptă. Rostise vorbele domol, aproape de urechea mea. O şoaptă dă de înţeles că se împărtăşeşte vreun secret şi suscită curiozitatea celor din jur. îmi spusese că mă iubea. Cât se poate de simplu. De parcă ar fi adus din pivniţă un sac cu lignit.

Acum o făcea pe ghidul turistic. însuşi Erich Honecker înota în lacul ăsta, protejat de gărzile de corp. Casele de vacanţă din împrejurimi aparţineau celor mai importanţi oficiali ai partidului. Am zărit, în vreme ce înaintam prin pădure, o insuliţă cu copaci în mijlocul lacului. Walter mi-a mărturisit că-i era greu uneori să vorbească în engleză, nădăjduia că-l pricepeam totuşi. Am presupus că voia să-mi transmită astfel că vorbise serios când rostise cuvintele acelea, încetişor, pe peronul gării.

- Trebuie să vorbesc în engleză în aşa fel încât să nu-mi dezvălui

personalitatea, a continuat. Aşa e cu toate traducerile.
Personalitatea translatorului trebuie să se ascundă.

Vrei să spui că te ascunzi înăuntrul acelor limbi din care traduci? Ca şi cum te-ai ascunde într-o pădure?A ridicat din umeri.
- Nu-i atât de simplu, a zis şi a început să râdă. Tu eşti un naiv, Saul. Am primit scrisoarea ta. Mulţumesc.
A tras o ţigară din pachet. I-am aprins-o cu bricheta Zippo. Degetele mele i- au atins în treacăt mâinile, făcute căuş în jurul ţigării.
Walter părea mai ferchezuit ca de obicei. Se spălase pe cap şi se bărbierise.
M-am întrebat dacă pentru mine îşi dăduse silinţa, fiindcă şi eu, în dimineaţa aceea, mă răsesem cu mai multă atenţie decât de obicei. îmi crescuse şi părul de când venisem în Est. Acum îmi trecea de umeri. Luna îmi dăduse un elastic, să mi-l prind în coadă la spate. „Arăţi ca o fată cu părul desfăcut." Stătuse, muşcându-şi buzele, să se uite la mine cum experimentam cu legatul cozii, însă după câteva încercări renunţasem. De fapt, mă durea să-mi ating capul. Migrenele nu mă slăbeau cu zilele. Când îmi spălasem părul, în dimineaţa aceea, mă străfulgerase o amintire neaşteptată cu mama. Primise două recipiente cu un şampon numit Prell. Era verde şi dens ca detergentul de vase. Şi era o reclamă la şamponul ăsta pe care o învăţase pe de rost.
„Atinge-ţipărul. închide ochii. Cum te face să te simţi?" Ideea era că, dacă- ţi atingeai părul după ce-l spălai cu Prell, senzaţia te-ar fi dus cu gândul la mătase. Ori de câte ori eu şi fratele meu eram necăjiţi, ne spunea „Atinge-ţi părul. închide ochii. Cum te face să te simţi?" în RDG nu era neapărat înţelept să spui ce gândeşti. Şi totuşi cred că Walter rostise ce gândea pe peronul acelui tren şi că scrisoarea mea, în care-mi declaram sentimentele cele mai profunde, îl îndemnase să vorbească despre propriile lui sentimente.
L-am întrebat dacă avea vreun iubit.
- Am, într-un fel.
Am început să înţeleg mai mult despre felul în care vorbea Walter engleza şi germana. Nu vorbea spontan, cu siguranţă nu enunţa primul gând care-i trecea prin minte. Ci poate al treilea. Problema nu ţinea de nivelul fluenţei, ci mai degrabă de limitarea ei. L-am întrebat iarăşi dacă avea un iubit.
- Da. Am un partener.
I-am ars un pumn în braţ şi mi-a răspuns la fel. înţelegeam loviturile acestea, dar nu aşa voiau să-şi vorbească trupurile

noastre. Un pumn? Nu. Singuri fiind, în cabană, vorbise liber cu trupul. Un lucru pe care eu nu izbutisem niciodată să-l fac. Nu purtasem niciodată o conversaţie fără oprelişti în felul acesta. îmi redusesem la tăcere partenerii cu trupul meu şi controlasem genul de conversaţie pe care-şi doreau să-l aibă cu trupurile lor. Nu fusesem niciodată liber. Mă pretinsesem mai gingaş sau mai aţâţat decât mă simţeam, mai agresiv câteodată, şi ori de câte ori ne apropiaserăm de ceva mai intim mă retrăsesem, întrerupsesem conversaţiile fizice. Cu Walter însă, îmi simţeam corpul liber. Avea legătură cu felul în care vorbiserăm în prima zi, când ne întâlniserăm la gară. Era adevărat că aripile-mi erau rănite. Era drept că nu ştiam cum să îndur povara existenţei şi tot ce vine împreună cu ea. Responsabilitate. Dragoste. Moarte. Sex. Singurătate. Istorie. Ştiam că nu-mi socotea lacrimile o slăbiciune. Era important s-o ştiu.
Era cald. Parfumul pinilor, cerul albastru şi Walter de alături păreau să-mi întărâte pofta trupească, chinul şi fericirea. Ciudat lucru, dar acele cuvinte, poftă, chin, fericire, erau cuvintele din titlul unuia dintre portretele mele realizate de Jennifer. M-am întrebat dacă începeam să devin omul pe care-l văzuse prin lentilele aparatului.

I-am zis lui Walter într-un murmur:

- O să-mi fie dor de tine după ce plec.

Un timp n-a răspuns, apoi a ridicat din umeri.

- Mă bucur să-ţi ofer camaraderia mea.

A ridicat sprânceana stângă şi-a înălţat ochii spre copac. în ramuri fusese construită o platformă mică de lemn. Un paznic în uniformă stătea pe scânduri şi trăgea din ţigară. Era Walter precaut, sau nu făcea decât să-şi concedieze primul gând? Nu-şi cenzurase întâiul gând atunci când mă atinsese. Mâinile îi fuseseră fluente în toate limbile, buzele, moi, trupul, tare.
Păşeam acum pe o cărare care şerpuia în jurul lacului.
- Şi cu Jennifer cum e? De ea ţi-e dor?
Am tresărit auzind numele lui Jennifer rostit cu voce tare în pădurea aceea, atât de departe de viaţa mea de odinioară, cu toate

că mă gândeam la ea. Luna vorbise probabil cu fratele ei despre fotografia din Abbey Road.
- Jennifer e deşteaptă şi ambiţioasă.
Felul în care rostisem cuvintele suna a reproş, şi m-am simţit un pic ruşinat.
Nu-i puteam spune lui Walter că, pe lângă faptul că începeam să simt cuvintele cu care-şi intitulase unul dintre portretele subiectului ei principal - eu -, în mintea mea se iveau imagini noi care semănau cu pozele lui Jennifer, imagini dintr-o altă geografie, din alt timp. Eram convins că Jennifer nu apucase încă să facă acele fotografii, din care vedeam frânturi rotitoare ca într-un carusel. Un cireş în Massachusetts, America. Cineva sub cireş. O persoană care ar fi putut să fie Saul, eu însumi. Era şi Jennifer acolo. Părul îi albise. Se mai vedea cineva, însă imaginea era tulbure.
- Câteodată mi-e dor de Jennifer.
Ne-am dezbrăcat şi am lepădat hainele pe malul lacului verde, limpede. Am simţit că mă atinge cineva, ca un fluture, lângă ceafă. Walter îşi vârâse degetele sub şiragul meu de perle. I-am spus că nu le dau jos niciodată, nici măcar ca să înot. Am pornit prin apă, simţind nisip printre degete. Am păşit mai departe. Nisipul era încă acolo, acum apa îmi ajungea până la gât.

- Desprinde-ţi picioarele, Saul.

- Mă feresc de ţestoasă, am răspuns.

- Nu există ţestoase în lacul ăsta.

Cred că ţestoasa era din alt lac, din alt timp, şi totuşi încă şovăiam să ridic talpa de pe nisipul atât de liniştitor. Walter s-a scufundat cu totul. Am ridicat,
în cele din urmă, picioarele şi am început să înotăm pe lângă arborii înalţi către insulă. După vreo douăzeci de minute tremuram. Apa era surprinzător de rece. Walter făcea cu mâna cuiva, dar nu se vedea nimeni. Şi totuşi el văzuse pe cineva. Undele calme, neclintite, au început să se înfioare.

Walter a strigat în germană către depărtări:

- Bună dimineaţa, Wolf!

Am înotat amândoi spre omul invizibil pe nume Wolf.

Era întins pe spate în apă, bătând din picioare şi vânturând braţele. A deschis ochii. Ochi căprui-închis. Un pic migdalaţi. Nu se uita la mine, însă eu mă uitam la el, fiindcă-l cunoşteam. Drept că acum băteam apa, ostenit, însă mai mult ca sigur el era tipul care aproape că mă lovise cu maşina pe Abbey Road, în Londra. Walter m-a atins pe umăr cu palma.

- Wolf e directorul universităţii noastre.

Wolf a deschis iarăşi ochii căprui şi migdalaţi, preţ de o clipă. În privirea aceea se ivise ceva care mă făcea să cred că era iubitul lui Walter. Ca s-o dovedească parcă, Walter a trecut înot dincolo de creştetul bărbatului plutitor, l-a apucat de încheieturile mâinilor şi a tras de ele întinzându-le spre ceafa lui, încercând, vezi bine, să-i îmbunătăţească mişcarea rotitoare a braţelor.

- E adevărat, a zis în germană Wolf, nu mai sunt în forma de altădată. Şi-a îndreptat spre mine privirea. Noi, germanii, am inventat toate mişcările majore ale secolului douăzeci. Fenomenologia a venit de la Heidegger şi Hegel, comunismul, de la Marx şi Engels. Trebuie să ne ierţi că avem mădularele puţintel înţepenite - am fost ocupaţi.

Ochii lui sumbri şi migdalaţi s-au închis iarăşi, nu înainte însă ca privirea lui sfredelitoare să se abată o clipă asupra şiragului de perle albe pe care nu-l scoteam de la gât niciodată, nici ca să fac dragoste, să scriu eseuri, să predau studenţilor ori să traversez strada.

Şi totuşi cum putea fi Wolf aceeaşi persoană cu aceea care fusese cât pe ce să mă calce? Bărbatul de pe Abbey Road fusese englez. Câţi ani ai, Soorl? Poţi

să-mi spui unde stai?

Am simţit pe la glezne, în treacăt, atingerea unui peşte.

- Mă întreb, am zis în germană, dacă nu ne-am mai întâlnit cumva,

la Londra.

Ochii piezişi ai lui Wolf s-au deschis larg. Walter, în spate, îi ţinea capul între braţe, pe apă.

- Nu. N-am fost niciodată la Londra.
A început să dea din picioare, iar Walter i-a lăsat capul liber.
Mai târziu, când ne croiam drum înapoi spre gară prin pădure, Walter a arătat cu degetul spre o maşină, un Trabant parcat sub pini.

- Directorul s-a oferit să ne ducă acasă cu maşina.

- Aş prefera să iau trenul.

- Păi, de ce, Saul?

- Am avut nişte experienţe urâte cu maşinile şi nu cred că situaţia s-ar putea îmbunătăţi într-un Trabi.
Paznicul de pe platforma de lemn din copac se uita acum la noi. Expresia nu-i era agresivă ori vigilentă. Arăta de parcă ar fi fost cuprins de-o reverie acolo, printre pini şi molizi. Walter mi-a dat un ghiont. Wolf se apropia, cu prosopul făcut sul sub braţ.
N-am avut încotro, a trebuit să mă întorc acasă cu Wolf şi Walter. M-am aşezat pe bancheta din spate şi m-am prefăcut că dorm, eram însă conştient că Walter îşi lăsase un braţ peste umărul lui Wolf. Wolf a ridicat capul ca să mă privească în oglindă. Conducea cu o singură mână pe volan. Nu scăpăm din ochi braţul lui Walter, de parcă ar fi fost un trădător.
Buzele lui Walter s-au mişcat, apropiindu-se de urechea roz a lui Wolf. Vorbea în germană. Nu în şoaptă, ci cu voce scăzută, fără intonaţie.
- Nu are nici o afiliere politică. Nici măcar nu votează.
L-am auzit pe Wolf pufnind în râs, mai degrabă un soi de strănut. Şi vocea lui era monotonă.
- îngerul tău adormit în spate îţi scrie scrisori compromiţătoare.
- Da, a replicat Walter. Nu-i pasă de viaţa lui, aşa că nu-i pasă nici de vieţile altora.
Era adevărat că ochii lui Walter erau tot timpul pe mine, dar aveam încredere în el fiindcă şi mâinile lui fuseseră pe mine, peste tot.Simţeam că ceva nu era în regulă cu Jennifer şi că voia să ia legătura cu mine. Am încercat de trei ori s-o sun în Anglia. Primele două dăţi am sunat la apartamentul ei din Hamilton Terrace, la şase seara după ora britanică. A răspuns Claudia şi, când mi-a auzit vocea, mi-a închis telefonul. A doua oară m-a întrebat ce voiam.

- Pe Jennifer o vreau.

- Ei bine, ea nu te vrea. Telefonul a amuţit.

Ştiam că, dacă Jennifer nu mă voia, mă voia Claudia, însă trebuia să-i fie credincioasă lui Jennifer, care şi aşa n-o plăcea prea mult. Nu-i pica bine felul în care îşi arăta Claudia dorinţa pentru iubitul ei. Puteam trăi liniştit fără dorinţa Claudiei, dar viaţa e mai palpitantă când trăieşti cu dorinţă.
Următoarea dată am sunat în zori, după ora din RDG. Telefonul a ţârâit multă vreme. Jennifer şi colegele de apartament dormeau, probabil. Sauna era, proabil, închisă. Şi pisica dormea, probabil. Şi probabil că în bucătărie se afla un bol în care fuseseră puse alge la înmuiat. Probabil un vas plin de curry vegetal rămas pe plită din seara de dinainte. Sticle goale de vin. Ambalaje de ciocolată. Poate chiar şi turtiţele la tigaie pe care îi plăcea Claudiei să le gătească, amestecând făina integrală cu miere sau câteodată cu un sirop gros, auriu, adesea cu stafide, dar niciodată cu nuci, fiindcă descoperise că nu-mi plăceau. într-un târziu a răspuns Saanvi. Părea mulţumită să-mi audă glasul, deşi, după cum mi-a zis, Jennifer nu era acasă.

Unde e

- ?Nu ştiu. Nu mi-a transmis programul.

- La voi e şapte dimineaţa, nu-i aşa, Saanvi?

- Ba da.

- Deci... cine mai e în apartament cu voi?

- Hei, Saul, ai prins nişte şmecherii de la Stasi?

Am auzit o uşă deschizându-se cu un scârţâit. Eram obişnuit cu uşa aceea şi cu ivărul ei stricat, uşa de la dormitorul lui Jennifer care dădea spre bucătărie. Se deschidea mai mereu. Eram sigur că Jennifer abia se trezise şi că se oprise acum lângă Saanvi, aşa că am schimbat subiectul.

- Cum merge cu infinitatea?

- Bine, mersi.

- încă îţi scrii disertaţia despre Georg Cantor?

- Da. Avea un complex al persecuţiei.

Cineva umplea cu apă ceainicul. Auzeam foşnet de hârtie şi o auzeam pe Saanvi căscând.

- Ascultă aici, Saul. Matematicianul francez Henri Poincare descrie munca lui Georg Cantor drept „o maladie, o boală perversă de care, într-o bună zi, matematica va fi lecuită". Părea că citeşte din disertaţie. M-a informat mai departe: A murit într-un spital de boli mintale din Germania.

- Ce loc din Germania, Saanvi?

- Halle. între Berlin şi Göttingen. La Halle s-a născut şi Händel. Poetul Heine la fel. Eşti pe undeva prin zona aia?

-Nu.

- La Halle se extrăgea sare în secolul al zecelea. Cantor lucra la o problemă a

continuumului chiar înainte să aibă căderea nervoasă.

- Saanvi, cum e Jennifer?

- E genială.

Am auzit în receptor un ţăcănit zgomotos, apoi încă două, mai puţin zgomotoase. Mi-am dat seama că apelul meu la Londra era monitorizat. Erau şanse mari ca cineva să asculte conversaţia despre Georg Cantor şi infinitate.

- Saanvi, mai eşti acolo? -Mda.

- Spune-i, te rog, lui Jennifer să vină în RDG şi să vadă singură ce a realizat ţara asta. Şomaj eradicat, locuinţe la preţ rezonabil, salarii egale pentru femei, educaţie şi servicii medicale gratuite. Sunt nişte realizări majore care nu ar trebui niciodată şterse din istorie.
Telefonul a amuţit. Saanvi făcea probabil ceai pentru ea şi Jennifer în vreme ce-l împărţea pe zero la trei.
Simţeam că mă înnebuneşte zgomotul maşinii de scris. Auzeam izbiturile literelor pe foaia subţire. Mă înfuria, aşa că am adăugat un delict de gândire cugetărilor mele, lăsând maşina de scris să-l înregistreze. „OK", i-am zis maşinii de scris, „să te ajut să-ţi finalizezi raportul. RDG va pierde legitimitatea în faţa cetăţenilor săi din cauza măsurilor dure de coerciţie ordonate de nişte bătrâni autoritari. Bărbaţi ca tatăl meu, care a înălţat un zid între noi. Zidul era masculinitatea lui. Am sărit peste zid şi-am aterizat pe partea cealaltă cu un bufnet, nevătămat, după ce i-am evitat dulăii, minele, paznicii, sârma ghimpată şi tot ce mi-a mai pus în cale ca să mă ţină sub papuc."

- Tata stătea pe un scaun, lângă telefon.Ai murit, am spus în

şoaptă. A răspuns cu un hohot de râs.

- Nu încă.

îi simţeam în răsuflare un iz de macrou la conservă

.Am fost de acord s-o însoţesc pe Luna la cabană în weekend.

Nu voiam să fiu singur cu ea o zi şi-o noapte întreagă, dar simţeam, după ce uitasem să-i aduc ananasul la cutie, că nu puteam refuza. Se părea că, deşi Luna avea multe fobii, printre care piersicile şi jaguarii, n-o stânjenea defel sângele, fiindcă în meseria ei lucra zi de zi cu sânge. De aceea observase pata pe jacheta mea albă, în fotografia cu Abbey Road. Cât am făcut ceai pentru mine şi cafea pentru ea, mi-a ţinut o prelegere despre sânge. Sângele funcţionează, aşadar, ca o garnitură de tren cu orar precis, care transportă toţi nutrienţii şi oxigenul în celule şi totodată evacuează din celule reziduurile.
Privirea mi-a căzut pe traista cu ciupercile pe care le culeseserăm eu şi cu Walter. Nu erau prea multe, fiindcă sărutatul devenise o îndeletnicire mai plăcută decât adunatul de bureţi. Pusese traista în cui, pe un perete.
- E sigur, Saul, zicea Luna, că ai în organism aproximativ cinci litri de sânge şi că celulele albe se luptă cu infecţiile. Dacă donezi doar jumătate de litru de sânge, asta poate salva până la trei vieţi.
îşi împletise părul lung şi şi-l prinsese în aşa fel încât îi stătea adunat în vârful capului, ca un tub spiralat. Nu-şi putea lua ochii de la ciocatele ei negre, până la gleznă, în stil Beatles, cu două numere prea mari pentru picioarele-i micuţe. Erau cadoul primit de ziua ei de la Rainer. Era înduioşător să asculţi o lecţie despre sânge furnizată de o asistentă medicală care purta imitaţii de ghete Beatles şi părul coafat ca o prim-balerină. Luase lecţii de balet de la patru ani de la o dansatoare rusoaică, bătrână acum, dar care se ocupase cândva de o şcoală de balet la Moscova. Luna nu agrea ceaiul. Adusesem pliculeţe cu mine din Anglia, dar se insinuase un reproş în felul în care sorbise din ceaşca mea, voind să guste „ceaiul englezesc".
Miroase a urină de cal. Dar voi beţi mereu ceai, aşa că mereu, presupun, v

ăluaţi cu voi o cutie în bagaj. Pot să-i duc şi vecinei?
- Ia toată cutia, am zis şi i-am împins-o în palmă, uşor agresiv, fiindcă mă săturasem să mă simt aiurea din pricina ananasului conservat.
Luna era lunatică. Ţipa la vederea piersicilor, dar îi plăcea sângele şi iubea trupa Beatles. A pus în ceaşca ei de cafea cinci linguriţe de zahăr şi-a dat-o peste cap ca un matador.
- De-ar fi de ciocolată cabana asta, a zâmbit, aş putea s-o mănânc pe toată şi nu m-aş îngrăşa un gram.
Maică-sa încerca mereu s-o convingă să mănânce mai mult decât îi trebuia, din cauza fetiţei care nu supravieţuise.
- Dar acum, Saul, o să ascultăm Beatles.
A arătat spre un pick-up pe care nu-l observasem când fusesem acolo cu Walter. Era cocoţat pe un scaun la capătul încăperii şi cineva îl lipise pe o latură cu bandă adezivă. Luna îşi ascunsese preţiosul disc Abbey Road în sertarul din bucătărie. Era înfăşurat într-un prosop şi, când l-a scos la iveală, s-a uitat tânjind la copertă şi i-a pupat la rând pe John, Paul, Ringo şi George, apoi iarăşi pe Ringo. De două, de trei ori. Pupici mărunţi şi iuţi.
- Ringo e preferatul tău?
- Da, îmi place nasul lui. E ca al tău, Saul!
S-a strecurat spre pick-up şi, extrem de atentă, de parcă ar fi purtat ceva infinit de fragil şi nepreţuit, a tras discul de vinii dintre coperţi. Era după- amiază târziu şi soarele strălucea pe parcela lui Walter. Deocamdată jaguarii nu ieşiseră la vânat printre piticii şi gnomii de grădină care păreau populari în rândul deţinătorilor de cabane.
Am ascultat Abbey Road de la un capăt la altul. Luna a pus de două ori „Come Together", iar „She Came În Through the Bathroom Window" de trei
ori. Am dansat amândoi şi am născocit nişte fluturări prosteşti, dar incitante, ale mâinilor, ca să ne facem să râdem unul pe celălalt. între timp suceam din şolduri şi bâţâiam din cap în sincron cu ritmul tobelor lui Ringo. I-am spus că muzica îmi trezea nostalgia faţă de Londra.
- A, da, a zis, mi-ar plăcea să văd Londra. Dar cel mai mult aş vrea să merg la Liverpool, fiindcă vreau să văd Penny Lane cu ochii mei.
în timp ce vorbea s-a apucat să-şi despletească părul, făcându-l să i se reverse până la brâu. Un pui de jaguar s-ar fi putut ascunde cu

uşurinţă acolo. Luna se pregătea să facă ceva. Şi-a aruncat din picioare ciocatele negre şi mi-a cerut să-i găsesc un scaun pe care să-l aşez în mijlocul încăperii. A trebuit să mut mormanul de bocanci înnoroiţi de care mă împiedicasem data trecută, sticla de şnaps pe care o golisem cu Walter, ca şi cutia de chibrituri cu cenuşa tatălui meu, pe care nu ştiu de ce o pusesem pe jos, lângă bocanci, şi uitasem apoi s-o mai iau cu mine. Am lăsat-o să cadă în buzunarul hainei.

- Uită-te la mine, Saul, uită-te!

Luna se cocoţase pe scaun şi întinsese braţele, de parcă ar fi zburat. A tras aer în piept şi, cu braţele încă desfăcute larg, a cântat „Penny Lane" de la un capăt la altul. Avea o voce puternică, înaltă şi, din cauză că intona cuvintele englezeşti cu accent german, scena era încă şi mai emoţionantă. Când a cântat unul dintre versuri în germană, traducerea nu a funcţionat la fel de bine.

„Die schone Krankenschwester verkauft Mohnbliiten von ihrem Tablett."

Cred că era cam aşa: Frumoasa infirmieră vinde flori de mac din coş. Nu i-am spus Lunei că macii erau artificiali, făcuţi din hârtie, şi că florile din coşul infirmierei simbolizau sângele vărsat de soldaţii răniţi şi ucişi pe câmpiile Flandrei. Cât cânta ea, am auzit un mârâit. Nu lângă noi, departe, însă l-am auzit. M-a făcut să mă înfior în vreme ce o ascultam cântând. Luna a sărit de pe scaun şi-a făcut o plecăciune, cu braţele pe lângă corp, iar eu am aplaudat.

- Ştiu că mi-aş găsi de lucru la un spital din Liverpool. Mă tem de orice, a zis arătând spre ceasul de pe peretele cabanei, care ticăia. Pare să nu se mai termine, sunt mereu înspăimântată. De dimineaţa până seara şi-apoi iarăşi până dimineaţa. Când sunt prea multe de simţit, e mai bine să cânţi. Şi-a cerut iertare pentru că mă făcuse să mă simt atât de prost în privinţa ananasului. Sinceră să fiu, mi-e poftă mai mult de sirop decât de ananasul în sine. Cu toate astea, suntem fericiţi să locuim cu tine aici, în Est. Ai adăugat un pic de savoare vieţilor noastre. Ne bucurăm mult să-ţi fim prieteni şi o să ne fie dor de tine după ce-o să pleci. Vrei să-mi vezi numărul de balet?

-Da.

Descopeream că Lunei îi place să evadeze în orice fel putea.

Şi-a căutat balerinii, aflaţi sub masă, cu panglicile desfăcute, de parcă s-ar fi oferit mereu să danseze pentru musafirii veniţi la cabană. De data asta mi-a poruncit să deplasez trei scaune, un coş conţinând două tulpini veştejite de rubarbă şi o plasă plină cu borcane goale, apoi să rulez un covoraş.
Luna şi-a legat balerinii prăfuiţi, cu vârfurile bizar de solide, şi vreme de o oră, la sfârşit de secol douăzeci, în RDG, mi-a demonstrat o artă cu originile în secolul al şaptesprezecelea, născocită pentru curţile europene ca expresie a puterii şi bogăţiei cârmuitorilor. Felul în care-şi mişca braţele exprima nostalgie şi delicateţe, însă postura îi rămânea rezervată. S-a învârtit pe loc o dată, de două, de trei, de şase ori şi mi-a dezvăluit că asta era abilitatea specială a profesoarei ei, care instruise balerini la Teatrul Bolşoi. Trupul îi era eteric şi gingaş când, spre final, s-a lansat într-un lent, sigur şi perfect arabesc en pointe.

*

Mai târziu, pe când zăcea gâfâind pe duşumea, i-am adus un pahar mare cu apă şi-am îngenuncheat să-i desfac fundele de mătase ale pantofilor de balet. Mi-a spus că, dac-aş fi ştiut şi eu să dansez, am fi putut executa un pas de deux, adică un „pas în doi". Cu un partener care să ajute la salturi şi contrabalans ar fi putut să realizeze mai mult decât de una singură. Soarele apunea peste cabană şi parcelă; am încuiat uşa de la intrare şi-am deconectat aparatele electrice în timp ce Luna, încă suflând greu după îndelungatu-i
spectacol, mă bombarda cu informaţii despre Beatles aflate de la amicul Rainer. O interesa mai ales cum Paul şi John făcuseră autostopul de la Liverpool la Paris ca să fie tunşi de un frizer pe nume Jiirgen, de la care se aleseseră cu acele tunsori emblematice.
Când am tras draperiile am văzut trei piloni de fier care ieşeau din pământ, lăsaţi poate acolo după război. Estul nu beneficiase de banii băgaţi în reconstruirea Germaniei de Vest de americani şi aliaţii lor. Luna rămăsese pe podea. Şi-a apucat călcâiul dezgolit al piciorului drept şi a început să-l rotească, în vreme ce norii îşi lăsau umbrele pe pilonii de fier.
M-a trezit un urlet de câine, ori poate de vulpe chemându-şi puii. Când m-am ridicat în capul oaselor, pe salteaua întinsă pe podea, am văzut pe cineva care mă privea de deasupra. O fantomă, o stafie înfăşurată în giulgiu alb, cu părul de culoarea arborilor

argintii din pădure. Luna şi-a cerut scuze pentru că mă băgase în sperieţi, dar îi era limpede că jaguarul avea să sară din clipă în clipă pe geam şi să se arunce asupra ei. Se temea să n-o târască în vreun loc neplăcut, departe de balerini şi de preţiosul ei Abbey Road, departe de mama şi fratele ei, care n-aveau să-şi mai revină niciodată din traumă; nimeni n- avea să ştie ce păţise ea. Şi s-ar fi temut prea mult ca să pună întrebări. M-am oferit să aprind lumina şi să verific ferestrele, însă nu credea că asta l-ar fi împiedicat pe jaguar. Mai degrabă lumina avea să-l încurajeze să se apropie. S-a suit pe salteaua mea şi s-a întins pe-o parte, la oarecare distanţă de mine, în timp ce câinele urla nestingherit, ori poate doar scheuna. Am simţit-o tremurând. I-am trecut uşor braţul pe după talie, cast, atent să nu-mi ating trupul de al ei. Şi totuşi, peste noapte s-a întâmplat ceva. Ne-am apropiat unul de altul în somn până ce-am devenit conştient că piciorul mi se încolăcise printre ale ei şi că palma ei îmi mângâie braţul. Când mi-a mutat palma pe sân m-am retras, dar s-a răsucit şi s-a întors cu faţa spre mine. Tot ea a făcut următoarea mişcare. Ar fi trebuit să rezist, însă n-am făcut-o, apoi i-am văzut cămaşa de noapte albă azvârlită undeva pe podea. Nimic nu ne-ar fi putut opri. Era uşor, fiindcă ea era atât de excitată şi totul se întâmpla cu lentoare erotică, de parcă n-ar fi avut nimic de-a face cu liberul nostru arbitru. Luna nu m-a slăbit deloc, a stat tot timpul deasupra, cu buzele lipite de şiragul meu de perle. îi vedeam ochii licărind în beznă, apoi s-a terminat. Afară, câinele încă
scâncea.

- De la Jennifer ai şiragul?

Am băgat de seamă că mâinile mi se opriseră pe gât, de parcă aş fi protejat perlele contra degetelor ei. Mă simţeam, mai presus de orice, trist.

Ajunsesem să cred că tot ce-aş fi putut spune despre perle ducea obligatoriu la o conversaţie neterminată, interminabilă.

- Walter spune că mama ta evreică s-a născut la Heidelberg şi că tatăl ei era profesor la universitate.

- Nu vreau să vorbesc despre asta acum.

- Dar trebuie, a zis ea cu fermitate. Eşti istorie. Am închis ochii,

prefăcându-mă că dorm.

E posibil ca perlele să-i fi fost dăruite mamei de mama ei, când devenise limpede că măcar un copil trebuia ajutat să scape. Altfel de ce ar fi purtat o fetiţă de opt ani un colier de perle la gât când sosise în Marea Britanie cu o singură valiză? După moartea ei, tata îi dăduse fiului său perlele, fiindcă nu avea o fiică. Cât de mult ar fi durat apoi să explic că nu se aşteptase ca fiul lui să şi poarte perlele? Ar fi trebuit ţinute într-o cutie căptuşită cu catifea, ascunse într-un sertar. Eu mi le pusesem la gât, şi-mi şoptiseră în fiecare dimineaţă fără oprire, în germană, în vreme ce tata şi Matt îşi mâncau fulgii de porumb.

Prietenul meu Jack îmi spusese că în prezent Heidelbergul e

căminul unei populaţii de papagali africani cu guler trandafiriu. Atât masculii, cât şi femelele sunt în stare să imite vorbirea umană. în acea noapte, în cabană, m- am întrebat ce cuvinte vor fi imitat după pogromul numit Kristallnacht.Soarele se înălţa acum peste grădina lui Walter. Probabil că adormisem totuşi, fiindcă la trezire am descoperit, cu mai multă acuitate, că Luna şi cu mine eram goi şi îmbrăţişaţi în pat.

- Lasă-mă să văd cât de lung ţi-e astăzi părul, Saul.

Mâinile ei îmi umblau printre bucle, adunându-le în palme şi trăgând de ele, comparându-le lungimea cu umerii.

- Ai părul atât de negru... ca păsările de pe câmp.

Voiam să mă dezbar de ea. Voiam să mă lase în pace. Să dispară.

- Luna, ar fi mai bine să-i spunem lui Walter că suntem doar prieteni - îţi convine aşa?

Am simţit cum îi înţepenea corpul.

- O să gătesc, pentru micul dejun, ciupercile pe care le-aţi cules tu

şi Walter.

S-a pus apoi pe prăjit ciupercile, binedispusă şi afectuoasă.

Mi se părea un lucru nelalocul lui că trebuia să împart ciupercile cu ea şi nu cu Walter. Se făcuse frig şi, când mi-am pus haina, mi-am amintit de cutia de chibrituri cu cenuşă pe care o lăsasem să cadă în buzunar cu o seară în urmă. I-am spus Lunei că aş fi vrut să îngrop în grădină cenuşa tatei. O deranja cumva? I-am arătat şi cutiuţa. Nu a părut tulburată, expresia îi era mai degrabă binevoitoare. A fost de acord pe dată, şi-a tras pe ea, peste cămaşa de noapte, nişte pantaloni şi o jachetă şi m-a însoţit afară, pe parcela de teren a familiei.

- Sunt asistentă medicală, a zis.
- Da, mi-ai spus.
- Dar n-ai întrebat. Am trecut examenele cu cele mai bune note din clasa mea. Vreau să-mi continui studiile în Occident şi să învăţ engleza mai bine.
- Ar putea Walter să-ţi dea lecţii de engleză.
Am luat pâinea de lângă degetul însângerat şi i-am sugerat să-l clătească cu apă rece.
- Vreau să mă pregătesc ca să ajung doctoriţă în Liverpool.
- Poţi să te pregăteşti foarte bine şi aici.
A bătut din picior şi s-a întors să mă înfrunte, cu ochii verzi lucitori şi limpezi.
- Nu. Am nevoie să mă ajuţi tu să plec. Vreau să pot călători nestingherită şi să studiez ce vreau eu. Sunt iubita ta acum.
S-a apropiat şi mi-a sărutat încheietura mâinii stângi de parcă am fi fost amanţi, ceea ce presupun că şi eram.
- Ascultă-mă, Luna, am zis simţindu-mă gata să mă desprind de corpul meu. în septembrie 1989, guvernul ungar va deschide graniţele pentru refugiaţii est-germani dornici să fugă în Occident. După aceea, valul de oameni va fi de neoprit. în noiembrie 1989, deja, graniţele se vor deschide şi, în nici un an, cele două Germanii vor redeveni una.
- Mă minţi, a zis şi, închipuind din două degete un revolver, a mimat că se împuşcă în cap. Bang! Te iubesc. Rock and roll. Eşti iubitul meu. Când a zâmbit cu dinţii aceia încălecaţi am simţit cu adevărat că eram prada ei. Mâine, a continuat, o să completez un formular pentru emigraţie, ca să mă mărit cu tine şi să trăiesc în Occident.
Ştiam că trebuia să plec cât mai iute cu putinţă din RDG. Asta însemna că trebuia să-mi anulez ultimele două întâlniri cu bibliotecara care mă ajutase cu atâta reticenţă să navighez prin arhive şi să-mi schimb viza de ieşire.
Am început să mă gândesc că Luna era mai primejdioasă decât jaguarul de care se tot temea. Când şi-a strecurat degetul însângerat sub şiragul meu de perle şi a tras, făcând firul să se întindă până aproape de rupere, mi-am pierdut răbdarea.
- îl iubesc pe fratele tău.
I-am simţit şocul şi furia. Luna a apucat una dintre bucăţile despicate de pâine şi-a aruncat-o în mine. A nimerit pe jos, lângă

picioarele mele, cu un bufnet, îi trădasem visul de plecare şi-i trădasem şi trupul, fiindcă nu după trupul acesta tânjeam. Şi totuşi ea mi-l oferise, de bunăvoie. însă nu pe degeaba.
- Walter e însurat, a zis cu răceală. Are o nevastă şi-o fetiţă.
- Walter are o fiică?
- Da. Al cui crezi că e trenuleţul de lemn? Mama şi cu mine nu ne jucăm cu aşa ceva. A cules pâinea şi-a înfăşurat-o într-o bucată de cârpă. Dacă iese manevra cu solicitarea de emigrare ca să mă mărit cu tine, putem face o solicitare şi să ne viziteze Walter, fiindcă sunt sora lui.
Pe o bucăţică de câmp, în apropierea parcelelor, doi bărbaţi făceau un foc de tabără. Unul turna un sac cu frunze peste flăcări. Celălalt aţâţa cu un băţ focul. Apoi l-a aruncat în văpaie.
- Vrei să trăieşti departe de prieteni şi de familie?
- Aşa-i când emigrezi, mi-a răspuns Luna. Ştie toată lumea. Ştie şi Rainer. Se ocupă de nişte dube de tranzit care au compartimente sub banchete. Nu sunt oprite la graniţă. Dacă nu vrei să fac cerere oficială, o să trebuiască să-l plăteşti ca să mă scoată din ţară.
I-am spus că aveam să mă gândesc la asta. A părut să mă creadă şi-a ieşit din cabană ca să-i ducă vecinului pâinea.
îmi zvâcnea capul. Am închis ochii şi mi-am atins vârful şuviţei de păr. Mă scotea din sărite că fusesem folosit cu atâta şiretenie şi calcul egoist. M-am îndreptat spre pick-upul ţinut laolaltă de banda adezivă şi-am ridicat discul pe
care Luna nu-l pusese la loc în sertar cu o seară înainte. Am dat de-a azvârlita cu Abbey Road şi l-am călcat temeinic cu bocancii. S-a fisurat, apoi s-a spart în patru bucăţi, nici una egală cu vreo alta.
Am decis să plec de îndată din RDG. Voiam să mă întorc în Occident singur, fără Luna, dar mai întâi trebuia să-mi iau rămas-bun de la Walter. Cum şi-ar fi luat rămas-bun orice om serios de la cineva la care ţine. Nu. Nu voiam să fiu despărţit de Walter. Deloc. Aveam să discut confidenţial cu Rainer, la cârciumă, şi să-l întreb cât cerea pentru plecarea lui Walter. Fiindcă mă interesa ca Walter să scape, nu Luna. Voiam să-l eliberez de existenţa trucată, de traiul cu aşa-zisa nevastă.Cel puţin nouă femei plimbau cărucioare în jurul fântânii din Alexanderplatz când, în cele din urmă, mi-am luat rămas-bun de la Walter Miiller. Nu vedeam, pe unde îmi aruncam privirea, decât femei cârmindu-şi bebeluşii spre

porumbei. Drumul fusese trist, încordat, însă de data asta îmi cărasem singur geanta. Se părea că Walter îşi intrase fără veste în pielea de translator, tocmai acum, când părăseam Berlinul de Est. În Alexanderplatz, un basorelief din cupru de pe o clădire înaltă numită Casa Călătoriilor îmi atrăsese atenţia. Sculptura înfăţişa un astronaut cu cască pornind în necunoscut, înconjurat de planete diverse, păsări şi Soare. Walter i-a tradus titlul pentru mine.

- Omul învinge spaţiul şi timpul.

- Da, am spus atingându-mi braţul de al lui, cu asta m-am tot luptat cât am fost în RDG. Cu spaţiul şi timpul. Dar nu le-am cucerit defel. Ele, de fapt, m- au cucerit pe mine.

M-a strâns uşor de braţ.

- Nu. Eşti tu nebun, atâta tot. Abia aşteptăm studiul tău despre miracolul nostru economic, a zis aruncându-şi pe spate capul şi hohotind ca un copoi care urlă.

- Nu, Walter, noi doi o să ne vedem curând la o bere în Kreuzberg.

- Când va fi asta, prietene englez?

- Când decizi tu.

- Bun, a răspuns, în cazul ăsta aş prefera să ne vedem la Paris.

Atunci aşa o să facem

.Walter a întins mâna şi mi-a ciufulit părul. Râdeam, însă eram nefericit şi speriat, ceea ce mă făcea să-mi pun întrebări în privinţa felului în care râdea mai mereu Walter. Poate era şi el nefericit şi speriat.
Turnul televiziunii, cu sfera lui de metal şi antena dungată, nu dispărea din nici un peisaj. Walter mi-a explicat că fusese conceput ca omagiu pentru obsesia sovietică faţă de călătoriile în spaţiu din anii '60.
- Uită-te la ceasul nostru, Ceasul Lumii, a zis în engleză. O să vezi deasupra lui o sculptură din metal a sistemului solar.
- Aha, asteroizi şi comete, am spus.
Făceam tot ce ne stătea în puteri ca să evităm momentul în care drumurile noastre aveau să se despartă.
- La revedere, Walter, am rostit iute, cu ochii închişi, apoi am deschis ochii şi am văzut iarăşi toate femeile acelea împingând la cărucioarele cu copii.
Poate că tânăra în rochie galbenă şi pantofi albi cu toc era soţia lui?
Walter a păşit peste geanta mea de voiaj şi m-a cuprins, o clipă doar, în braţe. I-am simţit în păr mirosul de lignit. Mi-a spus că, în timp ce aveam să călătoresc cu trenul înapoi în Occident, el urma să-şi ajute o prietenă care lucra într-un chioşc mic de la capătul străzii lui. Vindea acolo dulciuri, băuturi, ţigări şi ziare. După-amiază era programat să-i înveţe engleza pe bărbaţii şi femeile cu cariere strălucite în RDG, dar care se duceau să construiască socialismul altundeva, inclusiv în Etiopia. I se părea important ca eu să ştiu ce avea să facă în timpul călătoriei mele. Şi chiar voiam să ştiu. Voiam să ştiu totul despre Walter Miiller. Faptul că ţinuse secrete datele reale ale vieţii sale de familie mă făcea doar să-l iubesc şi mai mult. Fuseserăm amândoi foarte singuratici în anii adolescenţei noastre, petrecute în Berlinul de Est, respectiv nord-estul Londrei. Suferisem sub oblăduirea autoritarului meu tată după cum şi el suferise sub oblăduirea autoritară a patriei sale.
- Mulţumeşte-i, te rog, mamei tale pentru ospitalitate.
- Aşa o să fac, a zis. Şi îţi mulţumesc, Saul, pentru discuţiile noastre şi pentru tovărăşia ta. Mi-a strâns mâna. Ai grijă, Saul.

- Nu, i-am spus, vreau să am grijă de tine. Vorbeam serios.

M-am dat mai aproape de el şi i-am comunicat în şoaptă informaţiile pe care- mi ceruse Rainer să i le transmit. Walter a tresărit şi s-a dat un pas mai încolo.
- Aici am crescut. N-aş pleca niciodată în Occident. Doar că aş vrea să-mi văd mătuşa şi verii din când în când.
începea să plouă pe Ceasul Lumii şi pe sistemul său solar din metal. Femeile cu cărucioare dădeau acum fuga să se adăpostească. Dădeau fuga cu toţii.
Am rămas cu Walter în ploaie, lângă fântâna cu porumbeii, cât mi-a explicat monoton şi cu lehamite că nimeni nu-i spune lui Rainer ce gândeşte. Că nimeni nu-i spune lui Rainer nimic în afară de bună dimineaţa ori bună seara. De unde credeam eu că are Rainer un apartament nou-nouţ, cu trei camere? De ce avea o maşină nouă-nouţă când ceilalţi, restul, trebuiau să aştepte cincisprezece ani? De ce credeam că lui Rainer i se permite să viziteze Vestul de patru ori pe an? Toată lumea ştia că nu se vorbeşte cu Rainer.
- întoarce-te în lumea ta, a încheiat cu amărăciune.
Apoi s-a îndepărtat şi nu s-a mai întors. N-a văzut, păşind pe stradă, că o dubă cu numele unei fabrici de mobilă scris pe latură ignora culoarea roşie a semaforului. Vehiculul a virat şi a suit pe trotuar exact în locul unde se afla Walter, aşteptând să traverseze. Foarte probabil că-l aştepta pedeapsa pentru încercarea de a fugi din republică şi că totul era din vina mea.1. Abbey Road, Londra, iunie 2016
Am păşit pe trecerea de pietoni de pe Abbey Road, faimoasa zebră cu dungi alb-negre la care toate vehiculele trebuie să se oprească pentru a ceda trecerea pietonilor. Cei de la Beatles traversaseră strada asta în şir, pe 8 august 1969, pentru coperta albumului Abbey Road. John Lennon în frunte, în costum alb, George Harrison ultimul, cu pantaloni şi cămaşă de blugi, Ringo şi Paul între ei. O maşină se îndrepta spre mine, însă n-a oprit. A trebuit să sar înapoi, am căzut pe şold, am încercat să atenuez căderea cu mâinile. Maşina a încetinit şi un bărbat a coborât geamul. Trecut de şaizeci de ani, cu pleoapele tremurând uşor. M-a întrebat dacă păţisem ceva. Văzând că nu răspundeam, a coborât în cele din urmă din maşină.
- îmi cer scuze, a zis. Aţi pus piciorul pe trecere şi-am încetinit, eram gata să opresc, dar v-aţi răzgândit şi v-aţi retras înapoi pe

bordură. Şi-apoi, fără vreun avertisment, aţi dat buzna chiar în faţa maşinii.
Am zâmbit auzindu-i reconstituirea istorică atentă, relatată din perspectivă proprie.
- N-am nimic, e în regulă.
îmi căzuseră din geanta de piele catalogul expoziţiei de fotografie a lui Jennifer Moreau şi, spre jena mea, şi o cutiuţă cu prezervative.
Am văzut că şoferul era în stare de şoc; până şi pleoapele i se zbăteau. S-a uitat lung la mâna mea dreaptă, din care sângele îmi picura printre degete. Le-am băgat în gură şi le-am supt în timp ce el privea, evident tulburat. Voiam să mă ducă undeva cu maşina, sau poate la o farmacie? Neprimind răspuns, m-a întrebat cum mă cheamă.
- Saul, am zis. Ştiţi ce, e o tăietură mică. Am pielea subţire şi mereu sângerez din belşug, nu e mare lucru.
Am ridicat privirea şi-am văzut că tremura, că i se zgâlţâiau genunchii.
L-am întrebat cum îl cheamă.
- Wolfgang, a spus repezit, de parcă n-ar fi vrut să aflu.
îşi cuprindea braţul stâng cu palma dreaptă, şi ochii lui ciudaţi, zvâcnitori, plângeau cu lacrimi de sânge. Voiam să plece, să se ducă odată.

- S-a spart oglinda, a zis. Din Milano am cumpărat-o. Gemea,

părând cuprins de durere.

- îmi poţi spune unde stai? Câţi ani ai?
Nu m-a crezut când i-am spus că douăzeci şi opt. Mi-am dat seama că era sticlă peste tot şi că o parte din sticlă era înăuntrul capului meu. îmi privisem imaginea în oglinda maşinii lui şi oglindirea se prăbuşise în mine.
Zăceam pe şosea. Lângă braţul meu se afla un telefon mobil. Din el se auzea o voce masculină, rostind vorbe furioase şi insultătoare.
Du-te dracului te urăsc să nu mai calci pe-acasă.
Şi pantofii mei zăceau mai încolo pe stradă. în pupile îmi străfulgerau

lumini albastre. Bărbatul cu lacrimi de sânge mi-a zis că era o ambulanţă. Doi paramedici m-au săltat pe targă şi, în clipa aceea, am auzit în minte vocea Lunei: „Este sigur, Saul, că ai mai mult de cinci litri de sânge în corp şi că celulele albe se luptă cu infecţiile"

.Tata, la căpătâiul meu, mesteca un sendviş. A rupt o bucăţică de pâine şi-a făcut o biluţă din ea.
- Ai murit.

- Nu încă. Tu eşti aproape mort. îi simţeam, în răsuflare, izul de macrou la conservă. Unde ţi-e placa de tencuit?
- Artrită. Nu mai pot să mişc mâna. Merg cu cadrul acum, dar l-am lăsat acasă.
- Eşti cumva madam Stechler?
- Sunt un domn, fiule, nu o cucoană.
Mi-am amintit că scriam o lucrare despre Stalin. Tatăl lui, Beso, era maniac, în tinereţe fusese arătos şi chefliu. Ştia rusa, turca, armeana şi georgiana. Când murise, la cincizeci şi cinci de ani, fusese înmormântat în groapa săracilor. Fiul lui îşi schimbase numele în Stalin, însemnând „omul de oţel", şi ajunsese să conducă Uniunea Sovietică.
- Sunt îndrăgostit de un bărbat.
Beso a râs, în manieră georgiană. Am aşteptat să-l cheme pe frate-meu să mă bată. Se căuta de ceva.
- Tocmai m-am întors din Germania de Est, din RDG. Oamenii vor să călătorească şi să fie liberi.
Tata aproape că mi-a înfipt degetul în obraz.

- Rainer e doctorul tău.
Jennifer şi-a descrucişat picioarele şi am simţit iarăşi izul dulceag de ylang- ylang.
- Ascultă-mă, Jennifer, să nu-i spui nimic lui Rainer în afară de noapte bună şi bună dimineaţa.
- Bună dimineaţa, Rainer, i-a zis cu uşorul ei accent american.
Lângă patul meu era o maşinărie. Eram ataşat la ea. De dosul palmei îmi erau lipite tuburi.

I-am şoptit lui Jennifer, fără s-o privesc:

- Ai adus florile?

- Aici sunt. Nu trandafiri, floarea-soarelui.

Pe masa de lângă patul meu se afla o vază cu floarea-soarelui.

- E aşa, Jennifer Moreau: le-am cumpărat pentru tine.

- E aşa, Saul Adler: le-am cumpărat pentru tine.

- Ai primit mesajul meu, Jennifer?

- Ce mesaj?

- De la nesimţitul care te iubeşte.

- Asta a fost cu aproape treizeci de ani în urmă. Rainer se făcuse

nevăzut.
Când s-a aplecat peste faţa mea am închis ochii. Nu eram gata s-o privesc. Buzele ei mi-au atins fruntea.

- Jennifer, chiar eşti aici? -Da.

- Unde am fost ieri?

- Aici.

- Şi alaltăieri?
Rainer a revenit. Cu un alt oficial Stasi în halat alb. îl văzusem la o petrecere în Berlinul de Est şi ştiam că-l cheamă Heiner. Discuta

despre perfuzia mea. Au rostit amândoi acelaşi cuvânt pe care-l spusese şi tatăl meu. Septicemie.

Rainer a dispărut iar. Heiner l-a urmat.

- Jennifer?

- Da, Saul.

- Trebuie să-ţi spun ceva.

- Dă-i bătaie.

- Iubesc pe altcineva. Sunt implicat într-o relaţie cu un bărbat.

- Cine?

- Walter Miiller. Vreau să-mi petrec cu el restul vieţii.

- Astea-s ştiri răsuflate, a zis ea. De când aveai douăzeci şi opt de ani. Apropo, şi eu sunt îndrăgostită de un bărbat.

Mai era cineva lângă patul meu.

Fratele meu, Matt cel Umflat, şi nevastă-sa cea cu buze subţiri. Mi-a reamintit că o cheamă Tessa.

- Mă bucur că ţi-ai revenit, a zis, dar mi-am dat seama că nu era

sinceră. Fratele meu, Matt, se apleca peste capul meu.

- Să ţii braţele şi picioarele afară din aşternuturi. Altfel se încurcă

tuburile.

- Jeg împuţit, i-am şoptit lui Matt cel Umflat când s-a dat şi mai

aproape. Ochii îi erau imenşi.

- îmi pare rău de ce s-a întâmplat, Saul. Ai fost inconştient.

Scrâşnetul unui scaun târât pe podea. Până la marginea locului în care eram acum. Adică un pat. Lângă un aparat. Eram prins cu tuburi de aparat. Matt a dat să-mi ia mâna.

Am strigat după Rainer.

- Te pricepi să faci oamenii să dispară. Spune-i să plece, altfel îi poceşti mutra.

Rainer l-a povăţuit pe fratele meu să nu se simtă ofensat.

- încă nu e cu totul printre noi.

Am strâns din pleoape. Era cea mai simplă magie ca să-l facă să

dispară.

Simte-te ofensat, a zis tare vocea din capul meu. E o ofensă.

Când am deschis iarăşi ochii, Matt tocmai era tras din încăpere de nevastă-sa cea posacă.

Am arătat cu degetul spre tatăl meu.

- Şi el. Să plece şi el.

Rainer i s-a adresat tatălui meu cu „domnule Adler" când i-a spus că aveam nevoie de odihnă.

Capul mi-era ca de plumb când a rostit atât de oficial numele de familie al tatei. Era de parcă cineva mi l-ar fi ciocănit pe dinăuntru.

La ce te duce asta cu gândul? Mă ducea cu gândul la pâinea moale, îmbletită pe care o cocea mama în fiecare dimineaţă de vineri. O challah aurie, cu seminţe de susan. Copil fiind pe-atunci, băteam ouăle şi potriveam de sare, zahăr şi ulei în vreme ce ea adăuga drojdia de bere făcută spumă şi făina. După ce-o lăsam câteva ore în cămară, începea partea mea preferată de muncă, adică împărţirea aluatului în trei şi împletitul şnururilor. După ce se cocea, întorceam cu susul în jos pâinea şi-o ciocăneam ca să-mi dau seama dacă era pufoasă. Mama cocea pâinea pentru tata, care pretindea că nu-i pasă. L-am văzut pe Rainer conducându-l pe hol pe babacu'. îşi uitase bastonul şi şchiopăta.

Rainer a revenit apoi. A lipit de pieptul meu stetoscopul. Inima. Rece. Rece. Rainer cel rece. L-am întrebat dacă mai citea poeţi beatnici.

- Nu ştiu cine sunt ăştia.

- Dar le treceai ilegal cărţile peste graniţă.

- Chiar aşa?

- Presupun că autorităţile îţi dădeau voie. Voiau numele tuturor celor care le citeau.

S-a apropiat de urechea mea.

- Unde eşti, Saul?

- Germania. De Est. Am înotat în lacul personal al lui Honecker.

- Bun, a zis. Cele două Germanii s-au unificat. Suntem în anul

2016. Luna e
iunie, ziua, douăzeci şi patru. Marea Britanie a votat ieri ieşirea din Uniunea Europeană.

- Eşti o jigodie, Rainer, am spus. Câţi ani aveai când te-a recrutat

Stasi? Am auzit-o pe Jennifer tuşind alături.

- Ce i-au făcut lui Walter? Ce s-a ales de Luna? Haide, Rainer.

Răspunde-mi.

- E un semn bun, Saul, că eşti în stare să vorbeşti în propoziţii complete şi să- ţi alungi familia de la căpătâi, a conchis el.
- Simt toate mirosurile. E prea de tot. Ştiu că abia ai mâncat un măr, Rainer.

I-am simţit mâinile pe abdomen. Părea să-mi îndrepte un bandaj sau să se uite la ceva sub bandaj.

- Ştii ce, tocmai am mâncat un soi de măr. O feliuţă de măr uscat din cele pe care mi le-a trimis mama de la Dresda.
- Gebackene Apfelringe, am şoptit.
- Uau, a făcut Rainer, vorbeşti germana?

Cred că şi capul mi-era bandajat cumva, la fel ca pântecul, fiindcă am simţit, pe sub el, cum mi se prelingeau lacrimile.

- Rainer, mă tem pentru Walter. Vrei să-i transmiţi un mesaj din partea mea? E translator. Iubitul meu.
- Nu ştiu cine e Walter.
- Ba ştii. Ţi-au dat paşaport ca să vizitezi de patru ori pe an Vestul. Ai o maşină nouă. Ceilalţi trebuie să aştepte cincisprezece ani ca să capete una.
- Aiurează.

Tatăl meu se întorsese şi-şi căuta bastonul. Şoptea cu răsuflarea duhnind a macrou, jenat, ca de obicei, de lacrimile fiului.
- Te-am îngropat în RDG, am şoptit către năluca numită domnul Adler.
- Dacă-i aşa, băiete, atunci ţi-ai îngropat tatăl de viu. Nu-l ajuta nimeni să-şi găsească bastonul. Mă durea să-l văd aşa, căutându-l. M-ai vârât într-un coşciug? a vrut el să ştie.
- Nu, erai într-o cutie de chibrituri.
Părea să-şi fi găsit bastonul. îi bâiguia ceva lui Rainer despre cum era treaba lui să-şi aducă fiul înapoi la realitate şi să nu cânte în strună delirului. L-am auzit cum îi explica medicului meu, care putea foarte bine să fie şi informator Stasi, că eram de meserie istoric. Mă specializasem pe Europa de Est comunistă şi, cumva, mă transportasem înapoi în RDG, într-o călătorie pe care o făcusem în 1988, la douăzeci şi opt de ani. Acum, cu aproape treizeci de ani mai târziu, zăcând pe spate la Spitalul University College, se părea că mă întorsesem în timp la acea călătorie a mea din tinereţe. Tatăl meu încerca dintotdeauna să mă aducă înapoi la realitate, cu toate că realitatea nu-mi plăcuse niciodată din cale-afară. L-am auzit respirând şuierat şi scrâşnind din dinţi.

Cu tact, Rainer a încercat din nou să-l facă să plece.

- E nevoie ca Saul să fie calm, l-am auzit spunând.

- Mă opreşti cumva să-mi văd propriul copil?

Rainer i-a explicat că la spital era un program strict de vizite.
- Las-o moartă, doctore, trenurile voastre poate că vin la timp, dar ştim cu toţii unde se duc.
- Da, a zis Rainer. îmi pare rău. Nici eu nu cred în război.
îmi plăcea tot mai mult de Rainer. Deşi încercam să rezist, din cauza trădării lui.
Am început să cuget la spinoasa chestiune a simpatiei pe care ţi-o trezesc unele persoane pe care n-ar trebui să le placi; până la urmă te trezeşti ataşat de ele. O infirmieră îmi freca braţul cu ceva rece. Un ac mi-a străpuns pielea.
Am deschis ochii. Am văzut o femeie care-l vizita pe pacientul de lângă mine. Avea un copil în braţe.

Mă durea să-i privesc copilul. Voiam să ducă de acolo bebeluşul. L-am strigat pe Rainer, care dispăruse iarăşi.

- Ce vrei? m-a întrebat Jennifer.

- Luaţi bebeluşul de aici.

- Nu se poate, mi-a spus. Dar într-o zi va trebui să vorbim despre America. Tot nu mă puteam uita la ea.

- Ce s-a întâmplat în America? A păstrat tăcerea.

- Câţi ani ai, Jennifer?

- Cincizeci şi unu.

- Şi eu câţi am?

- Cincizeci şi şase.

- Unde ne-am dus?

- Eu sunt aici. Tu unde eşti?

- în Alexanderplatz. Lângă Ceasul Lumii. Sunt acolo cu Walter.

- A, stai aşa, a zis ea. Chestia asta a fost demult.

- Nu m-ai întrebat niciodată.

- Ce să te întreb, Saul?

- Dacă mi-a păsat.
- De ce să-ţi pese?

- Unde e Rainer?

- Nu eşti singurul lui pacient, să ştii.

- Trebuie să aflu ce s-a întâmplat cu Luna.

- Cine e Luna?

- Sora lui Walter.

- Uite-l pe Rainer.

I-a făcut semn doctorului şi s-a îndreptat spre el. Am văzut mâna lui atingându-i dosul palmei. Nu-mi venea să cred că am cincizeci şi şase de ani. Puteam însă crede că Jennifer are cincizeci şi unu, deşi nu-i privisem deocamdată chipul. Era mai dolofană şi mai prosperă, hainele, pantofii. Bărbatul întins în patul de lângă mine îi ceruse un autograf. îi semnase ghipsul de pe piciorul stâng ca şi cum ar fi fost celebră, dar poate că asta făceau oricum oamenii pe ghips. Cu excepţia faptului că, după ce ea schiţase acolo o capră sau ceva asemănător, el spusese că va trebui să păstreze ghipsul după ce-o să i-l taie, fiindcă desenul ei valora mai mult decât apartamentul lui. Rochia lui Jennifer era făcută din ceva subţirel, cu buline, o rochie pe care o Jennifer mai tânără n-ar fi purtat-o în veci.

Vecinul meu mi-a arătat după aceea ce scrisese.

Ia-o la picior

J.M.

- De unde o ştiţi pe Jennifer Moreau?

- E iubita mea.

A râs, apoi s-a oprit fără veste.

E un bărbat care vine şi vă stă la căpătâi nopţile. Spune că-l cheamăWolfgang. Vrea să vă vorbească, dar mereu, când soseşte, aţi adormit deja.

1

Treaz, în nopţile lungi din spital, cu gemetele şi şoaptele sale nocturne, m-am gândit la astronautul de pe clădirea aceea înaltă din Berlinul de Est, rotindu- se prin spaţiu şi timp cu planetele şi păsările.

Şi totuşi aici, pe Euston Road, nu mă găseam în spaţiul şi timpul RDG, ci levitam undeva pe deasupra Americii. Auzeam sunetul valurilor spărgându-se de coastele nisipoase ale unei plaje numite Marconi, pe când la Londra funcţionarii beau bere în puburi şi producătorii de filme se adunau prin barurile locale cu tapas. în vreme ce pacienţii sforăiau sau strigau după ajutor, un ocean întreg curgea prin salonul luminat de crepuscul. Afară oprea o autoutilitară ca să colecteze sacii cu deşeuri de pe străzile Londrei, în timp ce eu stăteam singur, în picioare, pe plaja Marconi. în ocean erau foci. Un far, în apropiere. Un spaţiu al neliniştii. Voiam să mă mut altundeva, cu pescăruşii şi planetele. Şi chiar mă mutam, însă nu departe, poate la doar câteva mile mai încolo, pe coastă. Sunt acolo bălţi, case de lemn şi colibe unde se vând homari. Jennifer păşeşte pe o cărare de nisip, pe lângă mlaştinile sărate din apropierea unei localităţi de coastă numite Wellfleet, New England. Stă pe burtă, în păpurişul înalt, şi e de neconsolat. La răsăritul soarelui, Jennifer se apleacă peste uşa unei case de lemn şi plânge. Ştiu că şi-a irosit toată puterea pe lucrul care se află dincolo de uşă. în grădină e un cireş. Când bate vântul, florile cad, ca o ploaie roz, peste întreg universul.

Eram conştient că, în cursul după-amiezii, bărbatul care dăduse peste mine venea uneori şi se aşeza lângă patul meu, un spectru al judecăţii şi vinovăţiei, îi recunoşteam ochii ciudaţi, cu pleoape tremurătoare. Ştiam că era ruşinat şi că asta avea ceva de-a face cu obiectul pe care-l găsisem pe stradă.

- Pleacă, Wolfgang, şopteam. Asigură-te că de data asta îţi funcţionează frânele.

Avea chef de vorbă, deşi nu eram disponibil. Flecărea până şi despre Crăciun. Mi-a spus că părinţii lui erau de loc din Austria, dintr-un loc numit Spitz, districtul Wachau, la nouăzeci de minute distanţă de aeroportul din Viena. Regiune producătoare de vinuri.

- Ştii ce, Rainer, aş vrea să te fi avut prin preajmă în copilărie. M-a îndemnat să dorm. Am auzit, la câteva minute după plecarea lui, zdrăngănitul unei oglinzi sparte. Era un ecou a ceva ce se

petrecuse pe trecerea de pe Abbey Road. îmi privisem imaginea reflectată în oglinda laterală a maşinii, a maşinii lui Wolfgang, şi aceasta explodase într-o puzderie de cioburi reflectorizante. Pe unele le aveam în ţeastă şi acum.
Nopţile erau stăpânite în totalitate de fantomele din America. Peste zi, întins pe spate în patul meu de spital de pe Euston Road, mă aflam îndeobşte pe undeva prin RDG.
Simţeam mirosul de clei din apartamentul Ursulei din Berlinul de Est. Cleiul se făcea din oase de animale, şi Walter îl folosise ca să dreagă trenuleţul de lemn cu roţi roşii.
- Luminile sunt tare strălucitoare acolo, i-am spus lui Rainer. Nu ca lumina Lunii, care e luminaţia nocturnă a Pământului.

Corect, mi-a zis Rainer încurajator

- .Sunt ca becurile de la interogatoriu.

- Ai fost interogat vreodată, Saul?

- Nu. Dar Walter a fost, şi e vina mea.

Transpiram. Transpiram de-o noapte şi-o zi şi eram convins că avea de-a face mai mult cu frica decât cu septicemia.

- Mă bucur să te aud vorbind iarăşi, a spus Rainer şi a potrivit mai bine perfuzia care-mi fusese introdusă în dosul palmei. Cu toate că vorbeşti despre evenimente triste din altă epocă. E adevărat că prietenul tău ar fi putut fi interogat?

- Cred că sunt şanse mari să fie adevărat.

Rainer a încuviinţat din cap, de parcă ar fi fost de acord că acesta era probabil adevărul, lucru care m-a făcut să mă simt şi mai prost.

- Vreau să te faci bine şi să duci o viaţă normală.

- Ce-i aia viaţă normală, Rainer?

- Pot să-ţi răspund cumva din punct de vedere medical. Dar nu cred că asta ai întrebat.

M-am întrebat dacă vorbise cu Wolfgang.

- Ştii că eşti norocos? a continuat el. Ţi-ai rupt splina. Hemoragie internă. Nu foarte gravă, dat fiind contextul.

- Ce e splina?

- Un organ în partea superioară a abdomenului, la stânga stomacului. Are forma unui pumn şi o lungime de vreo doisprezece centimetri. Ţi s-a eliminat chirurgical o parte din splină, nu toată. Chirurgul a vrut să evite riscul infecţiei, însă tot s-a infectat.

Oficiali Stasi, deghizaţi în medici, îmi scanau şi creierul. Imaginile erau
trimise la radiolog, care scria rapoarte menite să fie citite de Rainer. Existau oameni care se uitau la imagini detaliate cu ceea ce se afla în interiorul capului meu. Când l-am întrebat pe Rainer, încă o dată, cum de ajunsese informator, a tras un scaun lângă latura dreaptă a patului meu şi s-a aplecat mai aproape de urechea mea dreaptă, cu care îl puteam auzi cel mai bine. Asta însemna că era nevoit să-mi vorbească dintr-o poziţie ciudată, cu buzele aproape lipite de urechea mea. Am apreciat silinţa pe care şi-o dădea. Voia să înţeleg că era important să-mi aşez bine în minte nişte chestiuni. Că e doctor, nu spion Stasi. Că ne aflăm în Marea Britanie, în 2016.

- Dar când am traversat Abbey Road?

- Ai traversat Abbey Road de multe ori, a intervenit Jennifer.

Câteodată uitam că era acolo şi ea.

- De ce am traversat de atâtea ori?

- Ca să faci sex cu mine, evident.

- Dar când m-a lovit maşina?

- Se fac zece zile.

- Am amestecat atunci şi acum. îngăimam vorbele, ca şi cum aş fi

fost beat.

- Asta fac şi eu în fotografii.

Jennifer şi-a pus haina şi mi-a apăsat uşor nasul cu, credea ea, afecţiune, însă m-a durut.

Rainer părea blând şi de încredere. Era foarte puţin probabil să merite această încredere. Situaţia se încurca şi mai tare fiindcă era din Germania, unde făcuse medicina. N-aveam de gând să-l slăbesc.

- Ai dat declaraţii despre preot şi cei din grupul tău de la biserică, Rainer?

- Nicidecum.

- Nu ai fost singurul. Au existat optzeci şi cinci de mii de angajaţi ai Stasi cu normă întreagă şi şaizeci de mii de colaboratori neoficiali, o sută zece mii de informatori standard şi jumătate de milion de turnători cu jumătate de normă.

Rainer a bătut din palme, ca şi cum ar fi aplaudat la operă.

- Saul, ţi s-a conectat iarăşi creierul!

M-am simţit şocat să aflu că fusese cândva deconectat. I-am explicat că sunt de profesie istoric. Mă întrebam dacă studenţii aşteptau să descui amfiteatrul şi să mă pun pe conferenţiat.

- Cred că fratele tău se ocupă de concediul tău medical, la

universitate.

- Câtă vreme nu le predă studenţilor, e în regulă.

Probabil că zâmbeam, deoarece colţurile gurii mi se ridicaseră. Rainer mi-a povestit cum un informator din RDG îşi turnase un coleg care, după ce se întrecuse cu băutura, se apucase să critice strategiile educaţionale ale statului. Erau lucruri cunoscute. Dar întrebarea mea, despre ce anume e o viaţă normală, îl interesa. Credea că ar trebui să lăsăm deoparte aspectul medical şi să ne concentrăm asupra restului.
- Spune-mi, Saul, cum crezi că ar fi o viaţă normală?
S-a apucat apoi să răspundă la propria-i întrebare. Locuinţă. Hrană. Serviciu. Sănătate.
- Lucrurile astea nu erau de ajuns pentru Luna.
Plângeam şi asudam. Ce mai era? Să trăieşti fără frică. Nu, asta era cu neputinţă. „Să trăieşti cu mai puţină frică", i-am şoptit Lunei. „Să trăieşti cu mai multă speranţă. Să nu te simţi mereu deznădăjduit." Nu-mi dădeam seama de unde se tot iveau lacrimile. Viaţa e şocantă. Şocul însă părea să
meargă mult în urmă, până la accidentul de maşină al mamei. Până în America. Până în Berlinul de Est. Şi înainte şi înapoi şi în toate direcţiile, la dorul de Walter Miiller. Poate că o viaţă normală însemna să bei o bere cu Walter, într-un bar. încă nu mă puteam gândi la faptul că aveam cincizeci şi cinci de ani. Nu-mi văzusem faţa în oglindă de la accident. Oglinda era în interiorul meu. Jennifer îmi revenise alături. Mânca brânză. Brânză sărată de capră. Cred că-i dăduse o bucată şi lui Rainer, care avea un şerveţel de hârtie în mână. Doctorii îşi luau masa de prânz în salon? încă-l suspectam pe Rainer.
Le-am spus amândurora, după un timp, că aş vrea s-o văd iarăşi pe mama.
- Atunci poate că ar trebui s-o vizitezi, a zis Jennifer, care se ştergea acum pe degete cu şerveţelul pe care i-l trecuse lui Rainer.

- E moartă.

Mi-am dus degetele către cap.

- Jennifer, unde mi-e părul?

- Nu te gândi la asta. Vizitează-ţi mama.

Era jocul nostru de odinioară. îl jucaserăm de multe ori în vremea când încă ne iubeam. Jennifer purta o cămaşă neagră de mătase. Din buzunar i se iţea capătul unui creion. I-am simţit izul de piele al genţii când a scos de acolo un caiet. Piele şi mătase. Asta era Jennifer cea vârstnică. Brânza de capră aducea mai mult cu Jennifer cea tânără, din vremea când era vegetariană, gătea curry de cartofi dulci cu Saanvi şi discuta despre infinitate cu orele, în saună, în vreme ce Claudia îşi repeta poziţiile de tai chi.

Creionul se afla acum între degetele ei.

- Văd o alee pietruită şi un castel, am zis.

- Nu aduce a Bethnal Green.
- Heidelberg. O universitate gotică, pe un deal, înconjurată de pădure.
Mâna nu i s-a mişcat peste pagina deschisă în poală.
- E una dintre cele mai vechi universităţi încă în picioare.
Mâna îi era molatică, nemişcată. îmi venea s-o sărut, dar mă temeam să nu plece.
- Credeam că te apuci de desenat...
- Nu-mi place să desenez clădiri, mi-a spus. N-am avut ocazia s-o întâlnesc pe mama ta.
Mi-am atins iarăşi capul. Şi iarăşi.
- Jennifer, sunt urât acum?
Nu mi-a răspuns. Tot nu puteam îndura s-o privesc, dar ştiam că era Jennifer cea adevărată din cauza parfumului de ylang-ylang care o însoţea pretutindeni. Rainer se aşezase pe scaunul vizitatorilor, lângă noua Jennifer cea în etate, ale cărei degete bătrâne strângeau creionul, aşteptând să spun ceva care s-o intereseze. Am aruncat o privire spre picioarele ei. Purta pantofi argintii, cu trei catarame argintii curbate peste laba piciorului.

Botul pantofului drept se odihnea pe botul negru şi lustruit al pantofului lui Rainer.
M-am auzit vorbind pentru creionul lui Jennifer, orice ca s-o fac să-şi mute vârful sandalei de pe pantoful lui Rainer.
Păşesc pe caldarâmul străzii principale din Heidelberg. Un bărbat a întins peste pietre o pătură. Stă pe pătură şi cântă la chitară. La picioare îi dorm trei câini. Chitara pare să atragă şi alţi câini din oraş: îi văd cum îşi croiesc drum spre pătură. Nu cântă decât trei acorduri, dar animalelor le place. închid ochii, calmate de muzica asta atât de simplă.
- Şi mie îmi place muzica simplă.
Jennifer părea voioasă de-a binelea, deci probabil că n-o mai plictiseam. De ce era mereu acolo, la marginea patului?
„Te rog", îi spun bărbatului cu chitara, „ştii cumva unde pot s-o găsesc pe mama?" Clatină din cap şi-mi cere, în şoaptă, să nu aduc în Germania tristeţea mea şi să nu trezesc câinii.
- Jennifer, unde mi-e părul?
îi vedeam mâna mişcând peste pagină. Era nespus de greu să ai o relaţie cu cineva precum Jennifer Moreau. Până şi bolnav, la pat, era de datoria mea s-o distrez.
- Cel puţin am trecut pe lângă măcelăria din Bethnal Green, a zis.
Mi-am lăsat privirea pe caietul ei cu schiţe. Jennifer îl desenase pe bărbatul acela, cu câinii dormind la picioare. Scrisese în creion: „Nu treziţi câinii adormiţi". Numai că unul dintre câini avea ochii deschişi.
La fel erau şi ai mei. Acum, pantoful argintiu îi căzuse lui Jennifer din picior. Cineva trebuie să-i fi desfăcut cele trei catarame.
Rainer dispăruse. Locuia într-un birou, undeva între ziduri.
- Dar n-ai fost s-o vezi pe mama ta, a zis Jennifer şi a rupt pagina din caiet.
- Dumnezeule, Jennifer, e adevărat că erai însărcinată când m-am întors de la Berlin?

A strecurat creionul înapoi în buzunarul cămăşii negre de mătase.

- Să vorbim despre ce s-a întâmplat când te-ai întors din RDG?

Da, aş vrea. Orice, numai să scap de câinii adormiţi din Heidelberg.Pe la sfârşitul lui ianuarie 1989, eu şi Jennifer ne aflam

într-un restaurant italienesc ieftin, pe nume Pollo, în Old Compton Street, Soho. Era deja plin de studenţi de la şcoala de arte St. Martins, aflată la doi paşi, fiindcă oferea clienţilor permanenţi, dar strâmtoraţi, un prânz complet la doar cinci lire. Jennifer mă dusese la Pollo de la prima noastră întâlnire. Felurile precum spaghetti vongole şi penne arrabbiata ne dădeau impresia că ne bălăceam în Mediterana, deşi era în ianuarie şi degetele, sub mănuşi, ne amorţiseră de frig. Jennifer era însărcinată. Mi-a zis că eu eram tatăl. Ne vedeam pentru prima oară de când mă întorsesem din Berlinul de Est. Mi-a zis că voia să păstreze copilul, chiar dacă absolvise facultatea de arte cu calificative excelente. Pleca din Anglia cu intenţia de a se stabili în America. Nu mă gândisem că, la patru luni de sarcină, burta avea să-i crească atât. Poate că era ceva relativ, fiindcă de obicei arăta subţire ca un creion. Cu tot frigul, purta o rochie de un galben pal, fără spate, pe sub un cardigan gros, fiindcă nimic altceva nu-i mai venea. A devorat o farfurie de spaghete bologneze, cu toate că, în principiu, era vegetariană. Cât a sorbit ea din paharul cu apă, am izbutit să dau gata o carafă de vin roşu şi am mai comandat una.

- E aşa, Saul Adler: ne-am despărţit, prin urmare, o să-mi aduc pe lume copilul fără tine.
- E aşa, Jennifer Moreau: mă bucur să abolesc toate tradiţiile. Ţin cu poeţii, cu ereticii şi disidenţii. E corpul tău şi poţi face cu el ce doreşti.

Era o tactică de şoc, fiindcă voiam de fapt ca Jennifer să se mărite cu mine, să trăim şi să ne creştem împreună copilul, însă mă gândisem că mă va respinge (iarăşi) dacă-mi rosteam cu voce tare dorinţele. Am întrebat-o, în schimb, dacă nu voia geaca mea.

Nu mi-e frig.înăuntru la Pollo era, ce-i drept, cald. Toată lumea fuma şi răcnea în vreme ce ospătarii lepădau platouri cu paste aburinde pe mesele de plastic. Un tânăr cu ciuf albastru de mohican îşi stingea ţigara într-un avocado sosit pe farfurie. Era umplut cu ceva roz.
- Ăla-i Otto, a şoptit Jennifer. E un geniu, m-a învăţat o grămadă de chestii.
Otto părea de cam cincisprezece ani, însă avea, potrivit lui Jennifer, douăzeci şi trei. I-a făcut cu mâna. El i-a răspuns şi-a indicat cu un gest dispreţuitor către cocktailul de creveţi din faţă.
- E nevoie de-un bucătar ca lumea! a urlat peste mese.
Jennifer mi-a spus că Otto avea s-o ajute să-şi care la aeroport valiza, peste zece zile.
- Nu pleca, te rog să nu pleci, dar dacă pleci, te ajut eu cu bagajul. Nici măcar nu mi-ai dat adresa ta sau numărul de telefon.
Era de parcă nu mă auzea.
După un timp m-a întrebat despre sejurul în RDG.
Nu s-a arătat din cale-afară de surprinsă când i-am povestit despre relaţia cu Walter Miiller. A ascultat fără să mă întrerupă. Cât vorbeam, o femeie care aştepta, într-un grup de studenţi, să se elibereze o masă a vărsat paharul de vin întins de Otto pe rochia galbenă fără spate a lui Jennifer. Accidentul acesta m-a îndemnat să-i istorisesc cum vărsasem cafea pe unica pereche de blugi a lui Walter.

- Pare un tip interesant. Şi cum a încăput în blugii tăi?

- Cu greu.

- Cum ţi se pare faptul că are nevastă şi copil?

- E nevoit să ducă o viaţă dublă.
- Tu duci o viaţă dublă?
- Nu, am zis tamponându-i cu un şerveţel pata de vin de pe rochie. Mereu am fost deschis cu tine în privinţa sexualităţii mele.
Despre Luna n-am suflat o vorbă.
Era o seară rece şi uscată de iarnă, în Soho. Noi eram furioşi şi buimaci, însă nu ne puteam opri să nu ne atingem. Am pornit pe Frith Street cu braţul trecut peste umerii ei, şi după un timp am

băgat de seamă că braţul ei mă cuprinsese de talie. Avea douăzeci şi patru de ani şi era gravidă. Tremura, cu tot cardiganul de lână groasă pe care i-l împletise Saanvi, dar buzele îi rămâneau moi. Fără să-i mai cer permisiunea de data asta, m-am dezbrăcat de geacă şi i- am aşezat-o pe umeri.

- Ştii, Saul, ai fi un tată bun.

Ne-am trezit, din una în alta, că ne sărutam lângă Ronnie Scott's. Cu poftă. Cu sărutul acela încercam să-mi torn în ea toată dragostea. Ochii mei erau deschişi, ai ei, închişi, gene date cu albastru. Am observat că-şi pusese un cerceluş în nas pe parcursul lunilor în care fuseserăm separaţi. Nu mi-a venit a crede că nu zărisem mica verigă de aur licărindu-i în nara dreaptă cât stătuserăm la Pollo.

- înfloreşti, i-am zis. Părul şi ochii îţi lucesc, sânii ţi s-au îngreunat.
- Te-am avertizat, parcă, să nu-mi descrii niciodată corpul, mie sau altcuiva.

Nădăjduisem că sarcina ei mă va scuti de înţelegerea noastră, dar se părea că nu.

Ne-am sărutat iarăşi. Când am coborât ochii, am văzut un cerşetor, un bărbat aşezat cu câinele lui pe trotuar. Cam de treizeci de ani. Cu un an mai în vârstă decât mine. Mi-a prins privirea şi mi-a răspuns cu o ridicare a degetului mare. în momentul în care mi-am aşezat palma pe pântecul lui Jennifer, mi-a împins-o cât colo. Am continuat să ne sărutăm.

- Voi fi un tată bun, i-am şoptit în urechea rebegită de frig.

- Da. Numai că ai fi un soţ groaznic.

- Nu trebuie să ne căsătorim.

- Eşti deja un iubit groaznic.

Când am început să-i spun că o iubesc şi că vreau să-i fiu alături la naşterea copilului, a ridicat brusc mâna.

M-am gândit că voia să-mi dea un brânci în şanţ, cu cerşetor cu tot, însă făcea semn unui taxi.

*

- Da, a zis versiunea vârstnică a lui Jennifer, ştiam că trebuie să mă îndepărtez de iubirea ta cât mai rapid cu putinţă.

Pantofii îi zăceau lepădaţi pe podea.

- Nu cred că vreunul dintre noi ştia ce face.
- Foarte probabil, a încuviinţat ea, însă mi-am dat seama că vorbea la telefon. Vocea îi era de nerecunoscut, poate fiindcă vorbea cu o persoană la care ţinea. Dragă, dacă ţi-ai pierdut cârdul, s-ar putea să fie la un loc cu cheile, a spus. Uită-te prin toate buzunarele.
După ce a terminat cu telefonul, i-am cerut voie să-i închid cataramele la pantofi. Jennifer a cules de pe jos pantofii argintii şi şi-a săltat pe pat picioarele. Am încercat să fac ceva normal, ca, de pildă, să trec o cureluşă prin cataramă. Dar era o sarcină greu de executat cu perfuzia în braţ.
- Nu din cauză că nu voiam iubirea ta, a zis brusc, e mai degrabă fiindcă n-o simţeam.
- Nu e adevărat, am şoptit, ştiu că o simţeai.
- Aşa e. Mai degrabă era ca şi cum voiam toată iubirea ta, numai că asta n- avea să se întâmple în veci.
Mi-am amintit de portretul meu pus pe peretele din dormitorul ei. Cum îmi înroşise cu carioca buzele şi scrisese dedesubt trei cuvinte.
NU MĂ SĂRUTA.
- Ai şters-o cu fiul meu, i-am reamintit în vreme ce încercam să vâr acul cataramei în locaşul lui de piele.
- Tu te-ai îndrăgostit de Walter Miiller.
O infirmieră îşi făcea turul prin salon. Sunetul unei perdele de plastic fâşâind împrejurul patului. întrebări şi răspunsuri şoptite. Uneori gemete de durere sau râsete stoice.
- E aşa, Jennifer Moreau: l-ai luat pe fiul nostru şi ai tulit-o în America.
- E aşa, Saul Adler: acolo era de lucru. Trebuia să încep de undeva. Abia ieşisem din şcoală. Cum să-mi întreţin copilul?

- M-ai fi putut ruga pe mine.

- Ar fi trebuit să te oferi.

- Am fost prezent la naştere? -Nu.

Pantoful drept era mai mult sau mai puţin încătărămat acum, trei fâşii argintii peste gleznă.

- Numele fiului nostru este Isaac. E corect? -Da.

I-am întors spatele şi mi-am tras peste cap cearşaful alb.
Telefonul a început să-i sune iarăşi. Cel care-o suna găsise cheile, nu şi cârdul. Jennifer râdea, însă vocea îi devenise disperată.
- Dragule, de ce nu-l întrebi pe taică-tău?
Habar nu aveam ce se petrece. Era soiul de iubire despre care nu ştiam nimic. Mi-am atins urechile, încercând parcă să închid toate căile de acces către soiul de iubire pe care-l auzeam în glasul lui Jennifer.Unul dintre spectrele care mă bântuiau pe Euston Road era Luna Miiller. Nu avea formă fizică, dar o simţeam pe aproape. Poate se temea de lupi şi de jaguari şi avea nevoie de tovărăşie. Luna respira aproape întotdeauna cu o anume precipitare, de parcă ar fi dansat sau ar fi alergat. Am întrebat-o dacă venise să-mi spună că reuşise să ajungă la Liverpool. Descoperise că Penny Lane făcea parte din zona urbană cunoscută drept Mossley Hill, unde crescuseră John şi Paul? Sau că Penny Lane îşi căpătase numele după James Penny, negustor şi proprietar de sclavi, care luase apărarea comerţului cu sclavi în parlamentul britanic? Ce credea Luna din RDG despre asta?
Nu mi-a răspuns, şi am început să mă îngrijorez de faptul că respira mereu atât de întretăiat. Pe de altă parte, mă liniştea s-o simt uneori prin apropiere, îmi era dragă, în ciuda felului în care ne despărţiserăm, dar nu voiam să mă gândesc la asta. Am rostit cu voce tare: „Mi-e dragă". Am încercat să mă alipesc de bărbatul care rostea asta, însă nu eram convins că era vorba cu adevărat despre mine. Năluca a fost apoi înlocuită de cealaltă, adică de Wolfgang, dar eram prea ostenit ca să ţin ochii deschişi pentru el. Preferam imaginile din spatele pleoapelor, în special pe cele cu Luna, părul ei lucitor şerpuind împrejurul capului. Arăta ca o lebădă. O lebădă pe Spree. Sânii şi şoldurile îi erau mai mari în aceste amintiri noi pe care le născoceam despre ea.

într-o noapte, când eram cu Luna, am făcut greşeala de a-mi deschide mintea către Wolfgang. Cămaşa lui albă era călcată şi apretată, cu gulerul prins

într- un topaz albastru de forma unui trandafir. Poate că era albastru fiindcă mă uitam la el. Era negru şi albastru peste tot. Părul meu era negru, iar pe dinăuntru eram albastru

.Venise să-mi dea nişte informaţii privitoare la Luna. Buzele îi erau subţiri, uscate, şi vorbind îşi trecea limba peste ele.

- Mi s-a spus că nu mai eşti conştient, dar nu sunt atât de sigur. Capul tău a lovit felina de argint de pe capota Jaguarului meu.

Voiam să plece. Luna ar fi fost de acord. Voia şi ea să scape de o realitate atât de raţională, încât devenea un pic înnebunitoare. Fratele şi tatăl meu erau nebunesc de raţionali. Le plăcea să arate, cu degetele lor bărbătoase, defectele altora. Ale mele. De parcă ar fi ştiut întotdeauna ce voiau să zică. De parcă ar fi ştiut mereu de ce, cum şi ce. De parcă ar fi vorbit mereu fără ocolişuri. De parcă gândurile nu li s-ar fi deformat nicicând. Bărbatul care dăduse peste mine a început să-mi povestească despre automobilul său. Era, se pare, un Jaguar din seria E, de epocă, prezentat pentru întâia oară lumii la Geneva, în 1961. Banchetele erau făcute din piele marmorată de căprioară. Oglinzile laterale şi le cumpărase din Milano. Volanul fusese sculptat în lemn. Cel mai mândru era de ornamentul de pe capotă, înfăţişând un jaguar în plin salt. Nu aparţinuse concepţiei originale a seriei E, dar, vai!, se făcuse bucăţi.

Mi-am închis mintea şi l-am dat afară. Ştiam totuşi că se va întoarce, tocmai fiindcă nu voiam s-o facă. Nişte cioburi din oglinzile lui cumpărate la Milano se aflau în mine. Eram conectat la Jaguar. Se afla în capul meu bandajat.

Primisem de la femeia care aducea căruţul cu masa de prânz un castronel de plastic cu rondele de ananas în sirop. îl păstram pentru Luna.

Asistenta din tura de noapte nu părea deranjată că-i povesteam despre asistenta pe care o cunoscusem în RDG în 1988. I-am spus de dorinţa lui Katrin Miiller de a vedea cu ochii ei Penny Lane.

- Ţi-a fost iubită? -Nu.

- Dar vorbeşti o grămadă despre ea.

- Mă preocupă soarta ei. Are un prieten trădător care i-a oferit o ocazie să evadeze.
- Ce crezi că s-a ales de ea?
- Nu ştiu. Se temea de lupi şi de jaguari. Luna e prescurtarea de la lunatică, am zis şi am început să plâng. Tot timpul se temea. Nu se mai termina cu frica.
Un fragment dintr-un poem pe care nu ştiam că-l ştiu mi s-a ivit în minte. 11- am recitat cu voce tare asistentei din schimbul de noapte.

- „Noi suntem Morţii. Acum puţine zile *Trăiam şi noi, iubeam şi noi, copile..."*

A încuviinţat din cap de parcă m-aş fi purtat normal, ceea ce nu era cazul.
- E de John McCrae, am zis. Un doctor canadian care s-a înrolat voluntar ca mitralior în Primul Război Mondial.
Asistenta m-a înştiinţat că făceam progrese. Am întrebat-o dacă aveau să mă externeze curând. Nu-mi putea spune, dar în opinia ei asta avea să se întâmple, probabil, când eram capabil să păşesc şi să pun ceainicul la fiert fără ajutorul altcuiva. O dată mi-a adus o ceaşcă de ceai „în afara programului" şi a întrebat despre Jennifer. Am observat, pentru prima oară, că accentul îi era irlandez. Mi-a vârât în gură un termometru, în timp ce ceaiul se răcea pe măsuţa de lângă pat.

- Ştii că fosta ta e mai mereu aici, alături de tine? Vorbim toţi despre asta. A tăcut, atentă, cât mi-a luat pulsul.

Mi-am smuls termometrul din gură.

- Nu e fosta.

- Aa, scuze, dar mi-a zis că ţi-a fost iubită în trecut.

- Ne iubim foarte mult.

- Chiar aşa? a zis şi mi-a vârât la loc în gură termometrul. Fosta ta iubită se dă cu o esenţă foarte puternică.

Mi-am tras iarăşi termometrul din gură.

- Ylang-ylang.

- Ai putea să nu mai faci asta?

Mi-a desfăcut degetele de pe termometru şi mi-a zis că septicemia era mai mult sau mai puţin învinsă. Castronul cu ananas se afla lângă ceaşca de ceai. Un mucegai subţire, verde, se întindea peste rondele.

- Să ţi-l iau de aici? Am clătinat din cap.

- Ce ochi albaştri ai, ca pisica mea siameză! Noapte bună, Saul.

Felul în care o spusese. De parcă nu s-ar fi aşteptat să mă mai vadă de dimineaţă

.Două dintre colegele de la universitate făcuseră efortul de a mă vizita. M-am simţit mişcat la gândul că li se păruse că merită lungul drum din Berlinul de Est încoace. Păreau totuşi să-şi fi păstrat proastele păreri despre mine. Vorbeam ori prea tare, ori prea încet, prea repede ori nu îndeajuns de repede. De data asta ochii nu-mi mai erau Oceanici.
Le-am mulţumit pentru ajutorul pe care mi-l dăduseră în cercetarea despre mişcările de tineret începute în Valea Rinului, ca alternativă la cultura Tineretului Hitlerist. Colegele mi-au spus că

erau de la universitatea de lângă Hendon, în nord-vestul Londrei. Era aproape de centura de nord şi de autostrada A41, însă centrul Londrei se afla la numai jumătate de oră de drum pe linia ferată Thameslink şi apoi pe Traseul Nordic. Universitatea se dedicase unei agende ecologice, aşa că luaseră trenul.

Studenţii mei îmi trimiseseră o vedere semnată de toţi şi făcuseră chetă ca să-mi cumpere un buchet de trandafiri de la Asda, de pe Edgware Road. Pe cartea poştală era Lenin, desfăcând grandiosul drapel roşu în bătaia vântului. Cineva îi desenase un şirag de perle la gât, cu un marker negru. Colegele miau povestit despre noul prorector al unei alte universităţi de undeva din Anglia, care-şi punea subordonaţii să-i aducă gustarea la tavă, în birou. Pe tavă trebuiau puse trei macrameuri albe, unul pentru paharul cu apă şi gheaţă, unul pentru platoul cu fructe, de obicei struguri şi pere, şi încă unul pentru paharul suplimentar în care-şi bea cola. La ora ceaiului, cam pe la cinci după- amiază, preferinţa sa, pe lângă ceaşca de Earl

Grey, consta într-un mix de biscuiţi scoţieni, biscuiţi italieni cu alune, biscuiţi englezeşti lipiţi doi câte doi cu gem de zmeură, o feliuţă de pandişpan cu migdale şi glazură de ciocolată (nu mai auzise nimeni de aşa ceva înainte de apariţia lui, dar se părea că numele prăjiturii ar fi Corn de Gazelă) şi un singur rulou crocant, servit cu cremă de vanilie. Gustarea asta de la ora ceaiului compensa pentru austeritatea prânzului său şi-i băga în sperieţi angajaţii. Deţinea un elicopter, glumeau aceştia, şi o casă de vacanţă lângă staţiunea Bath, cumpărată de l

aun oligarh rus. Mulţi dintre membrii catedrei se băteau pentru slujba extrem de avantajoasă de a-i aduce cola şi sushi, întrebându-se însă dacă nu trebuiau cumva să ceară o mărire de salariu pentru că-i pregăteau şi gustarea de la ora ceaiului. Umorul lor era similar cu glumele pe care le auzisem prin RDG.
După ce-au plecat, am aruncat la coş trandafirii.
Cineva i-a cules din coş.
Spre oroarea mea, taică-meu părea să fie bun la suflet. îmi lăsa lângă pat mici daruri. Un bidonaş cu supă făcută chiar de el. Cu prazul şi cartofii tăiaţi atât de grosolan, că n-am izbutit să extrag pic de lichid din recipient. într-o zi mi- a lăsat o cutie cu o ciocolată de casă numită Cornish Clotted Cream. Am luat în palme cutia, înţelegând că-şi amintise că marca asta îmi plăcuse când eram copil. Am simţit, ţinând-o aşa, că începeam să picotesc. M-a luat somnul şi mi-a căzut din mână.
Rainer mi-a spus că tatălui meu, om în vârstă, îi venea greu să bată drumul până la spital, însă nu voiam să-l văd. Nici pe Matt. Şi totuşi Rainer cedase probabil şi le îngăduise să mai vină. Dinţii îi erau foarte albi şi drepţi, deloc britanici, poate mai degrabă nemţeşti. Nu-i puteam spune lui Matt că încercasem s-o vizitez pe mama la Heidelberg, fiindcă m-ar fi luat în râs, îndată, pentru genul ăsta de călătorie. Rainer m-a povăţuit să-i mai dau o şansă tatălui meu, dar tot nu voiam să-l văd. Mă simţeam trădat că-i îngăduia tatei să intre şchiopătând în salon, la diverse intervale de timp. Deşi Rainer era un trădător, se arăta şi el bun la suflet. Ca Walter.
M-am lăsat pe perne, gândindu-mă la bunătatea oamenilor.
Eram tratat ca un copil de nişte bărbaţi de o blândeţe infinită, cu toate că mă apropiam de şaizeci de ani. Ce se întâmplase între treizeci şi cincizeci şi şase? Erau ani împâcliţi de morfină. Matt a adus o fotografie alb-negru. Era cu „noi, băieţii", în nişte leagăne din curtea casei noastre din Bethnal Green. Eu aveam doisprezece ani, el, zece. Părul lui era blond, al meu, negru. îl chema Matthew fiindcă aşa-l chema pe cel mai bun prieten al tatei din gimnaziu. Prietenul ăsta provenea dintr-o familie de quakeri. Potrivit tatei, familia lui

Matthew-colegul fusese o extra-familie pentru el, deoarece credeau în valorile solidarităţii şi demnităţii umane. îi îmbogăţeau viaţa. Mama lui Matthew îl învăţase pe tata să citească şi, ciudat lucru, cum să facă cremă de lămâie. Cred că această extra-realizare, învăţată de la extra-familia lui, îl făcea pe tata să se simtă sofisticat. Făcuse cremă de lămâie pe tot parcursul copilăriei noastre. Obişnuiam să-l privim cu încântare cum rădea coaja de lămâie pe răzătoarea de morcovi. Fratele meu, Matt cel Umflat, numit şi Matty de mama noastră, avusese parte de multe aşteptări la înălţimea cărora să se ridice. Solidaritate socială şi demnitate umană, asta, doar pentru început, în fotografie zâmbeam amândoi, dar zâmbeam fals. Mama abia murise. O nălucă bântuia casa noastră din Bethnal Green, furişându-se în bucătărie printre ouă împuţite şi oase de pui.

- Arătai ca o fată frumoasă, a zis Matt. Iote ce gene lungi. Am

aţipit o clipă, cât să descopăr că şi tatăl meu era acolo.

- Tata a făcut leagănele alea pentru noi.

M-am uitat iarăşi la fotografia cu leagănele pe care Matt mi-o ţinea neruşinat sub ochi.
Leagănele se mişcau înainte şi înapoi. încălţările ni se târau pe pământ. Uşa din dos a casei din Bethnal Green era deschisă. Urma să intrăm curând. Hainele mamei noastre erau încă în şifonier. O pereche de pantofi de-ai ei zăceau sub masa din bucătărie. Purtam şiragul ei de perle pe sub tricou. Matt a săltat din leagăn, apoi m-a împins pe mine până ce m-am ridicat în aer, sus. A început să urle ca un dement, îndemnându-mă să sar din scrânciob de la doi metri înălţime. Nu voiam s-o fac. Nu voiam să mă desprind de leagănul acela. Sari. Sari. Sari. Obrajii lui roşii. Ochii morţi. Gura care răcnea. Mâinile lui mari. Sari. Sari.
Tata a intrat în curte. Umerii îi erau lăsaţi. Părul, nepieptănat. Pe mâini avea coji de ipsos uscat. Lucrase toată ziua cu gletiera şi mistria. Matt îmi dădea câte un şut peste dosul gambelor ori de câte ori leagănul venea spre el. Şi totodată împingea cu atâta forţă, că ameninţa să scoată leagănul din balamale.

Sari. Sari. Tata s-a oprit să se uite. Nu era atent la siguranţa mea, ci agresiv în nemişcarea lui pasivă, printre ghivecele de muşcate şi narcise. Tata a stat şi s- a uitat în gol, în vreme ce fratele meu mă lovea şi totodată mă împingea. îmi amintea de paznicul de lângă lac din RDG. Omul cocoţat pe platforma dintre copaci, pasiv în vigilenţa sa agresivă de apărător al regimului. Sari. Sari. Fusese cât pe ce să sar, ca să mă salvez din leagănul pe cale să se prăbuşească. Până la urmă a trebuit să intervină o vecină. Ştia că abia ne pierduserăm mama şi că tata îşi pierduse soţia. L-a tras pe Matt de lângă leagăn. S-a împotrivit, însă ea l-a ţinut bine, în vreme ce tatăl meu privea în tăcere. Am coborât din scrânciob şi-am fugit în casă, unde mama nu mai era ca să mă ferească de prădători, de bărbaţii ruşinaţi până în străfunduri de neobişnuita mea frumuseţe. Eram unul dintre ei, ori nu? Fratele meu şi-a amânat pentru mai târziu răzbunarea.

M-am întors spre Matt.

- Unde eram când aveam patruzeci de ani? A stat un pic pe

gânduri.

- Nu te prea vedeam pe atunci. Ne mai trimiteai câte o vedere din

vacanţe.

- Da, a gâfâit tata, îţi plăceau prăjiturile din Lisabona şi muzeele

din Paris. A preluat Matt.

- Ne-ai trimis o carte poştală cu cerul înstelat al lui Van Gogh când erai în Arles cu Claudia.

M-am uitat spre marginea patului, să văd dacă Jennifer era şi ea acolo. Spre uşurarea mea, singurul semn că-mi stătuse la căpătâi era pagina ruptă din caietul ei, desenul cu câinii adormiţi în Heidelberg. Doar că toţi câinii aveau ochii deschişi.

Tata şi fratele meu au început să numească ţările pe care le vizitasem. Matt colecţiona timbrele de pe cărţile poştale trimise de mine. Avea doi copii de întreţinut, şi toţi banii şi-i băgase în casa

lor din Anglia. Timbrul preferat era din Bombay, dar îi plăceau şi mărcile poştale greceşti. Mi-am dat seama că încercau cu disperare să nu menţioneze cartea poştală pe care le-o trimisesem din Cape Cod, Massachusetts.
- După aia ai făcut un pic de burtă, a zis Matt. Ai început să stai mai mult la fermă, în Suffolk, şi te-ai apucat să cultivi două soiuri de roşii.
Am fluturat din degete.
- Trei.
- Da, a confirmat Matt. Prunişoarele obişnuite, apoi San Marzano şi cele mari, cum le zice...Cost-ol-uto Fior-ent-ino.

Auzeam răsuflarea şuierătoare a tatălui meu.

- Da, acelea. Mereu ai fost burghezul familiei şi Matt, bolşevicul,

încă se chinuiau să nu ajungă la Cape Cod.

Tata a bătut cu buricul degetului în dinţii săi falşi.

- Şi mai e şi Jack, evident.
Am ridicat braţul spre ochi. Unde era Jack? Aveam în jur o sumedenie de oameni care mă păzeau să nu alunec din lumea asta. Jack ar fi înţeles că numi ceruse nimeni părerea în privinţa acestei corvezi.

Tata a coborât vocea.

- Fiule, ai zis ceva... că m-ai îngropat într-o cutie de chibrituri. Am

încuviinţat din cap.

- Cred că-ţi aminteai un sicriu foarte mic. Bătrâna lui mână a luat-

o pe a mea şi a strâns-o.
în cele din urmă ajunseserăm în Cape Cod, Massachusetts.După un timp, fratele meu l-a condus afară pe tata.
Deşi îmi mai aruncam privirea asupra lui Jennifer, când şi când, nu mă uitam la ea în adevăratul înţeles al cuvântului. Era ceva

dureros de aflat, însă deja mă durea îndeajuns. Fusesem mutat într-o rezervă, departe de urletele de suferinţă ale pacienţilor mai în vârstă, cu demenţă. Propriile mele urlete, în orice caz, mă ţineau treaz nopţile. Jennifer stătea lângă marginea patului, în noua mea cameră single. Un buchet proaspăt de floarea-soarelui se ridica într- o vază la piciorul patului. Purtam acum hainele mele, dar tot nu mă privisem încă în oglindă. Jennifer şi-a luat de pe cap pălăria. Simţeam mirosul de ylang-ylang şi ştiam că-şi dorea să miroasă ca o floare pentru Rainer, nu pentru mine. Stătea lângă mine şi citea o carte.

Am decis să mă uit temeinic la Jennifer. Nu ştiu ce anume voiam să descopăr. M-am uitat mult la femei pe furiş, evident, mama mi-e îngheţată în minte la vârsta morţii ei şi am avut, în viaţă, parte de multă atenţie din partea femeilor, însă niciodată nu mi-am spus: „Gata, acum o să te uiţi la o femeie". Mai ales la una pe care-mi era interzis să o descriu.

- Arată-mi faţa, Jennifer.
- Asta mi-e faţa.

Când am privit-o într-un târziu, am icnit şi mi-am ascuns capul sub cearşaf. Chiar avea o altă faţă. O faţă mai tristă şi mai molatică. Riduri sub ochi şi în jurul buzelor. Faţa alungită i se mai rotunjise. Din bărbie îi ieşeau două fire de păr argintiu.

„Nu eşti Jennifer", am şoptit în pernă. Spectrul ylang-ylangului stăruia în aer. Când mi-am ridicat mâna în faţa ochilor, am contemplat-o îndelung şi mi-am dat seama că, şi ea, era o mână pe care n-o recunoşteam. Când am pus-o pe abdomenul cusut şi bandajat, am dat peste pliuri de carne unde altcândva fusese o zonă plată. Pântecul

mi se preschimbase în burdihan. Voiam
să-m

iajung corpul din urmă. Am băgat sub pijama braţul cel nou şi mi-am atins penisul, pe care mi s-a părut că-l recunosc, la fel şi testiculele. Mi se părea familiar şi părul pubian. Am ridicat mâna spre piept şi am simţit părul de acolo, moale şi plăcut la atingere. Mi-am atins sfârcurile, pe stângul şi pe dreptul, apoi am închis ochii.

- Jennifer? -Da.

- Mai spune-mi o dată câţi ani ai.

- Cincizeci şi unu.

- Şi câţi am eu?

- Cincizeci şi şase.

Am ridicat aşternutul de pe cap şi m-am uitat fix în ochii ei, care nu mai erau ochii femeii pe care o ştiusem cândva. Toată frumuseţea ei, pe care nu mi se îngăduise s-o descriu, se făcuse praf şi pulbere în spaţiu şi timp.

încă citea.

- Ce s-a întâmplat cu tinereţea noastră, Jennifer? Am auzit-o cum

întorcea paginile.

- Asta e o întrebare bună, Saul. Ce vârstă crezi că ai?

- Douăzeci şi opt.

- Atâta aveai când eram împreună.

- Ce făceam atunci?

- Te pregăteai să te duci în Berlinul de Est.

- Jennifer... unde te-ai dus?

- Cum adică? Am făcut şcoala de arte, m-am mutat în America, munca mea m-a dus peste tot prin lume, apoi m-am întors acasă.

- în Hamilton Terrace?

- Nu. Acolo am locuit în studenţie. M-a cuprins un fior.

- Am risipit atâta timp, Jennifer.

- Poate tu, a zis şi a întors încă o pagină.

- Unde ai fost, în America?

- Ştii unde.

- împreună cu mine?

- Nu. Asta s-a întâmplat mai târziu.

- Ai zis noi.

- Da. Am fost în Cape Cod, cu fiul nostru.

- Ce drăgălaşă erai, Jennifer. Purtai sandale făcute din cauciucuri de maşină. Şi un chimono cu un dragon brodat pe spate.

- Da, a zis ea, îmi amintesc de sandale şi de chimono. îmi amintesc şi de tine, Saul. De părul tău lung, negru, de pielea măslinie, de pometi şi de buze. Tare ne era poftă unul de altul.

Am întins spre braţul ei nou, îmbătrânit, braţul meu nou, îmbătrânit.

- Dar spune-mi, Jennifer, de ce m-ai refuzat când te-am cerut în căsătorie? Fiindcă ştiai că sunt atras de bărbaţi?

- Nu. Deloc. Ştiam că-ţi place şi de mine.Atunci de ce?

Ştii de ce

.Când am cerut-o pe Jennifer în căsătorie mă uitam pe uşa dormitorului, care se deschisese cumva de capul ei cât făcuserăm dragoste.

Colega ei de apartament, Claudia, tocmai ieşise din saună ca să oprească ceainicul care forfotea în bucătărie. Era goală, în afara unui prosop roz înfăşurat peste cap. Abdomenul îi era plat şi bronzat. La ea mă uitam când am cerut-o de nevastă pe Jennifer. Voiam să nu rămân în pană de opţiuni, chiar dacă vorbele pe care le rosteam ar fi trebuit să elimine opţiunile. Jennifer nu voia nici ea să renunţe la opţiuni. Exista o scrisoare, o invitaţie cu aspect oficial din America, împăturită între filele paşaportului ei. Ştia ce valoare aveau lucrările pe care le pregătea pentru expoziţia de absolvire şi că acestea aveau s-o poarte departe de Marea Britanie şi de mine. Avusesem de gând să- i stopez imensa ascensiune în carieră atât de timpuriu? Poate, dar atunci de ce mă asigurasem că mă vede uitându-mă la Claudia? Aş fi vrut să-i spun că şi eu am ochi. Jennifer mă privea întotdeauna prin lentilele aparatului de fotografiat. Mă trezeam adesea cu buzele lipite de genunchii ei, fiindcă dormea ciudat, oblic, cu camera foto în mâini. Câteodată mă prefăceam că dorm, apoi deschideam ochii fără veste, ca s-o surprind. Jennifer îşi făcea o carieră din uitat. La mine.

- Nu doar la tine, a zis Jennifer cea vârstnică, mă uitam mai mult la prietena mea, Saanvi. Fotografiile cu ea mi-au asigurat rezidenţa în State. De ce nu mă întrebi ce aparat foloseam pe atunci?

- Spune-mi.

- Lucram cu un Leica M2, cel mai bun la vremea aceea. Era al

tatei.

- De ce eşti aici, cu mine, Jennifer?

- De ce crezi, Saul?

- Chiar nu ştiu.

- Ba ştii.

- Mai spune-mi o dată.

- Fiindcă eşti tatăl copilului meu. Isaac a murit în America, la patru ani.

- Ştiu, ştiu că a murit. Dar cum s-a întâmplat?
- N-a ştiut nimeni că are meningită. Nici doctorul. Nici eu. S-a întâmplat foarte repede. Ne-am înmormântat împreună fiul.
- Of, Jennifer. Vino mai aproape.

I-am luat mâna. I-am sărutat-o. Apoi i-am pus palma sub tricou, pe piept, cu mâna mea deasupra.

- Serios, am zis, n-aveam nici cea mai vagă idee cum să fiu bărbatul pe care-l doreai tu. Abia am început să simt lucruri, şi nici măcar nu ştiu în ce an sunt.

I-am cuprins degetele noi, îmbătrânite, între degetele mele noi, îmbătrânite. Simţeam amândoi cum îmi bătea inima, nebuneşte. Am stat aşa o noapte întreagă, cu palma ei pe pieptul meu, aproape de inimă, cu palma mea deasupra, cu părul ei argintiu căzându-mi pe obraji. Era nespus de alinător să nu fiu lăsat singur cu spectrele pe timpul nopţii.

- L-ai luat în America pe fiul nostru, am strigat fără veste. L-ai răpit, mai mult sau mai puţin, pe băiatul nostru.

Soarele se ridica peste Euston Road. Vedeam amândoi fâşii de portocaliu printre jaluzele.

- E aşa, Jennifer Moreau - vocea îmi era surprinzător de puternică: Nu te-am iertat.

Nici eu nu te-am iertat, Saul Adler

.Mâinile noastre erau încă împreunate. în ce mă privea, aş fi putut să şi mor în clipa aceea.

- Nu mi-l amintesc pe Isaac. Nu-i văd faţa.

- O să se întoarcă.

- Nu cred că aş putea îndura.

- O să supravieţuieşti.

Am privit-o în ochi. Vreme îndelungată. Am văzut că ea supravieţuise, dar era diferită acum.

- Spune-mi despre ylang-ylang.

- E o floare, un fel de antidepresiv şi afrodiziac. Creşte în pădurile tropicale din Indonezia şi Java.

Probabil că am dormit amândoi o bucată bună de timp. E adevărat că mi-a revenit în memorie chipul fiului meu. I l-am descris, iar ea a spus:

- Da. Da, aşa e. Să continuăm cu discuţia despre America?

- Promiţi că n-o să pleci?

- Promit, a zis. N-ar fi cinstit, fiindcă tu nu poţi pleca nicăieri.

Jennifer are douăzeci şi opt de ani, iar eu, treizeci şi trei. Fiul nostru e bolnav. Suntem în anul 1993. îi mai rămân câteva zile de trăit, însă noi nu ştim asta. Am luat primul avion disponibil până la Boston, apoi feribotul. Mă aşteaptă o maşină în portul Provincetown. Mi-am ţinut în braţe fiul bolnav, într-o odaie din casa de lemn aflată în Wellfleet, Cape Cod, vreme de cinci ore. E aproape seară şi Jennifer îmi sugerează să ies în grădină, la o gură de aer proaspăt. Mă întind sub un cireş, în grădina casei din Cape Cod. în grădina alăturată e o femeie, are cam douăzeci şi şase de ani. Cântă la violoncel pe platforma de lemn. Aceeaşi bucată, iarăşi şi iarăşi. E o plăcere să-i ascult încercările de a învăţa limbajul muzicii. Zumzăie de viaţă şi de speranţă. Femeia ridică ochii de pe instrumentul gigantic, cu arcuşul în mână, spinarea foarte dreaptă şi încordată, şi mă vede întins sub copac. Flutur alene din mână. îi

spun c-o să mă duc să înot în golf. E ora fluxului. N-ar vrea să înoate cu mine?

Ba da, ar vrea. Vrea să înoate cu mine. Se ridică, mâna i se sprijină uşor pe corpul violoncelului, care pare singuratic acum de la absenţa corpului ei.

Aştept să apară iar, necrezând că va reveni, însă revine. Părul arămiu îi luceşte în soare, ochii verzi îi scânteiază, parcă ar fi fosforescentă, ca un licurici sau muşchi de copac în stare să licărească în bezna nopţii. Delirez de epuizare şi mi-e teamă. Nimeni nu pare să ştie ce nu e în regulă cu fiul meu. Femeia păşeşte prin boschetele în care a fost tăiată o arcadă şi, intrând în partea noastră de grădină, se opreşte şi tresare puternic. întorc capul ca să văd încotro se uită. Jennifer e în spatele meu, sub cireş. S-a iscat vântul. Florile cad ca o ploaie roz.

- Da, a zis Jennifer cea vârstnică. V-am văzut pe amândoi cum aţi apucat-o spre plajă.- îmi ieşisem din minţi, am şoptit din patul meu de spital de pe Euston Road.
Femeia fosforescentă, cu păr arămiu, m-a luat de mână şi am intrat în apa puţin adâncă a golfului, cu crabii săi micuţi şi ierburile plutitoare. S-a apucat să-mi povestească totul despre ea. N-am scos o vorbă. Eram mulţumit că nu trebuia să vorbesc despre fiul meu bolnav. Femeia era în vacanţă şi închiriase casa de alături. Studia literatura la Harvard şi cânta la violoncel într-o orchestră. Principala ei sarcină, în acea vară, era să înveţe bucata muzicală pe care o auzisem repetată în grădină. în câteva săptămâni urma să aibă un concert în Boston. Era deschisă la minte, interesantă şi aprecia atenţia şi tovărăşia bărbatului care o asculta. După toate aparenţele, bărbatul avea tot timpul din lume să fie cu ea, să înoate, să adune scoici şi să se bălăcească în apa călduţă. Soarele îi strălucea în părul de aramă. Ne-am pus pe burtă în apă, cu umerii atingându-ni-se, uitându-ne de acolo la coastele nisipoase, la stuful alb şi la familiile care-şi întindeau merindele pentru picnic. Parcă era un piton demonic cu ochii ei scânteietori şi picioarele lungi, bronzate, cu mâinile delicate, dar de o forţă înşelătoare întinzându-se spre mine sub cerul imens, american. Abia ce sosise în Wellfleet, Cape Cod şi nu ştia nimic despre fiul meu, Isaac, care nu se simţea bine şi n-avea să supravieţuiască, deşi pe atunci nu ştiam asta. îmi plăcea că trăia într-o altă realitate cumva, una alcătuită din cărţi, muzică, primele zile de vacanţă şi un concert care aştepta în viitor.
Era mult diferită de propria-mi realitate, deoarece curând, foarte curând, aveam să trecem prin riturile funerare ale fiului nostru.
- Nu, a zis Jennifer cea vârstnică, aşezată alături, nu era nici un piton, n-o face pe ea ce erai de fapt tu. Erai şarpele din bălării. Ai plecat când aveam mai multă nevoie de tine.
- Erai anti-nevoie, i-am replicat cu răceală. Era chestia ta, că n-ai nevoie de mine.
- N-avea nici un sens să fiu dependentă de tine, a spus retrăgându-şi mâna. Ai fost anti-dependenţă de la început.
- E aşa, Jennifer Moreau: de aceea ai şi fost atrasă din primul moment de mine.

Jennifer şi-a dat peste umăr o şuviţă de păr argintiu. în întuneric i-am zărit frumuseţea, armonia şi graţia.
- E aşa, Saul Adler: am făcut un copil la douăzeci şi patru de ani. Isaac a fost zi de zi cu mine, cât am lucrat. Eram fericiţi. Ne iubeam. îl iubeau mulţi alţii. A murit în braţele mele şi tu erai la zece minute distanţă, însă nu ai fost acolo.
Telefonul îi bipăia.
- Nu răspunde, am rostit, acum cu vocea dură ca oţelul. Abia am început. Suntem pe cale să descoperim ceva interesant. I-am smuls din mână telefonul ţiuitor şi am continuat ţipând iarăşi: L-ai luat în America pe fiul nostru!
S-a ridicat şi-a dat să plece. Uşa era deschisă, şi-am văzut-o cum îşi croia drum pe coridorul lung şi nepământean către ieşire. Tocurile îi ţăcăneau pe podea.
- Se poate spune că mi-ai răpit fiul, am strigat după ea. Ar fi trebuit să rămânem împreună, ştii că-i aşa.
Jennifer şi-a văzut de drum.
- Suntem legaţi, am răcnit, surprins de volumul vocii mele.
S-a întors pe călcâie şi-a luat-o brusc la fugă înapoi spre mine, cu atâta forţă şi hotărâre, că m-a îngrozit.
- Tu, a zis, nu ştii nimic. Nimic. Nimic. Nimic despre mine şi nimic despre tine.
Suspina acum. S-a aplecat şi m-a plesnit peste mână până ce i-a căzut telefonul. Când s-a oprit ca să-l ridice, am ştiut în momentul în care mă cuprindea picoteala, care se ivea adesea când situaţia devenea copleşitoare, că Wolfgang plătise pentru rezervă. Avea ceva de-a face cu telefonul.

Rainer a apărut, venind din bârlogul lui din străfundurile spitalului. A tras-ope Jennifer de lângă pat şi a dat-o afară din lumea mea.

Vorbea la telefon acum, în lumina stranie a coridorului. I-am auzit zăngănitul brăţărilor de la încheietură. Părea să vorbească cu un adolescent.

- Dacă ţi-ai pierdut cârdul, trebuie să te duci la bancă cu paşaportul şi să scoţi nişte bani.

După ce mă bălăcisem în golf cu acea tânără cu părul de aramă, îmi povestise despre melodia pe care o învăţa pentru concert. S-a dovedit a fi un cântec popular scoţian. Repeta versiunea Ninei Simone, urmând să-l acompanieze pe pianist la violoncel. Mi l-a cântat pe drumul de întoarcere prin stufăriş. Primul vers era „Negru e părul iubitului meu drag". în acea zi, când o trădasem pe Jennifer sub cireş, descoperisem în mine o cruzime teribilă. M- am uitat la ea acum, sprijinită de perete pe coridor, cu brăţările scânteindu-i pe braţ.

- Nu, să nu faci asta, a zis Jennifer în telefon, cu voce domoală. Cere-i nişte bani lui taică-tău până rezolvi.Wolfgang aştepta încă să stăm de vorbă. Am ştiut că trebuia să-mi fac timp pentru el auzindu-i oftatul de după vaza cu floarea-soarelui. Coama lui de păr cărunt, ca de lup, ar fi băgat-o în sperieţi pe Luna. Stătea lângă pat, cu un pardesiu cafeniu pe umeri şi pleoapele zvâcnind, îngânându-mi numele.

Soorl. Soorl. Soorl.

Era agitat, iar vulnerabilitatea lui mă făcea pe mine mai îndrăzneţ.

- Da, ne-am mai întâlnit, Wolfgang. Te scăldai în lacul lui Erich

Honecker.

Ştiam că prefera să înoate pe spate şi că era extenuat din cauză că inventase fenomenologia, alături de Husserl şi Heidegger.

- Nu mai eşti directorul universităţii?

- N-am fost niciodată aşa ceva. Mă ocup de nişte fonduri de

investiţii. Tăcere şi oftaturi dinspre Wolfgang.

Jaguarul lui mă izbise în cap pe Abbey Road şi călătorise cu mine în Berlinul de Est, însă se afla deja în capul Lunei. Acolo voia regimul să se afle jaguarul ei. înăuntrul minţii ei. Şi noaptea ameninţa s-o târască afară şi s-o pedepsească pentru gânduri. Simţeam, foarte aproape, răsuflarea Lunei: era prin preajmă. Voiam s-o liniştesc, fiindcă aveam impresia că ştiu cum, dar nu mă asculta. Voia să dea râul Spree pe fluviul Mersey şi-ar fi făcut orice ca să ajungă acolo. „Bang. Te iubesc. Rock and roll. Eşti iubitul meu acum. Ah, dacă ai şti şi tu să dansezi", îmi spusese, „am putea încerca un pas de deux, adică «pas în doi»." Cu ajutorul altcuiva, care s-o ajute ridicând-o, ar fi putut realiza mai multe decât singură.
Nu ascultasem.
Wolfgang se scotocea prin buzunarul pardesiului. A găsit ce căuta. O batistă. O batistă cu pătrăţele alb-albastre, împăturită frumos sub formă de pătrat. Mi- a întins-o mie, dar nu ştiu de ce. „Are un secret", i-am şoptit Lunei, care era cu siguranţă prin preajmă. Mi-am şters ochii cu batista, în vreme ce el cădea pe gânduri. Gânduri grele. Atât de grele, că şi-a coborât în piept capul argintiu.

- Dar, Soorl.

Unde era infirmiera cu morfina? A ridicat capul.

- Vreau să vorbim despre felul în care ai trecut strada. Nu e ca să mă dezvinovăţesc pe mine sau ca să te cert. E altceva.
I-am înapoiat batista. A băgat-o la loc după un timp, un proces de o încetineală agonizantă. A aruncat o privire în jos, spre pantofi, apoi a săltat capul şi m-a privit.

- Da, Wolfgang, o să-mi spui că am fost neatent, îi vedeam ochii

lucind în întuneric.

- Nu. A fost o acţiune deliberată din partea ta. Nu ai fost deloc neatent. Ai avut multă grijă, de fapt, să te laşi călcat.

I-am spus cu răceală că asigurarea va acoperi costul reparaţiilor la maşină.

- Dar reparaţiile la mine însumi?

A ridicat braţul drept ca să arate spre braţul stâng, pe sub pardesiul pus pe umeri. Era pus în ghips până sus, la umăr. S-a aplecat în faţă ca să mă pot uita mai îndeaproape. Ochii îi zvâcneau fiindcă avea o tăietură mică în susul pleoapei, care-i fusese cusută, şi mai avea alte cicatrice, înroşite şi recente

.Mi l-am amintit pe Walter trăgând de braţele lui Wolf în lac. Cum ne dusese Wolf acasă cu maşina, cu o singură mână pe volan, şoptindu-şi amândoi în timp ce mă prefăceam adormit.
Nu-i pasă de viaţa lui, aşa că nu-i pasă de vieţile altora.
Wolfgang stătea neclintit pe podeaua lustruită a rezervei mele de spital.
încă o auzeam pe Jennifer vorbind la telefon. Negru e părul iubitului meu drag. Cred că auzise cântecul în vreme ce mă întorceam la cabana de lemn.
- Felul în care ai traversat... aproape că ai reuşit. Ai supravieţuit numai fiindcă a donat cineva sânge pentru tine.
îmbujorarea fatală începea să-mi palpite în corp. Mă îmbujoram cu ajutorul adrenalinei şi al sângelui unui străin. Venele dilatate din obrajii mei îi transmiteau lui Wolfgang că-mi venea să intru în pământ de ruşine. Am încercat să respir. Am simţit gust de cocleală în gură. Accidentul mamei şi accidentul meu îmi erau încă nedesluşite în minte, la fel ca moartea lui Isaac, pe care n-o puteam încă simţi. Voiam să mor de ruşine, şi totuşi insistau să mă ţină în viaţă. Trebuia să trăiesc. Trebuia să trăiesc acest moment acum, cu Wolfgang. Nu cred că dusesem o existenţă normală de la moartea lui Isaac, sau de când îl cunoscusem pe Walter şi familia sa. în ziua aceea, când trecusem pe zebră, fusesem un om făcut bucăţi.
Probabil că am rostit asta cu voce tare.
- Eram un om făcut bucăţi.
- Da, a zis Wolfgang, deţin fotografia aceea.
La trei ani după moartea lui Isaac şi după ce eu şi Jennifer ne despărţiserăm cu adevărat, am făcut un pelerinaj ca să văd prima expoziţie personală a lui Jennifer, la o galerie din Chelsea, Londra. Era noaptea vernisajului şi nu fusesem invitat. Când Jack îmi trimisese un articol decupat din ziar despre expoziţie, decisesem să pătrund nepoftit. S-a oferit să mă însoţească, însă i- am respins tovărăşia.
Pretextasem că, dacă Jennifer Moreau şi cu mine ne-am fi ucis unul pe celălalt, era mai bine să nu pară complice.

toaletă, cu blugii în vine, mi-a căzut din buzunar un marker. L-am cules şi am scris pe peretele toaletei, cu litere mărunte. M-am uitat apoi la ce scrisesem şi mi-am dat seama că eram beat.
un om făcut bucăţ a fos aic
Mă clătinam deja când m-am întors la expoziţie. Nimeni nu a onorat măcar cu o privire năluca beată care o bântuia. Dădusem pe gât deja două halbe de bere Guinness într-un pub irlandez de lângă galerie, înainte să vin. Să fii atât de neînsemnat şi totuşi să fii subiectul artei lui Jennifer era greu de îndurat. în acelaşi timp, nu înţelegeam ce fel de semnificaţie căutam. Nu voiam să fiu tipul care-i duce poşeta. Nu eram decât modelul unui artist; la ce mă aşteptam, să fiu băgat în seamă, ridicat în slăvi, să mi se mulţumească public? Pe de altă parte, fuseserăm iubiţi. Eram conectaţi, intim şi tragic. Ce cutam aici, singur? Asta mă întrebase şi Jack. „De ce să te duci singur?" îmi oferise
sprijinul său şi îl refuzasem. însă, cel puţin, nu mă putea vedea acum, neinvitat, invidios şi întărâtat. Eram pe toţi pereţii, şi totuşi numele nu-mi fusese trecut pe lista cu invitaţi.
*
Apoi m-a văzut. Totul a devenit lent şi bizar. îi simţeam bătaia inimii şi ştiam că o putea simţi pe a mea. A păşit, în rochia ei albă, spre mine. Mulţimea s-a desfăcut în calea ei când s-a îndreptat spre locul unde mă oprisem. Era muritoare, eram muritor, Isaac era muritor şi el (Dumnezeule!), însă arta ei era nemuritoare şi acoperea toţi pereţii din sală. Ştiam că în viziunea ei arta în sine era mai mare decât eu însumi şi decât ea, dar arta nu mă interesa chiar atât de mult. A ajuns faţă în faţă cu mine şi totul s-a făcut linişte, greaţă şi nemişcare. O auzeam cum inspiră şi expiră şi am văzut-o aievea (iarăşi) în prag, după ce mă alungase din apartamentul ei, cu aparatul de fotografiat în mână. Rămas-bun, Saul. O să fii mereu muza mea.

Tremuram din tot corpul.

- Bună. Saul. Ce cauţi aici?

- Sunt deja aici, Jennifer, am zis arătând spre fotografiile de pe pereţi.

Am ridicat privirea şi-am mai văzut o imagine. Cea cu mine traversând, la douăzeci şi opt de ani, Abbey Road.

- Asta e poza Lunei.
- Păi, i-ai dat poate o copie, dar fotografia e făcută de mine, a spus râzându- mi în faţă. Am cărat totuşi o scară pe Abbey Road, cale de o milă, ca să fac poza asta.

Femeia curator, cea care ţinuse discursul, s-a înfiinţat fără veste lângă ea. Era protectoarea lui Jennifer, câinele ei de pază.

Presupun că erau la mijloc ogroază de bani.
Şi-a lăsat o palmă pe braţul lui Jennifer şi m-a invitat să mă mai uit o dată pe pereţi. De data asta am observat că mai erau şi alte fotografii acolo.
Puzderie.
Jennifer din profil, goală şi însărcinată, în pragul casei de lemn; Isaac, pe plaja din Wellfleet, îngropându-şi picioruşele în nisip; Isaac păşind în umbra mamei lui care făcea poza, de parcă i s-ar fi întors în pântece; noii, dar străvechii pumni ai fiului nostru, înălţaţi furioşi spre urechi; cireşul din grădină cu abundenţa lui de flori şi, dedesubtul lui, un trenuleţ de lemn; un violoncel abandonat pe platforma unei verande; un pantofior ornat cu scoici din golful Wellfleet şi, când m-am uitat mai bine, am văzut că scoicile alcătuiau un I, prima literă a numelui lui Isaac, şi că acelaşi I era scris cu pietricele pe nisipul plajei. Venise fluxul şi I-ul se pierdea în mare; un alt I trasat cu un băţ pe coastele nisipoase ale plajei Marconi, o unică vocală ciugulită de un pescăruş, de parcă ar fi simţit un viermişor fojgăind pe sub nisipul pe care fusese încondeiat I-ul.
Jennifer Moreau a arătat spre pereţi.
- Nu e despre tine. E despre mine.Wolfgang părea agitat şi surescitat. Pleoapa vătămată i se zbătea. Se dăduse cu o apă de colonie care mirosea a piele - poate pielea de căprioară a banchetelor Jaguarului acum defunct.
- Deţin fotografia aceea, a şoptit iar cu vocea lui afectată, e una dintre achiziţiile mele cele mai îndrăgite.
- Nu m-a întrebat niciodată, am zis simţind cum mi se întoarce în corp o parte din suferinţa fizică. Mereu m-a respins, dar voia să mă posede.
A aşteptat răbdător cât infirmiera irlandeză mi-a administrat morfina.
- Te-am văzut înainte să te văd pe Abbey Road, a spus Wolfgang atingându- şi gâtul cu mâna care nu era în ghips. Deţin un Jennifer Moreau.

Am sorbit recunoscător morfina în rezerva mea de spital, timp în care asistenta s-a prefăcut că se uită pe pereţi. Ştiam totuşi că era atentă la mine, ca femeia care-i dăduse lui Walter o conopidă în ziua sosirii mele în RDG. Şi ea se prefăcuse că se uita în altă parte în timp ce mă cerceta intens cu privirea.

- Cică mă duc acasă într-o săptămână...? A încuviinţat absentă.

Wolfgang devenise tot mai frământat. Umbla încoace şi-ncolo prin cameră cu pantofii lui lucioşi de bancher, oftând şi scrâşnind din dinţi.

- Wolf, pot să te întreb ceva?
- Da, Soorl.

- Am plantat vreodată roşii împreună, noi doi? A clătinat din cap.

- Nu-s genul care grădinăreşte.

- Cred că nici el nu e genul care grădinăreşte.

- Cine e „el"?

- Nu ştiu. Se ţine deoparte. Păstrează distanţa.

Durerea fizică dispăruse datorită morfinei. Şi totuşi plângeam.

Wolfgang a făcut un pas înainte, cu altă întrebare.

- Ai familie?

- Da. Un frate.

Vestea a părut să-l agite. Mi-a venit în minte că mă credea pe moarte. M-am şters pe la ochi cu cearşaful. Wolfgang mi-a oferit iarăşi batista lui, dar am refuzat să o iau. Am explicat, după o vreme, că fratele meu mă moştenea legal.

- E un bandit, am zis. O să încerce să pună mâna pe casele, acţiunile şi achiziţiile tale.

Nu i-am spus că tata ne crescuse, pe fratele meu şi pe mine, în spiritul socialismului, îndemnându-ne să fim extrem de principiali

şi să nu exploatăm niciodată pe nimeni cu scopul de a ne îmbogăţi.
Wolfgang a ridicat faţa spre tavan.
- Presupun, a spus, că atunci când ai trecut strada am asistat la un moment de disperare.

Presupun că da

.Ştiam amândoi că vorbea la telefon când dăduse peste mine. Cred că aştepta să-i atrag atenţia. Stătea acolo tăcut, ca o fiară argintie rănită, veghindu-mi somnul, temător că familia mea avea să-l dea în judecată. încerca acum ca în locul disperării mele să-mi obţină tăcerea. Când i-am acceptat într-un târziu batista, i-am spus că nu-mi stătea în fire să-i învinovăţesc pe alţii. Era partea cea mai bună a nepăsării mele. A părut uşurat şi mi-a spus că puteam păstra batista. Nu, n-o voiam. I-am spus să se ţină bine de posesiunile şi achiziţiile sale. Aveam, pentru început, Jaguarul lui în interiorul ţestei. Oglinda lui laterală, în care văzuse imaginea omului făcut bucăţi traversând, se spărsese. O mie unu cioburi îmi pluteau înăuntrul capului.
Mă uitasem la reflexia mea în oglindă, şi reflexia căzuse în mine. Nu doar starea mea de letargie îl preocupa pe Rainer. Urma, se pare, să fiu hrănit ceva mai târziu cu ajutorul unor tuburi care aveau să-mi fie băgate prin nări. Era cazul să mănânc una dintre plantele de floarea-soarelui? O întrebare pe care voiam să i-o adresez prietenului meu Jack. Lui îi era mai mereu foame, mai ales după o zi petrecută în grădină. Uneori mă temeam că Rainer, la fel ca asistenta din tura de noapte, nu se aştepta să mă mai vadă de dimineaţă. Unde credeau ei c-o să mă duc? Să-i ofer sărutări lui Jack, plată în schimbul muncii lui?M-am uitat în oglindă, întâia oară de la accident. „Dispari naibii, nu te suport", i-am zis bărbatului între două vârste care îmi întorcea uitătura. Părul îi fusese ras. Era un craniu. Ochii, fărâme de albastru pe faţa palidă. Pomeţi înalţi. O tăietură pe obraz şi una pe buză. Sprâncene argintii. Unde-ai dispărut, Saul? Toată frumuseţea aceea, făcută zob. Cine eşti? Ce limbi vorbeşti? Eşti un fiu, un frate şi un tată? Eşti o achiziţie? Cum te înţelegi cu colegele de serviciu? Ce rost au ele, în opinia ta? Ce rost ai tu, în opinia ta? Eşti acolo ca să faci ceva pentru ele? Sau ele sunt acolo să facă ceva pentru tine? Eşti un spin în talpa ambiţiei lor, sau ele unul în talpa ambiţiei tale? în ce chip vă stânjeniţi, opuneţi, blocaţi sau sprijiniţi reciproc? Cum votezi? Eşti un istoric bun? Ai jucat vreodată fotbal? Crichet? Tenis de masă? Eşti curios în privinţa altor persoane? Sau păşeşti aţinându-te pe muchia exterioară a vieţii, indiferent, distant,

mă mai uit o dată la basorelieful cu

astronautul intitulat Omul învinge spaţiul şi timpul. Arăta nobil, tânăr şi decis. Dacă-şi punea mintea, ar fi fost în stare să se învârtă pe orbită în jurul Pământului şi să înşele gravitaţia, dar era totodată îngheţat, fixat în trecut. Timpul trecea cu viteza melcului. Timpul se târa. Aerul rece muşca din obrazul meu proaspăt ras. Am intrat în vorbă cu un bărbat în vârstă care mânca supă cumpărată dintr-o rulotă-chioşc parcată pe trotuar. Mi-a spus că îşi trăise mare parte din viaţă în Est. De când cu reunificarea, dispăruse orice urmă de solidaritate. Nu-i păsa nimănui că în familia lui rămăseseră toţi fără slujbe. Nu avea bani să călătorească şi nu-ş

ipermitea să facă cumpărături în supermarketurile bine aprovizionate ale Vestului. Dacă era după el, ar fi ridicat la loc zidul, numai că de data asta de doisprezece metri înălţime. M-am uitat la ceas. Timpul izbutise, cu chiu, cu vai, să se scurgă. Am luat un taxi până pe Kurfiirstenstrasse, numărul 58, unde stabilisem cu Walter să ne vedem la Café Einstein, o veche cafenea vieneză, lăsându-mi tovarăşul să-şi termine în zăpadă supa cu carne şi murături.

Când Walter a păşit în sfârşit pe uşa cafenelei, cu o întârziere de douăzeci de minute, purta acelaşi palton cenuşiu pe care-l avusese pe el când mă întâmpinase la gară, cu doi ani în urmă. Părul îi era tuns scurt, slăbise, zâmbea, se grăbea. Părea, făcându-şi de lucru cu mănuşile ude, cumva vinovat. M-am ridicat şi m-a sărutat pe buze, uşor, diafan, ca şi cum ar fi fost vară şi zăpada n-ar fi căzut. Părea cu gândul la altceva şi a refuzat să ia loc.

- Tu ţi-ai păstrat părul, a zis în engleză.

Ştia că rezervasem masa cu trei săptămâni înaintea întâlnirii noastre. Era agitat şi arunca necontenit priviri spre ceasul de la mână.

- Ia loc, te rog, Walter. îţi iau o cafea? O bere? Ceva de mâncare?
- Nu, absolut nimic. Nu pot să stau mult.

M-am simţit lezat şi dezamăgit. Când chelnerul a trecut pe lângă masă, i-am comandat două cafele espresso. în cele din urmă, Walter a acceptat să se aşeze.

L-am întrebat cum era viaţa acum, după deschiderea frontierei.

- Mi-e dor de petreceri, a zis Walter. Aveam o mulţime de petreceri în Est. Viaţa, în mare parte, e mai bună.

A lăsat să cadă în ceaşca de cafea un cubuleţ de zahăr şi l-a amestecat vreme lungă cu o linguriţă minusculă de argint. Linguriţa scrâşnea pe porţelan când învârtea, iarăşi şi iarăşi. Astronautul de pe statuia din Mitte ar fi apucat să ajungă de pe Jupiter pe Marte în timpul pe care şi-l lua Walter ca să ducă ceaşca la gură.

Avea senzaţia că intra în fiecare zi în panică, mi-a spus. Era greu să-şi câştige existenţa ca translator, să plătească noile chirii şi facturi. Şi-a pus ochelarii şi, în cele din urmă, m-a privit ceva mai direct în ochi. Cafeaua părea să-l fi înviorat. Specialitatea mea era comunismul est-european, dar nu ştiam limbile est-europene. El le

vorbea pe toate. Era distins şi deştept, însă nu era conştient de asta. Am făcut semn chelnerului şi am mai cerut o cafea pentru Walter. Mi-a zis că-i plăceau cuburile de zahăr în bolul lor de argint, albe şi palid-aurii. L-am rugat să spună asta în polonă şi cehă.
- Să zic ce?
- Cuburile de zahăr, albe şi palid-aurii.
A găsit cuvintele în vreme ce zăpada se lăsa pe acoperişurile taxiurilor parcate afară. Mi-a spus că nu ştia încă să se descurce prin Berlin şi că trebuise să ceară indicaţii. Fără părul lung şi cânepiu părea mai trist.
L-am invitat la Londra, să le vorbească studenţilor mei despre cum era să creşti în RDG.
Walter nu a părut nici interesat, nici lipsit de interes. M-am întrebat dacă mă respecta ca istoric, ori măcar în calitate de prieten. A aruncat o privire la tava pe care o ducea un ospătar, săltată peste umăr, la o masă din apropiere. Se vedeau şniţele, salată de cartofi şi două pahare de şampanie de culoarea narciselor primăvăratice.
- Pot să comand şi pentru noi. Te rog, ia prânzul cu mine, am zis şi am dat să-i iau mâna.
Mereu se pricepuse să răspundă la atingeri şi a răspuns. Momentul mărunt de intimitate mi-a dat curaj.
- Spune-mi ce s-a întâmplat, Walter, după ce ne-am luat rămas-bun în Alexanderplatz.
Doi ani mă torturaseră viziuni cu dube oprind lângă el pe trotuar. Cum eforturile mele de a intra în legătură cu el nu avuseseră nici un rezultat, trăsesem concluzia că fusese probabil îmbrâncit în dubă de oameni cenuşii, cu feţe grave. îl intimidaseră cu arme şi cu bastoane de cauciuc. îl interogaseră, foarte probabil, fiindcă îi dădusem lui Rainer, care era informator, o sumă substanţială de bani ca să-l ajute să fugă. Şi totuşi nu-l întrebasem pe Walter însuşi dacă voia să fugă.
- Graniţa s-a deschis de atunci, a spus. Dar în după-amiaza aceea, cred că am mâncat un cârnat deosebit de gustos.

Nu râdea. Walter se pricepea la râs pe vremuri. Un râs atât de atrăgător. Când genunchii ni s-au atins sub masă, şi-a aruncat iarăşi privirea spre ceas.
- Nu cred că ai mâncat vreun cârnat, am zis. Mi-ai zis că aveai programată o lecţie de engleză cu nişte persoane bine situate în carieră, dar care voiau să clădească socialismul altundeva, inclusiv în Etiopia.
- Corect. N-a fost cârnat. A fost un colţunaş.
L-am întrebat de ce durase atât până să ia legătura cu mine.
- Am fost nevoiţi să ne mutăm în alt apartament, a zis ca şi cum asta explica totul.
în cafenea a intrat o femeie împingând un cărucior şi ţinând de mână o fetiţă de vreo trei ani. I s-a spus să lase afară căruciorul, moment în care Walter s-a ridicat şi s-a dus s-o ajute. A cules din căruţ bebeluşul adormit şi a arătat spre mine. Femeia şi fetiţa şi-au croit drum spre masa mea. Femeia părea de treizeci şi ceva de ani, avea părul scurt, îngrijit, la fel ca fiica ei. Tunsoarea lor era exact la fel, scurtă în spate şi pe părţi, cu un breton lung. Zăpada se topea pe paltoanele lor. Lumea le stătea în cale. Au trebuit mutate scaune, rearanjate mese şi întrerupte conversaţii cât şi-a apucat fiica şi-a propulsat-o peste capetele muşteriilor care îşi tăiau friptura de porc în farfurie. Ochii ei, mici şi căprui, străluceau. Avea o aluniţă deasupra buzei.
- *Hallo, a zis, numele meu e Helga. Sunt soţia lui Walter. Ea e fiica noastră, Hannah.*
Rezervasem o masă de două persoane. Eram acum patru, fiindcă Walter se apropia prin restaurantul plin de lume cu un bebeluş sprijinit pe umăr. A trebuit să găsim, cu ajutorul chelnerului, o masă mai mare. Walter i-a întins copilul nou-apărut Helgăi şi s-a dus să pună paltoanele în cuier. Erau o familie. Soţia lui purta o bluză pe gât, blugi şi încălţăminte de sport. Clientele cafenelei Einstein purtau cardigane de caşmir şi cizme de piele.
- El e fiul nostru, Karl Thomas, a zis ea făcându-i lui Hannah semn să se aşeze pe scaunul de alături.

- Mă cheamă Saul, i-am zis fetiţei lui Walter. Ce vârstă are bebeluşul? Hannah mi-a răspuns în germană că şapte luni.

După ce s-a întors Walter la masă am comandat trei beri şi o ciocolată caldă pentru copilă. Karl Thomas s-a apucat să-şi sugă degetele, şi Helga i l-a pasat iarăşi lui Walter. Hannah şi-a tras mănuşile. Walter şi-a găsit de lucru cu cei trei nasturi de sus ai jachetei bebeluşului. Helga s-a uitat în geantă, căutând o jucărie pentru Hannah. Toată povestea era plictisitoare de-a binelea. Au dezbătut dacă să-l hrănească pe Karl Thomas. Walter curăţa acum cu un şerveţel tetina unui biberon cu lapte. Cu gesturi blânde, şi-a înduplecat fiul să accepte biberonul. Hannah a scăpat sub masă tacâmurile. Helga i-a spus calm să le culeagă. Fiica ei a refuzat. Mă apuca lehamitea cu ei toţi acolo. Helga s- a răstit la ea, iar Hannah a început să plângă. Helga a găsit în geantă o cutie cu creioane şi nişte hârtie şi şi-a îndemnat fiica să i se aşeze în poală. Hannah a scuturat din cap şi s-a strecurat sub masă. Se oprise orice conversaţie. Era de parcă familia ar fi fost un organism în care fiecare parte depindea de celelalte părţi pentru a supravieţui în următoarele două minute. Nu păreau plictisiţi, fericiţi sau nefericiţi. între timp, Helga îşi convinsese fiica să iasă de sub masă, iar acest triumf mărunt părea să-i mulţumească pe toţi.

M-am întors spre Walter.

- Ce mai face sora ta?

Era a doua întrebare pe care mă temusem să i-o pun amantului meu est- german. încă nu ştiam dacă Luna îi povestise fratelui despre noaptea pe care o petrecuserăm la cabană.

Walter s-a uitat în ochii lui Karl Thomas cât l-a hrănit, zâmbind în vreme ce bebeluşul înghiţea lacom. La întrebare mi-a răspuns Helga.

- Nu ştim dacă Luna e vie sau moartă.

A săltat-o în poală pe Hannah şi a început să deseneze, cu un creion verde, o pisică.

- Ce s-a întâmplat cu Luna?
- A fugit cu o lună înainte să se deschidă graniţele.

Ochii lor erau pe mine. Şase perechi de ochi. Respiraţia mi se amărâse de la prea multă cafea.

- Dar nu v-a dat de ştire?
- Nu am aflat nimic de ea.

Helga desena acum mustăţile pisicii. Hannah, cu un creion portocaliu, i-a adăugat o coadă lungă, încovoiată. Berile şi ciocolata caldă sosiseră.

- Walter, trebuie să vorbim doar noi doi.
- Bine, a zis, dar să ştii că abia aşteptam berea aia.

I-a încredinţat copilul Helgăi, ceea ce a însemnat că Hannah a trebuit să i se dea jos din poală. Când fetiţa s-a pus pe văicărit, l-am tras deoparte de lângă nevastă, bere şi copii.

Ne-am oprit pe treptele cafenelei Einstein, în zăpadă. Mi-a oferit o ţigară, dar aveam să-i spun ceva înainte să fumez. I-am aprins lui ţigara, cu bricheta mea Zippo.

- îmi pare nespus de rău, Walter, fiindcă am fost atât de neghiob cu Rainer.
- Da, ai fost neglijent.

Faţa proaspăt rasă a început să-mi ardă. Era ca o flacără în zăpadă.

- Şi eu am făcut lucruri pe care le regret, a zis peste câteva clipe.

- Ce fel de lucruri?

S-a uitat lung la capătul aprins al noii mărci de ţigări pe care le fuma, fără să- mi răspundă.

- Walter, trebuie s-o găsim pe Luna. Crezi că a reuşit să ajungă în

Occident?

- Deocamdată trebuie să ne continuăm vieţile fără să ştim.

- Cred că îţi vine foarte greu.

- Da. Pentru mama e şi mai dificil, a zis privindu-mi faţa

îmbujorată.

- Luna ar fi plecat oricum. Fără intervenţia mea. Rainer ştia deja că voia să plece.

A tras din ţigară, uitându-se la zăpadă.

- Precis e la Liverpool, am rostit cu siguranţă în glas. Cred că e acolo, fiindcă prea şi-a dorit asta cu foc.

Ochelarii lui Walter erau acoperiţi acum cu cristale de zăpadă.

- Ar avea un motiv foarte bun să ne dea un semn, a spus.

- Ce motiv?

- Karl Thomas.

Mi-a explicat apoi că băieţelul era fiul Lunei. Că îl părăsise la patru luni, lăsându-l în grija mamei ei, şi de atunci nu se mai întorsese. „Luna e prescurtarea de la lunatică", am cugetat, dar n-am zis-o cu voce tare. Ce femeie îşi trădează astfel fiul? Urma să-i fie dor de ea zi de zi, s-o vadă pretutindeni, să se întrebe cu ce greşise de-şi făcuse mama să dispară, să se întrebe dacă nu fusese vina lui, dacă nu-i plăcuse de el îndeajuns încât să rămână. Mi-era ciudă pe Luna, aşa că am întrebat de Rainer.

- Nici de Rainer nu ştie nimeni ce s-a ales. El era persoana cu informaţii şi contacte pentru cei care voiau să plece din republică. Dar în acel octombrie a dispărut odată cu Luna.

Am simţit că roşeaţa mi se întindea pe piept, îmi urca pe gât.

Walter a observat şi s-a amuzat.

- Nu ţi-am spus niciodată că am nevastă şi copil, a zis mijind ochii ca să oprească fulgii.

- Nu mă deranjează. A trebuit să-ţi orânduieşti viaţa cumva. De

data asta am acceptat o ţigară.

- Walter, sunt tată şi eu. Am un băiat.

A părut surprins, uluit de-a binelea. A ridicat mâna dreaptă, şi-a trecut prin păr degetele, apoi şi-a scuturat tropăind zăpada de pe bocanci.

- Cum îl cheamă?

- Isaac.

- Şi unde-i acum?

- Cu mama lui, în America.

- De ce nu mi-ai spus asta prima oară? înainte de orice?

- Eu şi maică-sa ne-am despărţit. A plecat cu fiul nostru.

- îmi pare rău, a zis dându-mi o scatoalcă peste coapsă.
Mi-am dat seama, pe neaşteptate, că mi-era o foame de lup. Nu luasem nici micul dejun şi nici prânzul. Mă simţeam cam nesigur pe picioare, fierbinte şi
rece în zăpadă.
- Walter, acum eşti liber să călătoreşti. Poate ai vrea să vii la mine în august, am o căsuţă în Suffolk. De ce nu ţi-ai aşeza stupii în grădina mea? Sunt singur, eşti singur şi tu.
Walter a hohotit iarăşi. Era de parcă devenise vechiul Walter, din vechea Germanie. Asta m-a îmboldit să zic mai multe despre viaţa pe care am fi putut s-o avem împreună, zugrăvindu-i detaliile.

Şi-a lăsat uşor braţul pe după umerii mei.

- Cu cine rămân copiii mei cât stau cu tine în Suffolk, în august?

- Cu Helga.

- Helga e ingineră. Câştigă banii pentru familie.

- îţi plătesc drumul, am insistat.

- O să vină şi Isaac acolo, în căsuţa din Suffolk?
I-am explicat că băiatul stătea cu Jennifer în America şi că îl vedeam în vacanţele de vară.
- Dar în august e vacanţă de vară. Ţi-ar fi mai bine să te ocupi de stupi cu fiul tău.

A săltat de pe trepte cu ceva din energia de altădată. Părea nerăbdător să se întoarcă la bere. L-am urmat. Helga îşi terminase halba şi băuse şi jumătate dintr-a mea. Hannah se juca acum cu şase nasturi roşii prinşi de-o sfoară. Karl Thomas dormea în poala Helgăi. Cineva m-a bătut pe umăr. Era chelnerul cu nota. în vreme ce familia se înfofolea în paltoane, căciuli şi mănuşi, Helga m-a înghiontit în braţ.

- Dacă vrei, ne poţi da nişte bani, ajutor pentru Karl Thomas.

S-a uitat la cămaşa mea albastră de in şi, cum nu răspundeam, a făcut un lucru ciudat cu braţele. Le-a tras pe amândouă la spate, cu palmele
împreunate ca pentru rugăciune şi degetele îndreptate spre candelabru.

- E poziţia mea de yoga, a zis.

Walter, trăgând fermoarul paltonaşului lui Hannah, părea stânjenit. Greu de crezut că era acelaşi bărbat care mă sărutase în pădure, pe când stăteam ghemuiţi sub ramuri, sau bărbatul care mă îmbătase cu şnaps şi apoi gătise cina, gol, vesel şi seducător.

- Hei, Saul, ăsta e pentru tine, a zis punându-mi în palmă un plic cafeniu. L- am găsit în apartamentul mamei.

îmi era adresat, purta scrisul lui Jennifer şi avea încă timbrul englezesc lipit în colţul din dreapta-sus. Au plecat împreună, Helga cu mâinile goale, oricare îi va fi fost poziţia mâinilor. Era, într-un fel, o uşurare să fiu iarăşi singur.

M-am aşezat la masa cu cele trei scaune goale şi am deschis plicul. înăuntru era fotografia pe care i-o dăruisem Lunei, cea cu mine, în alb, traversând Abbey Road în 1988. Fusese ruptă cu cruzime în două. Mi-am dat seama că era vorba de răzbunarea Lunei pentru că îi călcasem preţiosul album Abbey Road în picioare. Era just într-un fel, însă un şoc să mă văd făcut bucăţele. Obrajii îmi rămâneau sensibili de la briciul tăios al bărbierului turc.

Am pus la loc în plic bucăţile de fotografie şi mi-am dat seama că înăuntru mai era ceva. O foaie de hârtie subţire, pliată în două. Era acoperită cu rânduri scrise la maşină, unele tăiate. Părea, la prima vedere, transcrierea unui interogatoriu avându-l pe Walter ca protagonist. Subiectul discuţiei era misiva pe care i-o trimisesem în RDG şi în care îmi declarasem iubirea pentru el.

Vă rog, Herr Miiller, am vrea să ştim mai multe despre amicul dumneavoastră englez, Saul Adler. Aţi vrea să ne ajutaţi?
Da.
Ce înseamnă aici, rândul ăsta? Din scrisoarea pe care v-a trimis-o.
Cuvintele înseamnă să pui palma sau degetele pe pântecul expeditorului scrisorii, ca să înţelegi mai bine ce simte.
Şi ce simte?
Prietenie.
De ce ar pune un bărbat mâna pe pântecul altui bărbat ca să înţeleagă mai bine un sentiment?
Va trebui să interogaţi mâna.
Aţi avut relaţii sexuale cu amicul dumneavoastră englez, Saul Adler?
Dacă mă întrebaţi dacă am de gând să părăsesc Estul şi să mă mut altundeva, să ştiţi că nu am nici un plan de plecare.
Care este semnificaţia propoziţiei de aici, care se referă la Marea Baltică pe timp de iarnă?
Cuvintele înseamnă că expeditorul scrisorii doreşte să vadă Marea Baltică pe timp de iarnă.

Şi Marea Baltică e un cod pentru altceva, în acest context? Va

trebui să interogaţi Marea Baltică.

Nu, o vom interoga pe sora dumneavoastră, în schimb. Credem că e însărcinată cu copilul domnului Adler. Cunoaşteţi acest fapt?
Va trebui să-i interogaţi penisul.
Am rămas singur, printre feţele de masă albe şi argintărie, uitându-mă pe geam la zăpada care cădea peste Berlin. Mai mult decât orice, voiam să părăsesc Pământul şi să mă alătur astronautului în misiunea sa de a păşi pe
suprafaţa Lunii.

Jennifer, versiunea îmbătrânită, îmi era alături, aşa cum promisese

că va fi.

- Şi ce-ai făcut după aceea?

Am ieşit din cafeneaua Einstein şi am cumpărat un chebap.în noaptea aceea, un vânticel cald a luat pe sus florile de cireş din Massachusetts şi le-a suflat pe Abbey Road, în Londra.

Am auzit-o pe Luna cântând „Penny Lane" în ploaia roz

.O femeie cu aspect ponosit, banal stătea pe scaun lângă patul meu din noua cameră privată de la spital. Mânca dintr-un recipient de plastic iaurt cu aromă de cireşe.

- Bună, Helga, am zis. Ţi-a plăcut cursul de yoga din Berlin?

- Nu sunt Helga, sunt Tessa, a răspuns ea. Cumnata ta. Nevasta lui Matt.

- Nu, eşti falsa nevastă a lui Walter.

- Nu. Sunt nevasta reală a fratelui tău.

- Aa, încep să-mi aduc aminte, am zis fluturând din mâini de parcă cumva gestul ar fi putut s-o expulzeze magic din această lume, însă nu s-a clintit.

- A trebuit să ajung aici din Birmingham New Street, unde am avut ore astăzi.

- Mă bucur că acum poţi călători fără oprelişti, Helga.

- Tess. Şi trenurile-s pe bani. Ţin cursuri pentru copiii cu nevoi speciale.

- Noi toţi avem nevoi speciale, am spus.

- într-un fel da, aşa-i.

A desfăcut fermoarul unui rucsac urât, verde şi a scos de acolo o portocală.

- E din Cuba?

- Ce să fie din Cuba?

Portocala

- .Cred că e din Valencia, a zis arătând spre un abţibild micuţ lipit pe coaja fructului.
- A trebuit să stai mult la rând ca s-o cumperi?
- Nu. Doar vreo doi oameni am avut în faţă.
- Cred că ai cumpărat-o de la Intershop, am spus cu un zâmbet. Presupun că ai folosit mărcile vest-germane pe care i le-am lăsat lui Walter.

- Ba am cumpărat-o de la Tesco.

- Ce deliciu!

- Mănânc portocale tot timpul, a zis începând s-o cureţe.

Unghiile îi erau teşite, roase, aşa că a durat ceva până să le înfigă

în coajă.

- A, uitasem, am murmurat. Zidul a căzut. Graniţa e deschisă. Purta colanţi de culoarea cărnii crude şi pantofi cu talpă lată din înlocuitor de piele. Stătea cu gleznele încrucişate. Pantofii scâlciaţi, aducând cu nişte balerini, îi alunecau din picioare.
- Trebuie să fie greu, am zis cu blândeţe, să te amesteci cu vest-germanii mai prosperi.

- îi superi pe fratele şi tatăl tău, mi-a replicat.

- Da, de-o viaţă îi tot supăr.

- Li s-a spus că n-au voie la tine în cameră, de parcă ar fi

dăunători.

- De asta ai venit să mă deranjezi, Tessa?

- Ei, măcar mi-ai nimerit numele, a zis vârând o feliuţă de

portocală în gură. Sucul i-a curs pe bărbie. îi lipseau două măsele.

- Uite ce, am spus din capul patului, sprijinit în perne, nici pe tine nu vreau să te văd. Te rog să-ţi iei iaurtul de pe masă. Pleacă. Lasă-mă cu septicemia, morfina şi florile mele.
S-a plecat, apropiindu-şi faţa de a mea.
- Rahat cu ochi ce eşti. Ştii ce-a făcut pentru tine frate-tău? Ţi-a rezolvat cu pensia pe caz de boală, la universitate. în fiecare zi a tot discutat cu cei din sindicatul vostru, deja l-au stors de puteri. Şefii tăi o tot ţin că eşti prea scump de angajat din cauza vârstei şi că în starea ta n-ai cum să mai munceşti.
Mă întrebam pe unde dispăruse Rainer. El ar fi dat-o pe Tessa afară pentru mine. Un alt doctor făcuse de gardă de când mă mai înzdrăvenisem. Sau poate de când mi se înrăutăţise starea. Nu-l mai văzusem pe Rainer de o vreme.
- Am un doctorat în psihologia dictatorilor de sex masculin, am zis uitându- mă la ea printre petalele aurii de floarea-soarelui, începând cu tatăl lui Stalin, Vissarion Ivanovici Djugaşvili, cunoscut şi ca Beso. Un pantofar destul de renumit. Se ocupa îndeosebi de încălţămintea georgiană, dar, din păcate pentru el, pantofii în stil european deveneau tot mai populari.

Tessa şi-a dat jos ochelarii şi i-a strecurat în rucsac.

- Fratele tău îţi plăteşte cheltuielile.

- Tot nu vreau să-l văd.

A sărit în picioare. Părea ostenită şi furioasă.

- Ai vreun mesaj pentru Matthew? Mi-am atins capul şi am strâns

din pleoape.

- Aşa deci! O să-i transmit că ai spus mulţumesc.
Târşâitul pantofilor ei uzaţi mi-a zăbovit mult în urechi. Trebuia să ajung în altă lume. La Walter. La Luna, care încerca să-şi exorcizeze panica prin dans. La femeia fosforescentă şi violoncelul ei. La astronautul care-şi purta
modulul selenar pe suprafaţa Lunii.

Când am deschis ochii, în răsăritul de pe Euston Road, primul lucru pe care l- am văzut a fost recipientul de plastic cu iaurt lăsat de Tessa pe masă. Cu termenul de garanţie expirat, oferit la reducere. Sub el se afla o foaie de hârtie care punea punct slujbei mele de la universitate.
Rainer stătea acum lângă pat.
- Bun venit înapoi în Marea Britanie! Sau încă înoţi în lacul lui Erich Honecker?
- Sunt cu siguranţă în Marea Britanie, am replicat, cu toate că nu-mi simţeam buzele mişcându-se. E adevărat că mă pot întoarce săptămâna viitoare acasă, Rainer?
- Cine ţi-a spus asta?
- Sora din schimbul de noapte.
M-am întins şi am rupt o petală de la una dintre flori. Am frecat-o între degete până ce s-a transformat într-o pastă moale. Rainer părea uimit, însă nu m-a contrazis. A început, când şi-a lipit stetoscopul de inima mea, să se destrame şi să se înceţoşeze, căpătând forma lui Rainer din Germania de Est.
- Da, a spus, e drept că avem mulţi duşmani care încearcă să saboteze tot ce pot, ca, de pildă, asistenta din tura de noapte.

Nu suna deloc a el însuşi, dar abia dacă-l cunoşteam, aşa că de unde puteam şti? Cât mi-a ascultat zgomotele şi oftaturile inimii,

mi-am dat seama că urechile lui erau dispozitivele de ascultare ascunse în interiorul şi în exteriorul capului.Jennifer m-a întrebat dacă-mi doream ceva pentru răgazul cât zăceam în pat, aşteptând să se întâmple ceva. Auzeam între noi vuietul apei, necontenit şi trist, şi-mi auzeam răsuflarea şi pocnetul unui deget de la picior.

- Aş vrea un rulou cu şuncă. Şi o baie. Şi să-mi calc nişte cămăşi. A

părut surprinsă.

- Credeam că o să doreşti lucruri măreţe lumii întregi.
- Vreau să pot merge iarăşi, să-mi văd nepoţii şi poate să-l văd pe Jack. Dar Rainer spune că într-o săptămână mă duc acasă.
Cum nu a răspuns, m-am întrebat dacă avea de gând să scoată caietul de schiţe şi să mă îndemne să-l vizitez pe Jack şi nepoţii, să fac baie şi să-mi calc cămăşile, ca să-mi poată trasa în creion viziunile.

I-am simţit degetele undeva pe faţă.

- Aerul e foarte uscat aici, a spus întinzându-mi un soi de cremă pe

buze. Erau, ce-i drept, uscate şi crăpate.

- Da, a şoptit, mişcă-le aşa, lipite.

Ne priveam în ochi. S-a aplecat peste mine.
- Aş fi preferat să-mi calc cămăşile în toate zonele temporale în care vieţuiam decât să mă întorc la Jennifer şi la mine înotând în golful acela din Cape Cod, după ce-l îngropaserăm pe Isaac.Nu ştiu nimic despre tine, Jennifer. Nimic despre viaţa ta de după ce n-am mai fost împreună.

- Asta-i adevărat.

Am aşteptat să-şi depene viaţa. Am aşteptat mult timp.

- Ştii, Saul, ai putea fi un tată bun.

Şi deodată am început să ne sărutăm. Pătimaş. Prin sărut încercam să-i transmit toată dragostea mea.

- înfloreşti, i-am spus. Ochii şi părul îţi lucesc, ţi s-au îngreunat şi sânii. Când i-am pus palma pe pântec, Jennifer a dat-o deoparte.

- Da. Dar ai fi un soţ groaznic.

- Nu trebuie să ne căsătorim.

- Eşti deja un iubit groaznic.

Când i-am spus că voiam să-i fiu alături când se năştea copilul, a ridicat brusc mâna.

- Am crescut fără tată, a zis. Cum e să ai unul prin preajmă?

- Rău, am replicat.

Probabil că rostisem cu voce tare cuvântul „rău", fiindcă am auzit-o pe Jennifer cea mai în etate şoptindu-i în franceză celuilalt:

- E cu noi încă, dar a fost cu noi vreodată?

*

Eram în totalitate cu ea după ce l-am îngropat pe Isaac şi când ne dădeam jos costumele de baie, departe de ochii mulţimii, pe malurile acelui ghiol din Cape Cod. Amândoi despuiaţi, fragili, bătând apa la extremităţile celui mai alungit dintre ochiurile de apă. Şi, când ne croiam drum unul spre altul, am văzut ţestoasa strecurându-ni-se

printre picioare. Ne-am atins în cele

din urmă, ne-am luat în braţe, cu degetele de la picioare cufundate în nisip şi soarele dogorind deasupra. M-am uitat peste apă, spre mal. Cineva îi făcea cu mâna lui Jennifer, aşezat sub un copac mare, de New England. Omul era înalt şi avea în mână un prosop. A început să înoate înapoi spre el, la început fără vlagă, de parcă fiecare mişcare a braţelor şi picioarelor ar fi făcut-o să simtă dureri, căpătând apoi viteză, izbind cu labele picioarelor apa, făcând spumă, înotând spre locul unde o aştepta el cu prosopul pregătit. Ştiam amândoi că ţestoasa, care putea oricând s-o înhaţe de degete, înota la rându-i, undeva prin apropiere, ca să-şi scape viaţa

.Matt s-a întors singur, fără nevastă, care venise cu misiunea secretă de a mă tortura cu realitatea. Nu mi-a mai adus daruri. Venise direct de la lucru, aşa că era în jur de ora şapte seara. Purta o salopetă albastră. Ştiu că avusese grijă să ajungă exact când ştia că i se termină garda lui Rainer. Venise să mă găsească şi să mă

rănească. Vârfurile bocancilor lui erau făcute din plumb. Avea şi o trusă cu scule. Mirosea a sudoare şi a cărămizi. Fruntea îi era roz.

Poate i se arsese la soare, fiindcă începeam să înţeleg că e vară. Pe degetele groase avea dâre de praf negricios.

Am schiţat un semn de oprire cu braţele, ca să-l împiedic.

S-a dat doi paşi înapoi.

- Nu-ţi fac nimic.

Şi-a ridicat mâinile cele mari şi le-a dus la faţa roz. Apoi s-a apropiat de o chiuvetă aflată în apropiere şi s-a spălat pe mâini, storcând câţiva stropi din recipientul cu săpun lichid.

- Vorbeşte cu mine de acolo. Să nu te apropii. Rămâi acolo. A

încuviinţat din cap.

- Bagă pumnii ăia mari în buzunare. I-a băgat, încă uzi de apă.

- Tata a murit astă-noapte, Saul.

Am început să mă las cuprins de somnolenţă, însă pentru doar trei secunde. Am deschis ochii şi Matt era tot acolo unde-i spusesem să stea, lângă chiuvetă. îşi lăsase la picioare trusa cu scule

.- Vecinul care-i aduce ziarul l-a găsit de dimineaţă.

Şi-a închis ochii de un albastru brutal. Am tăcut amândoi cam vreo

patruzeci de ani.

- Nepoţii sunt amărâţi, a zis.

- Ce nepoţi?

- Băieţii mei.

S-a uitat la ceas. Familia îl aştepta acasă.

- Le plăcea de bunicul lor?

- A, şi încă cum.

Am tăcut amândoi încă patruzeci de ani.

- Le-a făcut toată mobila din cameră. Paturile suprapuse. I-a făcut şi lui Isaac un trenuleţ de lemn.

Au mai trecut nişte decenii. Eram undeva într-un oraş universitar cu turle şi clădiri vechi, de piatră. Eram întins pe fundul unei luntri, plutind pe râul Cam, citind o carte. O viaţă pe care nu crezusem niciodată că o merit. Mi se îngăduia să o doresc? Luam cina la o masă lungă de lemn, la facultatea mea, purtând roba neagră de student. înaintaşii mei deveniseră eminenţi filosofi, compozitori, fizicieni, preoţi, episcopi, industriaşi, decani, biochimişti, analişti politici, jucători de crichet. Eu spre ce ţinteam? Ce voiam? Ce meritam? Eram la un seminar, într-o sală ale cărei ferestre dădeau spre un scuar cu iarbă verde, vorbind despre o carte pe care n-o citisem. Seminaristul se uita lung pe fereastră. Nu bubuiam de prostie şi nici nu străluceam de inteligenţă, dar frumuseţea fizică îmi dădea un anume prestigiu. Tatăl prietenului meu Anthony venise în vizită. Era bancher şi conservator. Tatăl meu era zidar şi comunist. Ne-am înţeles de minune. Proveneam din altă lume, însă nu voiam să mă întorc acasă. Tatăl lui Anthony era curios să afle ce şcoală frecventasem.

Şi ce şcoală frecventase tatăl meu. „Am studiat la Eton cu toţii", i-am zis cu solemnitate, în vreme ce Anthony, care-şi păstra inelul cu sigiliu nobiliar într-o cutie cu cocaină pitită sub pat, icnea de râs acoperindu-şi gura cu mâinile mici şi moi. Mi s-a cerut să aleg o sticlă de vin din meniu. Ştiau amândoi că nu mă pricepeam defel la vinuri fiindcă, foarte probabil, în familia mea nu se bea decât bere. Am mâncat o porţie de măruntaie într-un restaurant pretenţios şi am discutat despre vreme şi trafic. Ultima oară când fusesem pe-acasă, la Bethnal Green, vorbiserăm despre revoltele Toxteth din Liverpool.

- Porumbiţe, a zis Matt. O să eliberez nişte porumbiţe în amintirea tatei.

- Prefera gletiera lui, avea formă de şoim.

- Porumbiţe, a rostit iarăşi.

- O porumbiţă e un hulub mai mic, uşor de sfârtecat de un şoim.

Era genul de lucru pe care i l-aş fi spus lui Anthony cândva, însă la Matt nu prindea.

Au mai trecut câteva luni între noi.

Când am deschis ochii, Matt era încă acolo, lângă pat.

Am arătat spre cutia cu ciocolată de casă pe care o lăsase tata pe noptieră.

Matt a deschis-o. Mi-a apropiat un pătrăţel de buze.

- Nu, am zis. O să mă înnebunească.

- Eşti deja nebun. Nu văd cum ar face vreo diferenţă o bucăţică de ciocolată.

Am închis ochii şi am încercat să-mi ating părul negru. Nu l-am putut găsi şi m-am mulţumit să-mi ating lobul urechii.
A mai trecut o zi între noi. în ziua aceea, cândva, murise tatăl nostru. Matt era încă aici, dar îşi punea haina.
- Saul, îmi pare rău pentru tot.
Fratele meu, ca de obicei, încerca să spună ceva.
- Nu m-am descurcat prea bine cu moartea mamei. Am fost un dobitoc.
- E o insultă la adresa dobitocilor, am şuierat precum lebedele cele stranii de pe râul Spree. Vrei să spui că erai instabil.

-Aşa.

- Parcă eu eram cel nebun în familie.

- Erai cel isteţ, care arăta bine, mi-a zis. Eu am fost ăla nebun, urât

şi prost.

- Sună destul de corect.

Ceva nu era în regulă. M-am uitat ţintă în ochii albaştri şi umezi ai fratelui meu. Acum, că rostisem cu voce tare cuvintele, îmi era greu să le bag la loc, pe furiş, fără zarvă, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. El era cel nebun, urât şi prost. Sună destul de corect. Podeaua lucioasă. Bocancii prăfuiţi ai fratelui meu.
„Nimic nu e în regulă", i-am zis lui Matt în gând. „Frăţia noastră nu e în regulă."
- Zici ceva, a spus Matt şi s-a apropiat un pas, ascultând cu atenţie. Nu, cânţi. Cânţi „Penny Lane".
Am auzit o voce ieşindu-mi din corp, o voce minusculă, întretăiată. Totul era zgomotos, cu excepţia vocii mele. Ceasul ticăind tare pe peretele spitalului din Euston Road. Ceasul ticăind în cabana din RDG. Luna, pe scaun în cabană, cu braţele întinse, încercând să-mi spună că era deznădăjduită. Ceasul cel mai trist dintre toate ticăind în casa de lemn din Cape Cod. Ceasul încă ticăind la încheietura tatălui nostru mort. Am cântat ochilor albaştri ai fratelui meu.
După un timp, s-a retras iarăşi spre chiuvetă.
- Ai vrea să spun ceva la înmormântare, din partea ta?

- O să spun şi singur. într-o săptămână sunt acasă.
- Cine ţi-a spus asta?
- Asistenta din schimbul de noapte. Şi Rainer a confirmat.
Matt şi-a tras fermoarul gecii. Părea să-i ia mult şi să-i consume întreaga atenţie. Fermoarul a rămas înţepenit vreo zece ani. Câţiva dinţi lipseau.

- Dar tu, am întrebat, ce-o să spui?

- Câteva vorbe.

- Ca de pildă?
Tubul luminos din tavan i-a luminat chipul trist. Aducea cu un înger gigantic şi chel.
- O să vorbesc un pic despre trecut. „Tată, te-ai ocupat singur de fiii tăi. Ai crescut în East London.
- ... „în circumstanţe întru câtva neprielnice", am oferit completarea. „Atât de sărac erai, că ţi-ai vândut câinele la piaţă."
Matt a schiţat un zâmbet.
- E adevărat, am zis. în East End a fost cândva o piaţă unde puteai să-ţi vinzi animalul de companie, dacă erai atât de falit. Am continuat: „Tată, după război ai tăiat hălci de carne dintr-un cal mort şi le-ai împărţit săracilor."
- N-a făcut aşa ceva.
Fermoarul lui Matt era încă înţepenit. L-a smucit în timp ce vorbea.
- „Tată, ai muncit fără oprire. în casă era căldură iarna. Nu ne-a lipsit niciodată nimic. în afară de mama. Ai citit Karl Marx la paisprezece ani." Aici s-a poticnit. Poţi să mă ajuţi cu asta? N-am citit niciodată Manifestul Partidului Comunist. Ce vedea el acolo?
A tras din buzunar un pix. Unul mic, cât degetul lui mic, cu numele unei firme de construcţii scris de-a lungul.
Mi-am dres vocea. Buchetul de floarea-soarelui se pleoştise în vază.
- Marx nu avea decât douăzeci şi nouă de ani când a scris Manifestul Partidului Comunist împreună cu Engels, care avea douăzeci şi şapte. Ce făceam noi când nu împliniserăm încă treizeci de ani, Matt?
- Mai bine să nu aducem vorba despre asta, a zis Matt strecurându-şi pixul la loc în buzunar.

Apoi a dispărut. Mi-am strigat fratele. Cineva plângea în salonul alăturat. Asistenta irlandeză alerga spre locul de unde venea plânsul.Plânsul venea dinăuntrul meu. Stăteam pe un scaun, la uşa cabinetului de fizioterapie, încercând să-mi recapăt răsuflarea. Tocmai terminasem o şedinţă de tratament şi descoperisem că puteam acum să umblu în linie dreaptă, în zigzag, cu spatele, în cerc şi înainte. îmi pierdusem locul de muncă. Nu mai eram, oficial, un istoric minor. Poate că devenisem eu însumi istorie, împrăştiindu-mă în mai multe direcţii, câteodată în toate direcţiile în acelaşi timp. Cum mă uitam aşa la picioare, cum mă odihneam şi plângeam pe scaun, am devenit conştient de prezenţa încă unei perechi de tălpi. Tălpile purtau tenişi negri, cu şiretul desfăcut la piciorul drept. Am ridicat ochii şi l-am văzut, oprit deasupra mea, pe prietenul Jack. Părul îi era argintiu şi-l purta într-un coc în vârful capului. Era îmbrăcat cu obişnuitul lui sacou de in şi pantaloni de velur, avea mâinile în buzunarele hainei şi un stilou prins de buzunarul din piept. în acelaşi timp, doamna cu ceaiul împingea un căruţ printre şirurile de scaune în sala de fizioterapie. M-a întrebat dacă voiam ceai. Am scuturat din cap, însă Jack a intervenit.

- Două ceşti, mulţumesc. S-a uitat la brioşele şi fursecurile aranjate piramidal în căruţ şi a adăugat: Şi două prăjituri, vă rog mult.

A luat ceştile şi fursecurile de la ea şi s-a aşezat lângă mine pe unul dintre scaunele de plastic.

- Fir-ar să fie, Saul!

A muşcat din fursecul cu stafide şi a sorbit din ceai. Am stat aşa, în

tăcere, cât am plâns.

Ultima oară îl văzusem pe Jack la bistroul franţuzesc, unde-mi mâncase mare parte din scoici şi mă pusese să plătesc pentru pâinea suplimentară.

Nu, a zis, nu atunci ne-am văzut ultima oară

.A lăsat ceaşca şi mi-a căutat mâna. A lui era nefiresc de caldă din cauză că ţinuse ceaşca de plastic cu ceai.

- Sunt tată acum, i-am spus.

- Da. Ştiu totul despre tragedia aceea. S-a întâmplat demult.

- Demult?

- Ştii doar.

Jack s-a apucat să muşte din fursecul lui şi mi l-a întins pe al meu.
Nu i-am spus cum mi se întorsese în amintire chipul lui Isaac în timpul nopţilor lungi petrecute în spital. Nopţile care se scurgeau în Germania de Est postbelică, în Massachusetts-ul de secol douăzeci şi în casa din Bethnal Green, apoi iarăşi în Berlinul de Vest, în 1979, de unde îi cumpărasem tatălui meu o ediţie veche a Manifestului Partidului Comunist. Plătisem pentru exemplarul acela toată bursa mea de student. Rămăsesem fără bani. Fratele meu îmi trimisese banii pentru biletul de tren ca să mă întorc acasă de la Cambridge, în vacanţă.
Am împins spre Jack fursecul meu.
- Poţi să-l iei. Eu trăiesc cu morfină.
- Nu e nevoie, a zis ridicând mâna stângă şi bătându-se uşurel peste burtă, în vreme ce mâna dreaptă încă o strângea pe a mea. Ştii, Saul, m-am întors recent din fosta Germanie de Est. Din Zwickau, ca să fiu mai exact. Acolo era uzina în care se fabricau maşinile Trabant. Am avut de scris un articol pentru un ziar despre un târg de maşini de acolo. Erau câteva Trabanturi expuse.
- Aşa-i, am încuviinţat din cap. Trabantul este maşina de familie a est- germanilor.
- A fost odată. Cât am stat acolo am făcut un interviu cu o tânără care mai deţine încă un Trabi cumpărat de bunicul ei pe la finele anilor cincizeci. Era una dintre posesiunile ei cele mai preţuite.

- Cum o chema?

- Am uitat. De ce vrei să ştii?

- O chema Luna cumva?

- A, cred că mi-aş fi amintit dacă auzeam numele ăsta. Fata a fost o companie plăcută.

Jack a început să-mi dea amănunte despre maşinile Trabant expuse la târg. A făcut un fel de glumă despre aspectul maşinii, care nu se schimbase defel de-a lungul anilor.

- Trebuie să înţelegi, am spus întinzând mâna după ceai, care căpătase o peliculă de lapte deasupra, că Occidentul a interzis exportul de oţel în RDG şi că ţara nu avea rezerve proprii. Designul a fost unul ingenios. Primul vehicul făcut din materiale reciclate.

- Eşti până la urmă fiul tatălui tău, a zis Jack strângându-mi mâna într-a lui. Ce mai faci, prietene?

N-aveam chef de vorbă. Sunetul plângăreţ al roţilor de cauciuc de la căruţul cu ceai scârţâind pe linoleum era coloana sonoră potrivită pentru sfârşitul lumii. Doamna cu ceaiul pierdea uneori controlul, iar căruţul se izbea de pereţi şi de paturi. Era echivalentul cascadelor şi papagalilor în noua şi groaznica mea lume.

- Ar putea împărţi ceaiul dintr-un Trabi, mi-a şoptit la ureche Jack. Măcar avea volan.

Am dat capul pe spate şi mi l-am sprijinit de perete.

- Ultima oară când ne-am întâlnit mi-ai mâncat tot prânzul şi m-ai pus să plătesc pentru pâinea suplimentară.

- Nu atunci ne-am întâlnit ultima oară. Dar aşa e, cu ziua aceea a început totul. Ţii minte ce s-a întâmplat când am ajuns acasă?

-Nu.

- Am vomitat, fiindcă mâncasem midii care nu se desfăcuseră.

- Ar fi trebuit să joci tenis.

- Am vomitat, am făcut un duş şi m-am dus la culcare.

- Iar eu m-am băgat în pat cu tine. -Da.

- Nu te credeam în stare de iubire, am spus.

- Cred că aşa şi eram pe atunci.

- Acum eşti într-o relaţie cu cineva? Căruţul a lovit iarăşi zidul. Şi iarăşi.

- Da. Cât se poate de implicat. Dar tu, Saul?
- Fac mereu sex, dar nu ştiu dacă e sex de care am avut parte acum treizeci de ani sau cu trei luni în urmă. Cred că mi-am expandat istoricul sexual pe toate zonele temporale, dar chiar obişnuiam să fac sex din plin înainte să cadă Zidul Berlinului. După aceea sunt în ceaţă, dar am senzaţia că am făcut mai puţin sex în democraţiile sociale decât în regimurile autoritare.

- Hei, a zis Jack, fă-te repede bine şi mai fă nişte sex. După un timp a băgat în buzunar şi al doilea fursec.
- De fapt, a spus, am vrut să-mi exprim condoleanţele pentru moartea tatălui tău.
I-am spus să nu-i pară rău, fiindcă tata murise de multe ori. Prima oară murise cu treizeci de ani în urmă. Ajunsesem să mă obişnuiesc cu el decedând, revenind la viaţă şi apoi murind din nou. Jack m-a rugat să explic.
- E o crimă inconştientă a gândului, am zis. Stalin era la curent cu ele şi voia să-i asasineze pe toţi cei care le comiteau, adică noi toţi.
- Mda, păi... tatăl tău e cu siguranţă mort, Saul. Şi-mi pare rău că n-o să mai vină să culeagă mere din pomii noştri.
O auzeam pe Jennifer vorbind la telefon pe coridor. Purta sandale de piele întoarsă, albastre, şi un taior cu pantaloni asortat. Mi-a spus că ţinuse legătura cu Matt în privinţa aranjamentelor funerare pentru tata. I-am spus (iarăşi) că tatăl meu murise de multe ori înainte să moară. Şi că, de fapt, purtase acelaşi costum albastru la prima lui înmormântare, cu aproximativ treizeci de ani în urmă.

- Mda, bine, a zis fără să pară prea interesată. Bună, Jack.

- Salut, Jennifer.

Au început să-şi şoptească de parcă n-aş fi fost de faţă. Jack spunea

lucruri stranii, fără noimă.

- Crede că poate merge.

Jennifer arăta înlăcrimată. Mi-am amintit că şi ei îi murise tatăl, când avea doisprezece ani. Am vrut să spun ceva despre asta, numai că nu ştiam cum şi de unde să încep. Ne petrecuserăm vieţile fugind de iubirea pe care o simţeam unul pentru altul. Am întrebat-o, în loc de asta, despre arta ei.

- Spune-mi (iarăşi) ce ai făcut după expoziţia de absolvire.

- Asta a fost demult. -A fost?

- Da, a intervenit Jack. Cu aproape treizeci de ani în urmă.

- Mă preocupa frumuseţea masculină când am terminat facultatea, a zis Jennifer. Din cauza ta. Nu mai ţin minte foarte exact. Mă uitam la atleţi, la zei, războinici şi hermafroditi. La băieţii şi bărbaţii cu buze pline, talie subţire, penisuri mici, păr dat cu ulei, degete de la picioare delicate. Şi mă uitam la David al lui Donatello încercând să-mi dau seama dacă penisul îl face bărbat pe bărbat.

- Ştiu că-ţi plăcea penisul meu. A râs.

- Aşa-i.

Rainer a apărut lângă noi.

- îmi pare rău, am auzit de tatăl tău, mi-a spus.

- Tocmai ce vorbeam despre penisul meu, Rainer.

Soarele îşi trimitea cu putere razele prin ferestrele întunecate ale spitalului. Rainer a început să râdă. Râdea şi Jack. Şi Jennifer. Erau, evident, mult mai fericiţi decât mine.

Jennifer a aruncat o privire la tălpile mele goale. Voia să-mi studieze lungimea degetelor, să verifice dacă sunt armonioase şi dispuse ordonat?
- Voiam să-ţi spun, a zis, că au venit nepoţii tăi.
Doi băieţi, adolescenţi în uniformă, stăteau la câteva scaune mai încolo. Jucau cărţi. Jennifer şi Rainer au dispărut în perete.
Am închis ochii şi mi-am căutat şuviţa de păr s-o ating. O căutare fără folos, aşa că în loc de asta mi-am atins genunchii şi am redeschis ochii. Buzele lui Jack erau pe undeva pe lângă urechea mea, dându-mi informaţii.

- îi cheamă David şi Elijah.

- Hallo, Karl Thomas, i-am zis în germană celui mai mic.

- Nu sunt Karl Thomas. Sunt Elijah. Băiatul lui Matt. Am trecut

iarăşi la engleză, însă nu eram în Anglia.

- N-ar trebui să fii la şcoală?

- Ba da, a încuviinţat din cap băiatul mai mare, de vreo

şaptesprezece ani.
Tati ne-a pus să venim, să te vedem.
- Aşadar, Karl Thomas, am zis aplecându-mă în scaun şi văzând că avea în mână un as, ţi-ai învăţat cele zece porunci ale omului nou socialist?
- Ce-s alea?
- Nu eşti înscris în nici o organizaţie de tineret? Pionierii sau Tineretul Liber German?
- Sunt englez, a zis. Şi mă cheamă Elijah.
- Brigada ta de tineret ajută la făcut curăţenie prin blocuri dărăpănate? Presupun că ai fost pe acoperiş, făcând reparaţii.
- Tata repară acoperişuri.
Băiatul mai mare a încuviinţat. Avea părul vopsit verde şi unghiile date cu felurite nuanţe de albastru şi mov.

- Eu sunt David. Ce porunci trebuia să învăţăm?

- „Ajuta-vei la abolirea exploatării omului de către om."

- Sună în regulă.

M-am uitat la fratele lui, care încerca să-şi dea seama când să pună asul la bătaie.

- Elijah, nu te bucuri de sentimentul că faci parte din ceva mai mare decât tine?

- Joc într-o piesă la şcoală.

Nepotul meu a lăsat asul pe banchetă şi jocul s-a terminat.

David cel cu păr verde mi-a spus că urmau să-şi petreacă amândoi după- amiaza cu tatăl lor, care avea de vorbit cu un om în privinţa porumbiţelor.

- Ce porumbiţe?

- Pentru înmormântarea lui bunicu'.

- Am avut şi eu un fiu. îl chema Isaac. -Ştim.

Băieţii încercau să fie politicoşi. Au strâns cărţile de joc şi au mai îndurat cu stoicism să zăbovească pe scaune încă vreo câteva minute. Cel mare avea un tatuaj cu stele şi pene pe încheietura mâinii stângi.

- Ai ceva idei bune pentru o societate mai justă, David?

- Nu găsim ieşirea, a răspuns Elijah.

- Ce părere ai despre cum a ieşit Marea Britanie din Europa, în anii cei mai promiţători ai vieţii noastre?

Jack a arătat spre liftul de după casa scării.

- Liftul ăla vă duce la ieşire.

- El e prietenul meu Jack, apropo.

Au răspuns cu înclinări din cap. El le-a făcut cu mâna, de parcă i-ar fi cunoscut de ani buni. Mi-am condus nepoţii la ascensor.

- Pe taică-tău nu-l deranjează părul ăsta verde şi oja de pe unghii?

- Nţ, a făcut David scuturându-şi buclele verzi. Zice că s-a obişnuit, de la tine.

A apăsat cu degetul dat cu albastru butonul ca să cheme liftul.

Eram foarte mulţumit de ei. Mult mai mulţumit decât erau ei să mă vadă.
- Poate într-o zi, curând, o să jucăm cărţi. Nu uitaţi s-o salutaţi pe mama voastră din partea mea.
David cel cu păr verde a ridicat din sprânceană, pe care nu apucase deocamdată să şi-o vopsească.
- Bine, o să vedem cum iese.
- V-a sosit ascensorul, am zis teatral, de parcă ar fi fost o limuzină.
După ce mi-am luat rămas-bun, am păşit înapoi spre prietenul meu cu coc argintiu, care-mi înfuleca fursecul.

- Ce te leagă, Jack?

- Cum să mă lege, ca o frânghie?

- Ca o legătură de familie. Eşti fratele, unchiul cuiva, ceva de

genul? -Da.

- Nu vorbeşti niciodată despre legăturile tale de familie.

- Nici tu.

- E drept. Am vrut să scap de legăturile astea.

Mi-am lăsat capul pe umărul lui Jack. Mi-a mângâiat braţul, sorbind din ceai. Mă simţeam relaxat în compania lui iubitoare. Purta un inel mare, cu turcoaz, pe unul dintre degete. Argintul inelului era rece şi, când mă mângâia pe braţ, mă făcea să mă înfior. Îşi rosese unghiile. După un timp şi-a scos inelul şi a continuat să-mi mângâie braţul. Părul îi mirosea a fum de lemn. Voiam să dorm pe umărul lui, însă mă temeam că la trezire n-aveam să-l mai găsesc acolo.
- La douăzeci şi opt de ani m-am îndrăgostit de un bărbat în RDG.
- Ştiu, vorbim des despre Walter. Apropo, am mai plantat doi meri în grădina ta din Suffolk.
Am ignorat strădania lui Jack de a se planta în istoria mai recentă.
- Walter Miiller purta pantofi de sport nu tocmai la modă. Părul cânepiu îi ajungea la umeri. Ochii de un albastru palid nu mă slăbeau din priviri. Supravegherea era un aer pe care îl respirau cu

toţii. Mă urmărea mereu, din variate motive, dar în special din motive ţinând de dorinţa trupească şi de politică. Aparatul lui Jennifer era şi el tot timpul aţintit spre mine, chiar şi când dormeam, mai ales când dormeam, însă Walter mă privea cu ochiul liber şi vedea tot ce era de văzut în mine.
Degetele blânde ale lui Jack continuau să-mi alinte braţul. După un timp a continuat chiar el discuţia despre Walter, iar eu am ascultat.
- Când a pus ochii pe tine prima oară, în gara de pe Friedrichstrasse, nu mai văzuse o frumuseţe atât de ieşită din comun ca a ta. Nu i-a venit a crede că eşti real. Că te afli în faţa lui, cu ochii tăi albaştri ca scoşi din Vânătorul de recompense şi buze moi. Te-ai plâns de trenurile englezeşti.
- Da, aşa a fost.
- Te-ai cam legat acolo, a zis.
- Aveam o cravată legată la gât în RDG, mi-am amintit. Am purtat-o şi când am fost să-l văd pe Walter în Berlin, anul trecut. înainte ca Marea Britanie să- şi taie legăturile cu Europa.

Da, a zis Jack, te-am dus la aeroport. Era în martie 2015. Cred că te-a schimbat a doua întâlnire cu Walter în Alexanderplatz. Păreai

mai fericit la întoarcerea acasă.Stăteam în dreptul Ceasului Lumii, în Alexanderplatz, la două după-amiaza, cu Walter. Nu eram fericit, însă el n-avea chef să-mi tolereze melancoliile bătrânicioase, deşi nu se purta aspru. I-am explicat că funcţionam acceptabil. Puteam duce o conversaţie, puteam dezbate coerent cu prietenii în bar, puteam să mă plimb prin oraş cu un aer respectabil. Hainele îmi erau curate, nu-mi lipseau nasturi la cămaşă, nimeni n-ar fi avut cum să ştie că ideea de a ajunge la şaizeci de ani mă lăsa rece. Conferenţiam acum despre Europa de Est de după comunism. Studenţii mei nu-şi puteau permite chiriile scăpate de sub control din oraşele mari şi locuiau cu părinţii lor vârstnici. Walter îşi pierduse o parte din păr. îl purta scurt acum, faţa i se mai subţiase, purta ochelari cu ramă subţire de aluminiu.

M-am uitat dincolo de lentile, în ochii lui albastru-deschis, şi-am zărit acolo un spectru al unui Walter mai tânăr, bărbatul care-şi pusese pălărie de fetru când mersesem cu el la cules de ciuperci pe lângă cabană. Mi-a spus că maică-sa, bătrână acum, ducea dorul slujbei pe care o avusese, fabricantă de cârlige de pescuit. Lucra două dimineţi pe săptămână ca recepţioneră într-un salon de cosmetică. Cele două tinere din Vietnam care deţineau afacerea o plăceau. Ursula putea să ţină câte o prelegere despre Marx şi Engels fiecărei cliente aflate în aşteptarea unei şedinţe de manichiură şi montat unghii false, dacă aveau chef de aşa ceva, şi unele aveau.

Tot îl doream. Voiam să-i ating abdomenul şi să-l simt iarăşi cutremurându- se, însă această versiune mai vârstnică de Walter nu era genul care să se cutremure. Eu eram.

De data asta mi-a povestit mai multe despre ce i se întâmplase când duba aceea oprise la stop, în 1988. Tot ce-mi imaginasem se dovedea adevărat.Dacă m-aş fi putut arunca sub un tramvai în Alexanderplatz ori sub o maşină pe Abbey Road fără să fiu salvat de ruşinea mea de nişte cetăţeni care considerau că viaţa ar trebui îndurată cu orice preţ, aş fi făcut-o îndată. Autorităţile îl eliberaseră după două zile fiindcă erau mai interesate de Luna.

Investiseră firavele lor resurse în pregătirea ei medicală şi nu voiau să-i dea drumul.

Când Walter m-a îmbrăţişat (ca de obicei, plângeam), braţele nu-i erau doritoare, ci materne, paterne, frăţeşti poate. Era o îmbrăţişare a compasiunii, una de milă pentru şinele meu fanat, supraponderal.

- Ar fi arestat-o oricum, a zis cu voce gravă. Ştiau că e disperată să plece.

Purta un palton gros, cu guler căptuşit cu blană, iar dedesubt un sacou modern. După un timp i-am reamintit că pe vremuri, în RDG, îmi fusese greu să-l conving să-şi pună hainele pe el.

- Erai gol mai tot timpul. înotai în lac, făceai cafea, dregeai piciorul mesei, prăjeai cartofi.
- Noi, germanii, nu ne-am sfiit niciodată de goliciune. Tu erai însă cam timid în privinţa asta.
- Da, aşa e, am zis atingându-i nasturele cel mai de sus al cămăşii. Mereu am fost timid. Acum însă, că s-a dus frumuseţea, sunt mai puţin timid. E ce e. Corpul meu, adică. Dar tu, Walter, mi se pare că arăţi mai bine acum. Eşti în formă. Cum se face?
- Mâncare mai sănătoasă. A zâmbit şi i-am văzut dinţii, mai drepţi şi mai albi. Am înlocuit cu apă majoritatea berilor, a adăugat.

L-am întrebat dacă avea un amant.

A aruncat o privire la colacii de grăsime de pe burta mea.

- Am, la fel şi Helga. Suntem părinţii copiilor noştri. Ne iubim în alte feluri. Tu?
- Câteodată da, câteodată nu.
- Care din voi e mai spre da?
- Jack e mai spre da.

Am rămas tăcuţi o vreme.

- Te tratează bine viaţa, Walter?

- Da, mulţumesc de întrebare.

A băgat mâna în buzunar şi a scos o copie miniaturală din plastic a unuia dintre acele posturi de pază est-germane care se vindeau acum în magazinele cu suvenire.

- O să i-o dau lui Jennifer, am zis. Mă privea tot timpul. M-am uitat

în ochii lui şi şi-a ferit privirea.

- Da, ştiu, Walter. Sigur că ştiu. Nu mă interesează să arăt cu degetul. E partea mai bună a nepăsării mele.

A dat din umeri.

- Poţi să te duci, dacă vrei, să-ţi cauţi dosarul.

Eram interesat, într-un fel, să aflu mai multe. L-am întrebat ce

scrisese.

- Erai mai paranoic decât Stasi, a zis scoţându-şi ochelarii şi băgându-i în buzunar. Ai o imaginaţie bogată. Ai strâns pumnul şi ai început să baţi în perete, în apartament la mama. Ai zis că te uiţi după ceva, doar că nu eşti sigur ce anume. Era solid peretele, sau găunos? Ai spus că acţiunea asta te-a făcut să te simţi important, lucru care te-a făcut să te întrebi de ce, în restul timpului, te simţi neimportant.
- Da, simt că sunt lipsit de semnificaţie.

Walter a început să râdă ca pe vremuri, în Germania de Est, când o zi în care nu trebuia să lucreze din zori până în noapte şi găsea o conopidă era o zi bună.

- Prietene englez, mi-a spus, eşti semnificativ doar dacă eşti semnificativ.

S-a uitat la cerul plumburiu. I-am urmărit privirea. Nu era nimic de văzut pe cer. Nici măcar urma vreunui avion, nori schimbători sau păsări.

- Dar o să-ţi spun ce concluzie am pus când am scris declaraţia. Am sugerat că, deşi Herr Adler are multe probleme psihologice, nu e în stare să facă vreun rău cuiva.

încă se uita la cer.

- Problema cu concluzia, a zis pe un ton rigid, este că nu era

adevărată.

- Care parte?

- Că nu ai fi în stare să faci vreun rău cuiva.

S-a aplecat şi m-a sărutat ca un iubit, sub Ceasul Lumii, în vreme ce pe lângă noi goneau puşti cu skateboarduri.

- Buzele ţi-au rămas la fel, a spus de parcă mi-aş mai fi luat încă notiţe. Ţi-ai mai scris lucrarea despre miracolul economic est-german?

- Da, şi am prezentat favorabil realităţile vieţii din RDG.

A râs cu râsul lui bun, din toată inima, cu capul dat pe spate, arătându-şi dinţii cei noi; era un hohot foarte deschis şi atrăgător.

- Tot nebun ai rămas.

- Da. Şi mai urât.

- Nu, a zis Walter, mai văd în tine, cum eşti acum, ceva din tânărul maniac de altădată. Poţi să mai vezi ceva din Zidul maniac al Berlinului de altădată.

Aveam în curând să plec din Alexanderplatz-ul secolului douăzeci şi unu, să mă depărtez pe lângă chioşcurile cu cârnaţi şi fast-food, pe lângă vânzătorii de droguri şi artiştii stradali. Un bărbat îşi acorda chitara pe care o conectase la un generator. Cânta despre limpezimea de după ploaie. Nu eram sigur că
vedeam limpede ceva, darămite să simt ceva limpede, inclusiv monumentele care ar fi trebuit să amintească jeluitor de evreii ucişi, romii ucişi, homosexualii ucişi.

I-am spus lui Walter că aveam şi eu ceva pentru el. M-a urmărit cum vâram mâna în geanta pe care mi-o dăruise recent Jack. Era de iută şi alte fibre naturale. Am scos o conservă de ananas şi i-am întins-o.

A ridicat-o în lumină şi a citit ingredientele.

Ştiam amândoi că ar fi putut intra în Aldi sau Lidl ca să-şi cumpere câte conserve de ananas dorea.

- Ştii ce, am lăsat-o mai moale cu zahărul în ultimul timp.

M-am uitat ţintă la Ceasul Lumii şi am numărat ţările care fuseseră adăugate pe el de la reunificare.

- Walter, ai mai auzit ceva de Luna? A clătinat din cap.

- De ce nu şi-a luat fiul cu ea?

- Ar fi fost o neghiobie să-i rişte viaţa. Ştia că o să-i oferim un cămin lui Karl Thomas.

- Chiar e fiul meu?

Walter a hohotit iarăşi, de parcă întrebarea ar fi fost lipsită de orice semnificaţie. în ultimele zece minute devenise tot mai binedispus.

- Luna avea o relaţie apropiată cu Herman, un radiolog de la spitalul unde lucra. Uneori mă gândesc că e posibil să fi fost însărcinată încă dinainte să apari tu. Mereu poftea la ananas conservat.

Ne-am oprit sub cerul larg al Berlinului, uitându-ne la standurile cu mâncare japoneză, la tramvaie şi la două fetiţe, cam de şapte şi zece ani, pe biciclete. Una purta nişte pantofi de sport cu două numere mai mari. îşi tot pierdea
priza pe pedale. Sora ei se chinuia cu un paltonaş care fusese, era clar, menit cuiva de o vârstă mai mică. Mânecile îi veneau până la coate. Trei nasturi lipseau. M-am gândit că erau refugiate, fiindcă purtau haine de căpătat.

- Da, a zis Walter, ştim că ar prefera amândouă să-şi poarte hainele lor, să se plimbe cu bicicletele lor şi să-şi aibă alături mama şi tatăl, dar războiul e război.

M-a atins pe braţ şi mi-a arătat cu degetul pe cineva care se apropia.

Un tânăr cu blugi şi tricou, de vreo douăzeci şi cinci de ani, cu un căţeluş negru în braţe, îşi croia drum prin mulţime. Purta, cu toată ploaia, ochelari de soare. L-am urmărit cum păşea senin spre noi. I-a făcut cu mâna unchiului său, cel care-i fusese ca un tată. Avea căşti pe urechi.

M-am întrebat ce-aş fi putut spune ca să-l fac să-şi ridice căştile de pe urechi şi să mă asculte. „Atenţiune, Karl Thomas. Nu vor exista războaie care să-ţi distrugă viaţa aşa cum o ştii. Vei putea mereu să-ţi porţi propriile haine, încălţările ţi se vor potrivi întotdeauna şi

nu va trebui să dormi într-un cămin pentru refugiaţi dintr-o ţară străină. O Europă nouă a fost edificată. Cadavrele împrăştiate

printre ruinele lui 1945, molozul clădirilor făcute una cu pământul, ferestrele sparte de suflul exploziilor, cu toţii în mişcare, căutându-şi casa, căutând de mâncare şi pe dispăruţi fără ca unul să recunoască faptul că ar fi genul de persoană care să aibă de-a face cu acest genocid, nimic din toate acestea nu se va mai petrece vreodată." Ar fi fost o minciună, sau adevărul? Sau adevăr şi minciună întreţesute? Dacă era mai mult minciună decât adevăr? Şi dacă era adevărul gol-goluţ?

Mi se părea că meritam tot ce mă aştepta din partea lui Karl Thomas, care putea ori nu să-mi fie fiu.

Mi-am auzit pledoaria în cap. „Te rog, Karl Thomas, nu spune: «Cred că aţi cunoscut-o pe mama.»"

Era aproximativ de vârsta pe care o avusesem la prima vizită în Republica Democrată Germană, a cărei existenţă era pe ducă şi care avea să se dizolve la câteva luni după naşterea lui. De-ar mai fi aşteptat Luna câteva săptămâni, ar fi putut dansa pe Zid, în lumina tare a reflectoarelor echipelor de televiziune care filmau în acea noapte de noiembrie 1989. Poate crezuse că avea să-şi revadă fiul, însă nu asta se întâmplase. Karl Thomas, în schimb, crescuse într-o Germanie unită, separat de mama lui. Voiam să-i spun cum cântase şi dansase Luna pentru libertatea ei în noaptea aceea, în cabană, dar nu mă simţeam îndreptăţit să-i dau informaţia asta, ca şi cum mi-aş fi făcut loc în istoria lui după ce nu jucasem nici un rol în viaţa sa. Ce rost avea să-i ofer amintiri râncede, îmbătrânite? Ar fi fost acestea un dar, sau un chin? Era de vârsta pe care ar fi avut-o acum şi Isaac, de-ar fi trăit să se certe cu părinţii, să ne lezeze mândria şi să ne învinovăţească pe amândoi. Cum i-aş fi putut spune acestui tânăr străin că în luna septembrie 1988 lăsasem însărcinate una, poate chiar două femei care nu mă voiseră cu nici un chip în vieţile lor? Ce fel de om m-ar fi crezut? într-adevăr, eu ce fel de om mă credeam?

Karl Thomas şi-a tras de pe urechi căştile, lăsându-şi palma dreaptă în blana câinelui negru.

- Salut, a zis.

Am întins mâna şi am început să mângâi căţelul negru din braţele lui. Am zăbovit aşa toţi trei, alintând câinele, în vreme ce ploaia

cădea pe sistemul solar care plutea deasupra Ceasului Lumii din Alexanderplatz.

Isaac. Karl Thomas. Părul îi era la fel de negru cum fusese şi al meu cândva. Şi tatăl meu avusese părul negru tăciune în tinereţe, dar nu şi-l lăsase lung niciodată, îl purtase scurt până în mormânt. Când Karl Thomas şi-a scos într-un târziu ochelarii, i-am văzut ochii lucitori, de un albastru limpede, electrizanţi ca o muşcătură de şarpe. M-am întrebat cum îşi va folosi frumuseţea extremă, care e mereu folositoare şi o povară mereu, uneori de-a dreptul monstruoasă.

Eram gata să-i vorbesc, să-l iau la întrebări despre viaţa lui, despre amici, despre unde locuia, însă am simţit cum pe umăr mi se lăsa o palmă.

Am întârziat la film, a zis Walter. Trebuie să ne mişcăm repejor dacă n

uvrem să pierdem începutul.
- Mai stai, nu pleca, m-am rugat. Viaţa e mare şi nouă cu voi doi în ea.

- îşi făcuseră însă planuri, iar Karl Thomas trebuia mai întâi să-şi

ducă acasă câinele. Walter credea că puteau izbuti, dacă plecau în

chiar clipa aceea. S-au depărtat păşind unul lângă altul, cu câinele

străduindu-se să li se ţină pe urme, ocolind mulţimea şi traficul

rutier.Da, a zis Jack, eu şi cu tine suntem liberi. Capul mi se

odihnea încă pe umărul lui.

- Da, am replicat, liberi de legături.

A luat o înghiţitură mică de ceai. Obrazul îmi era apăsat pe gâtul

lui. Voiam să rămână şi voiam să plece.

- Istoricii nu folosesc contraceptive?
Nu aveam habar cum se poate îndura libertatea. Şi tot ce se iveşte odată cu ea.
- în primele noastre zile împreună, Jennifer obişnuia să spună că arăt mai mult ca o vedetă rock decât ca un istoric.
- Da, a surâs el, numai că nu erai o vedetă rock. Doar aduceai a aşa ceva. Bănuiesc că e muncă grea să ajungi o vedetă rock.
- Chiar şi vedetele rock au legături.
Am săltat capul, am deschis gura şi am lăsat-o pe sora medicală să mă hrănească cu picuri răcoroşi de morfină. Jack s-a apucat de molfăit cel de-al doilea fursec. După o vreme i-am reamintit cum îl implorasem pe Walter, pe treptele cafenelei Einstein, să se mute cu mine în Suffolk. Şi cum îl umflase râsul când mă apucasem să conturez genul de viaţă la care puteam nădăjdui împreună.
Jack şi-a cules o şuviţă de păr şi-a îndesat-o la loc în strânsoarea cocului.

- Mi-ai mai spus toate astea.

singuratic în orice secvenţă temporală,
la fel ca mine

.Un avion făcea bucle, rotocoale în ploaia amorţitoare a morfinei. Se rotea pe cer, peste băncile pentru alimente din Marea Britanie

şi peste oamenii care dormeau în stradă.
Tatăl meu era pilotul şi-mi arăta priveliştea.Jennifer nu se mişcase de lângă mine. Căuta în geantă o perie mică de păr, despre care-mi spusese că se chema Tangle Teezer. I-am luat-o din mână şi am început să-i periez părul. Mă liniştea nespus. Stătea cu spatele la mine, aşezată pe marginea patului. Părul argintiu îi cădea până la brâu. Fiecare coborâre a periei dura vreme îndelungată. Umbra mâinilor mele pe părul ei dansa pe perete. Mai vioaie decât degetele mele slăbite, însă asta îmi dădea cumva curaj.
I-am spus lui Jennifer că frumuseţea emana din întreaga ei fiinţă şi că acum talentul îi era mai mare decât invidia mea.
Purta un trenci verde.
Deşi nu mi-a răspuns, sunt sigur că auzise. După un timp i-am sugerat să mai facă o poză cu mine traversând Abbey Road. Atunci am fi avut două exemplare, unul din 1988 şi altul din 2016. Ar fi fost un arc peste timp şi istorie.
- Dacă e ultima ta dorinţă, o să fac fotografia.
- E prima mea dorinţă, am răspuns.
- E aşa, Saul Adler: am stat de vorbă cu Jack. A decis să nu ia trenul înapoi spre Ipswich. S-a cazat la un hotel de pe lângă Euston Road ca să-ţi fie alături.
- Spune-i că mă întorc acasă într-o săptămână.
Am continuat să-i port peria prin păr, însă ritmul domol nu mă mai calma.

E aşa, Jennifer Moreau: eram foarte tineri, neştiutori şi nesăbuiţi, dar n-am încetat niciodată să te iubesc

.- E aşa, Saul Adler - tot cu spatele la mine se afla: erai atât de detaşat, de absent, încât nu reuşeam să ajung la tine decât cu aparatul de fotografiat.
Peria mi-a căzut din mână. Eram înspăimântat. De tot şi de toate. De ce simţeam. De felul în care fiul meu ridica mânuţele, la mine în braţe, în vreme ce-i cântam „Penny Lane" sub cerul albastru din Suffolk. Da, e o soră medicală în cântec, Isaac, şi mai există un bancher, un bărbier şi un pompier. Iar lumea se uită la fotografii în „Penny Lane". Ca mama ta, ca tânăra ta mămică, s-o lăsăm să doarmă cât te ţin în braţe, ea n-o să plece ca mine. Eram înspăimântat de felul în care mă apucau de buze degetele lui mici în vreme ce cântam. Mă înfricoşa orice se afla în trecut şi tot ce avea să urmeze. Am auzit vocea lui Jack, aproape. Părul argintiu îi cădea pe umeri. îşi lăsase şi barbă.
- Te iert pentru tot şi te iubesc, Saul.
Mi-a spus din priviri că nu voi mai apuca să văd merii pe care-i plantase la noi în grădină. Fructele aveau să cadă la toamnă şi n-aveam să mă aflu acolo, să le strâng. Eram profund recunoscător pentru iubirea statornică a lui Jack. M-a purtat de pe Euston Road pe Abbey Road, însă cred că eram încă întins în pat când am ajuns acolo.Jennifer şi Rainer mă aşteptau la trecerea de pietoni de pe Abbey Road, lângă studiourile EMI, la dungile zebrei, albe şi negre, locul în care toate vehiculele trebuie să se oprească şi să îngăduie pietonilor să traverseze strada. Eram îmbrăcat în costum alb, cu pantofi albi. Ştiam prea bine că John Lennon, eroul meu din copilărie, nu se mai afla printre noi. Asta mă supăra suficient cât să vreau să anulez totul, însă Jennifer insista să respectăm în detaliu fotografia originală. Am întrebat-o de ce venise cu scara metalică.
- Ştii de ce.
Mi-a spus încă o dată că astfel fusese făcut cadrul original, în august 1969. Fotograful pusese scara într-o latură a trecerii şi un poliţist fusese plătit ca să direcţioneze traficul. Nefiind faimos, nu puteam cere asta poliţiei, aşa că trebuia să ne mişcăm rapid. Realizarea fotografiei originale, în orice caz, durase doar zece minute. A pregătit scara, cum făcuse când aveam douăzeci şi opt de ani şi ea douăzeci şi trei, s-a suit pe ea şi şi-a reglat aparatul.

.Auzeam sunetul exuberant al violoncelului din Cape Cod, vibrând de viaţă, şi auzeam ţăcănitul maşinii de scris din RDG, cunoaştere exprimată în sunet care mă înştiinţa că Walter fusese nevoit să se salveze scriind note informative despre un tip pe care-l socotea frumos şi dezirabil.

- Treci strada, Saul!

Simţeam în apropiere iubirea mamei şi, cu toate că mă simţeam trădat de moartea ei, asta mă făcea să înaintez. încă un pas. Am auzit soneriile tramvaielor din Berlinul de Est, trepidaţiile traficului din West London şi mârâitul câinesc al bulevardelor europene, al verandelor americane, al divanelor britanice.

- Treci strada!

Buzele lui Jennifer erau aproape de urechea mea.

Am mai făcut un pas, apoi încă unul, fiindcă acolo era Luna, aşteptând pe trotuar lângă studiourile EMI.

Zâmbea şi flutura din mână. Luna ducea o geantă din pânză şi arăta exact ca în 1988. '

- Bună, Saul. Cum îţi merge?
- încerc să trec strada, am zis.
- Aşa e, de treizeci de ani încerci să treci strada şi ţi se întâmplă tot felul de chestii pe parcurs.

Auzeam alături răsuflările lui Jennifer şi Rainer. Era şi Matthew acolo, erau nepoţii mei, erau Jack, Walter şi Karl Thomas.

- Estul şi Vestul sunt acum împreună, i-am şoptit Lunei.
- Păi, da, mi-a răspuns ea cu un zâmbet, am auzit. Republica Democrată Germană e kaputt.
- Asta a fost demult.
- Aşa e, a spus Luna, nu m-am sincronizat cu istoria, dar sângele se usucă mai iute decât amintirea. N-am reuşit să ajung la Liverpool, însă mi-ai sfărâmat Abbey Road, aşa că am venit să văd cu ochii mei strada.

Mi-am văzut de drum şi, când am ajuns foarte aproape de cealaltă parte, am întins mâna ca s-o ating pe a ei.